PREOT DAVID MARIAN

TAINA SFINTEI MIRUNGERI

NAVODARI 2015

ISBN 978-973-0-18981-0

Preot DAVID MARIAN

TAINA SFINTEI MIRUNGERI

Tipărită cu binecuvântarea
I.P.S. Dr. Teodosie
Arhiepiscopul Tomisului

Ediție electronică

Cuvânt înainte,

Încă de la bun început, doresc să recunosc şi dezvălui adevărul că am apreciat întotdeauna, articolele, studiile şi cărţile pe care le-a scris *Părintele David Marian,* precum şi toată activitatea sa pastoral - misionară, caracterul şi cultura foarte vastă şi solidă de care dispune, de asemenea (şi) dragostea sfinţiei sale pentru cultura, arta şi spiritualitatea autentică.

Altfel spus, sunt de-a dreptul impresionat de capacitatea şi puterea preacucerniciei sale de muncă susţinută, pe care o desfăşoară cu timp şi fără timp, împlinidu-şi menirea şi misiunea, de apologet, propovăduitor şi mărturisitor faţă de semenii şi cunoscuţii lui ce nu sunt puţini şi care, dacă sunt sinceri, îl apreciază şi îl admiră foarte mult, fiindu-i cât se poate de recunoscători, aşa cum încerc să-i fiu şi eu.

În acest context, favorabil, benefic şi binecuvântat, salut cu multă bucurie publicarea volumului de faţă, apărut cu binecuvântarea *ÎPS Dr. Teodosie Petrescu – Arhiepiscopul Tomisului – Chiriarhul său,* intitulat, generic *Sfânta Taină a Mirungerii,* carte ce prezintă, atât într-o formă catehetică, structurată, din punct de vedere bibliografic, superior şi academic, cât şi într-o formă biblico-patristică, dogmatică, morală, pastorală şi liturgică, rostul, locul, valoarea şi importanţa uneia din cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii noastre dreptslăvitoare, în viaţa spiritual – duhovnicească şi mântuitoare a dreptmăritorilor creştini.

Căci, Mirungerea este Sfanta Taină prin care se dau celui nou botezat, prin ungerea cu Sfântul şi Marele Mir, darurile Duhului Sfânt, ca să sporească şi să se întărească în viaţa cea duhovnicească.

Aşezarea acestei Sfinte Taine este porunca Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Şi iată Eu trimit făgăduinţa Tatălui Meu peste voi, iar voi şedeti în cetatea Ierusalimului până ce vă veţi îmbrăca cu putere de sus”

(Luca 24, 49); a fost adeverită prin Pogorârea Duhului Sfânt în chip văzut la Botezul Mântuitorului, apoi prin cuvintele Sfântului Apostol Pavel: ,,Iar Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi, în Iisus Hristos, şi ne-a uns pe noi este Dumnezeu care ne-a şi pecetluit pe noi şi a dat arvuna Duhului în inimile noastre" **(II Corinteni 1, 21-22; Efeseni 4,30)**.

Tot aşa ne învaţă si Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan: ,,Şi voi ungere aveţi de la Cel Sfânt şi ştiţi toate... ungerea care aţi luat-o de la El, rămâne întru voi şi nu aveţi trebuinţă ca să vă înveţe pe voi cineva." **(I Ioan, 2, 20, 27)**

Taina Mirungerii este nedespărţită de Taina Botezului şi nu se repetă. Ea se săvârşeşte imediat după Botez prin ungere cu Sfântul şi Marele Mir. Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: ,,Vouă după ce aţi ieşit din cristelniţa sfintei ape, vi s-a dat ungerea, preînchipuirea aceluia cu care a fost uns Iisus Hristos; iar acesta este Sfântul Duh."

Sfântul şi Marele Mir, se pregăteşte din undelemn, vin şi din diferite aromate, în număr de treizeci şi cinci, şi se sfinţeşte numai de către episcopi (can. 6 Cartagina, 418). Sfinţirea Sfântului Mir este prerogativa Bisericii Autocefale, fiind, deci, sfinţit de episcopii respectivei Biserici, în frunte cu Întâistătătorul ei, în Joia cea Mare a Patimilor, după Sfânta Liturghie. Sfântul Mir este apoi împărţit preotilor pentru săvârşirea Tainei Mirungerii.

Altfel spus, Sfânta Taină a Mirungerii se săvârşete după Sfânta Taină a Botezului, conform Sfintei Tradiţii şi Sfintei Scripturi. Această Taină o săvârşete numai preotul sau arhiereul, cu Sfântul şi Marele Mir, sfinţit doar de către Arhierei, dupa ce amestecul a fost fiert, fierberea fiind însoţită de citirea Sfintei Evanghelii. Amestecul acestor aromate simbolizează bogăţia şi felurimea darurilor Sfântului Duh, de care se împărtăşesc primitorii Tainei.

Dacă toate celelalte Sfinte Taine se săvârşesc aparte, cea a Mirungerii nu are ritual separat şi rugăciuni începătoare, ci este săvârşită în continuarea şi pentru pecetluirea botezului.

Mirungerea însumează momentul de după botez, când noului creştin i se ung membrele simțurilor (urechi, ochi, gură, picioare, mâini, piept şi spate) cu Sfântul şi Marele Mir şi se rosteşte formula: „Pecetea darului Duhului Sfânt”, fără să se mai rostească numele celui botezat, fapt care arată o dată în plus unitatea dintre cele două sfinte taine.

Aşadar, dacă la botez noul creştin este curățit prin lucrarea Duhului Sfânt, la mirungere creştinul primeşte Duhul Sfânt în inima lui, completându-se ceea ce Iisus Hristos numea „naşterea din apă şi din Duh” **(Ioan, 3; 5)**.

Din dorința de a înțelege cele mai presus de înțelegere, omul a încercat să clasifice darurile Duhului Sfânt, astfel că în mod simplist spunem că Mirungerea dăruieşte creştinului cele şapte daruri ale Duhului Sfânt, pe care le aminteşte proorocul Isaia: „Şi Se va odihni peste El Duhul lui Dumnezeu, duhul înțelepciunii şi al înțelegerii, duhul sfatului şi al tăriei, duhul cunoştinței şi al bunei credințe. Şi-L va umple pe El duhul temerii de Dumnezeu” **(Isaia 11, 2-3)**. Neoprotestanții (de exemplu penticostalii) spun că darurile Duhului Sfânt sunt proorocia şi vorbirea în limbi. Însă este important să înțelegem că darurile Duhului Sfânt sunt infinite şi ele sunt suma a tot ceea ce este bun, curat, frumos şi adevărat în noi.

În perioada apostolică Taina Mirungerii se realiza prin punerea mâinilor de către Sfinții Apostoli după cum vedem şi în **Faptele Apostolilor (8, 14-17)**: „Iar apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru şi pe Ioan, care, coborând, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duhul Sfânt.

Căci nu Se pogorâse încă peste nici unul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus Hristos. Atunci îşi puneau mâinile peste ei, şi ei luau Duhul Sfânt.”

Sfântul Apostol Pavel vorbeşte de mai multe ori de „ungerea” Sfântului Duh, cum este la **II Corinteni (1, 21-22)**: „Iar Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi, în Iisus Hristos, şi ne-a uns pe noi este

Dumnezeu, Care ne-a pecetluit pe noi şi a dat arvuna Duhului în inimile noastre".

Cele două practici ale uneia şi aceleiaşi Sfinte Taine a Mirungerii - punerea mâinilor şi ungerea cu Sfântul Mir – sunt, deci, apostolice. S-a impus practica ungerii cu Sfântul Mir, datorită răspândirii creştinismului şi mai ales acolo unde nu puteau ajunge apostolii şi, după ei, episcopii.

Cu alte cuvinte deci, cu cât s-a extins creştinismul, cu atât a devenit mai dificil ca apostolii şi episcopii să ajungă să îşi pună mâinile asupra noilor botezați. Datorită acestui considerent, în timp, mirungerea s-a efectuat doar prin ungerea cu Sfântul Mir.

Treptat practica ungerii cu Sfântul Mir s-a generalizat în Răsărit, fiind săvârşită nu doar de către episcopi, ci şi de preoț imediat după botez, aşa cum se săvarşeşte până astăzi, iar în Apus, adică în Biserica Romano-Catolică, practica punerii mâinilor (confirmațiunea), săvârşită de către episcop nu îndată dupa botez, ci după un timp, între vârsta de 7 - 14 ani, înainte de prima împărtăşire cu Sfânta Euharistie.

În cazuri extreme, Taina confirmării poate fi săvârşită şi de către preot. Protestanții au păstrat confirmațiunea numai ca ceremonial sărbătoresc pentru tineri, înainte de prima lor cină sau comuniune euharistică

Atât untdelemnul cât şi apa au fost asociate încă din Vechiul Testament cu curățirea şi însemnarea Duhului Sfânt. Dacă apa era cea care curățea şi înnoia, expresia de unsul Domnului era totuna cu alesul Domnului, sau cu cel însemnat de Dumnezeu. Ungerea în Vechiul Testament se aplica regilor şi profeților.

Deci, ceea ce Sfântul Apostol Petru numeşte: „Iar voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiți în lume bunătățile Celui ce v-a chemat din întuneric, la lumina Sa cea minunată" **(I Petru 2, 9)**.

Ca şi în cazul celorlalte Sfinte Taine, ne putem întreba de ce este nevoie de toate aceste gesturi văzute. Noi de multe ori ne întrebăm aceste

lucruri, pierzând din vedere faptul că Biblia sau Sfânta Scriptură ne spune nenumărate întâmplări care erau însoțite de rit şi simbol.

Este interesant cum nouă ni se pare de prisos un ritual sau altul, dar nu ne mirăm când citim că Iacov a uns cu untdelemn o piatră de altar. Însă ni se pare greu să înțelegem ungerile în sânul bisericii, fie ele ale creştinilor sau ale lăcaşurilor de cult.

Ne mirăm că este nevoie de ritual şi de slujbele bisericii, dar nu ne mirăm că Iisus Hristos sărbătorea Paştele iudaic, luând masa de Paşti ca toți ceilalți.

Înțelegerea tainelor lui Dumnezeu nu se poate face pe cale rațională, rațiunea noastră fiind un fir de nisip față de rațiunea lui Dumnezeu, de aceea tot ceea ce ține de înțelepciunea şi rânduielile dumnezeieşti poate fi înțeles doar prin credință nestrămutată.

Prin urmare, Sfânta Taină a Mirungerii este acea lucrare sfântă, instituită de către Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin care, ungându-se de către episcop sau preot cu Sfântul Mir membrele celui botezat, odată cu rostirea şi pronunțarea cuvintelor: ,,Pecetea darului Sfântului Duh, Amin", se împărtaşeşte primitorului harul întăririi, creşterii şi desăvîrşirii duhovniceşti începute prin Sfântul Botez.

În concluzie, primitorii Tainei Mirungerii sunt toți cei botezați **(Fapte, 8, 15 -17 ; 19, 6)** în numele Sfintei Treimi.

De aceea, această Sfântă Taină nu se repetă. Ea se repetă numai într-un singur caz: se administrează ereticilor şi schismaticilor care se întorc la Ortodoxie, după lepădarea fermă şi publică a ereziei sau schismei şi revenirea la dreapta credință.

Altfel spus, autorul acestei lucrări – *Părintele David Marian* lămureşte şi clarifică toate aceste învățături, referințe şi probleme, şi multe altele, cu privire la bazele şi temeiurile acestei Sfinte Taine a Bisericii noastre Ortodoxe.

Aşadar, iată şi de aici constatăm faptul că Biserica şi, mai zis, Ortodoxia este o formă de creştinism (nesecularizată în conținutul şi

fondul ei intrisec) extrem de rafinată, de nobilă, de fină, pe care puțini o ştiu astăzi, aprecia sau gusta în profunzimile ei dintru început, lucru pentru care ne rugăm Lui Dumnezeu – Cel în Treime preamărit, să ne ajute şi să ne lumineze mințile noastre, cele acoperite de umbra păcatului şi a morții!...

Totodată, acum în încheierea acestui modest dar sincer *Cuvânt înainte,* autorului, pe care ținem să-l felicităm (şi) pentru această lucrare, şi pe care o recomandăm tuturor cu toată căldura, îi dorim să ne mai hrănească mințile şi sufletele noastre şi cu alte lucrări ziditoare şi folositoare nouă şi urmaşilor noştri, arătându-ne, confirmându-ne şi demostrându-ne prin toate acestea dragostea sau ataşamentul față de învățăturile, principiile şi valorile perene ale Bisericii noastre strămoşeşti, precum şi vivacitatea ori tinerețea spirituală cu care l-a înzestrat Dumnezeu – Cel în Treime Slăvit şi Lăudat, pe devotatul şi iubitul Său fiu – slujitor, şi, totodată, îi dorim să aibă parte, în continuare, de folositoare bucurii, de binecuvântate mângâieri şi de nemărginite împliniri duhovniceşti, atât aici pe pământ, cât mai ales dincolo, în lumea cealaltă – a Împărăției Cerurilor, unde să se bucure de înveşnicita comuniune cu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în lumina cea neînserată a Sfintei Treimi! Amin!...

Dr. Stelian Gomboş

1. PREZENTARE BIBLICO-PATRISTICÃ

a) Taina Mirungerii în Sfânta Scriptură
b) Taina Mirungerii în scrierile şi în lucrarea pastorală a Sfinților Părinți
c) Sensurile şi semnificațiile Mirungerii în teologia şi spiritualitatea ortodoxă contemporană.
d) Taina Mirungerii ca mijloc de vindecare spirituală şi apropiere de Dumnezeu într-o lume secularizată.

a) Taina Mirungerii în Sfânta Scriptură

Teologia Ortodoxă bazată pe cuvintele Scripturii vorbește despre faptul că lumea a fost zidită de Dumnezeu și dăruită omului pentru ca acesta să o sfințească și să se sfințească prin ea. În înțeles creștin lumea și materia nu sunt ,,o închisoare a sufletului" așa cum afirmaseră anticii, ci șansa omului de a conlucra cu Dumnezeu în vederea dobândirii sfințeniei.

Teologia patristică vorbește despre mântuirea omului dar nu separat de natură, această viziune de a vedea procesul mântuirii omului în întregul său (trup și suflet) fiind specific creștinismului răsăritean. Părintele Profesor Dumitru Stăniloae vorbește despre relația dintre natură și om arătând că de înțelegerea corectă a acestui raport depinde până la urmă și mântuirea: ,,Omul nu se poate concepe în afara naturii cosmice. Aceasta poate să însemne că nici natura nu-și împlinește rostul ei fără om, sau printr-un om care lucrează contrar ei. (...) Natura apare într-un mod cu totul clar ca mediul prin care omul poate face bine sau rău semenilor săi, dezvoltându-se sau ruinându-se el însuși din punct de vedere etic și spiritual."[1]

[1] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol. I, EIBMBOR.,

Textele Vechiului Testament ne descoperă o serie de situații în care omul căzut, alungat de la fața lui Dumnezeu și din raiul desfătării unde se împărtășea de harul divin, nu este cu totul părăsit de Dumnezeu ci comunică cu Acesta și-l descoperă în bunătățile pe care i le trimite ca rezultat al ascultării. Personaje precum Moise, Avraam, Iacov, David sau profeții și judecătorii au primit cunoștința tainelor lui Dumnezeu chiar înainte de venirea Mântuitorului, sub forma luminării. Ființa noastră, în calitatea sa de chip al lui Dumnezeu, rămâne permanent participantă la divin, la lumina dumnezeiască, chiar dacă nu o mai vede destul de clar.

După Sfântul Grigorie de Nazianz noi suntem „din neamul lui Dumnezeu", urmând în aceasta Sfântului Apostol Pavel **(Faptele Apostolilor 17, 29)**. Creșterea în asemănarea cu Dumnezeucere o continuă adâncirea în unirea sau împărtășirea dumnezeiască. Legătura interioară între asemănare şi unire o arată pe prima actualizată nu după modul imitării exterioare, nici după cel al identificării interioare, ci după modul euharistic al împărtășirii integrale.

Unirea maximă cu Dumnezeu, imprimarea omului de plinătatea lui Dumnezeu, fără contopirea cu El, este îndumnezeirea omului care se face prin Harul Duhului Sfânt împărtășit prin Sfintele Taine.

În cadrul acestora materia se sfințește și umple de har, devenind „vehicol al harului". Natura însăşi devine un mediu al lucrării dumnezeieşti sfințitoare, de apropiere şi comuniune între om şi Dumnezeu: „Coborând la apa Iordanului şi făcând auzită vocea Tatălui şi arătând deasupra Lui pe Duhul Sfânt, a sfințit apele, ca toți cei ce se vor uni cu El prin credință să primească pe Duhul Sfânt curățitor de păcate. Natura devine prin aceasta un mijloc prin care lucrează Dumnezeu sfințind pe oameni. Nu a luat Fiul lui Dumnezeu trupul degeaba, ci pentru

---

Bucureşti 1996, p. 337

ca prin legătura Lui ca natură materială, să o facă şi pe aceasta mediu al lucrării Lui sfinţitoare."[2]

Locul în care materia se sfinţeşte şi devine purtătoare de har este Biserica. Prin pogorârea Duhului Sfânt în umanitate, energiile divine necreate unesc prin iubire natura creată cu cea necreată. Biserica în esenţa sa este participarea universului la condiţiile vieţii divine.[3]Aici în Biserică îşi îndeplineşte omul cea mai înaltă menire a sa, aceea de preot al creaţiei.

Părintele Alexander Schmemann menţionează că între toate făpturile create de Dumnezeu pe pământ, doar omul răspunde binecuvântării lui Dumnezeu cu propria sa binecuvântare şi de aceea cea mai proprie numire ar fi nu de ,,homo sapiens" sau ,,homo faber" ci aceea de ,,homo adorans". Definiţia de bază a omului este preotul – deoarece el stă în centrul lumii şi o unifică prin actul său de binecuvântare.[4] Omul ca preot al craţiei se face aşadar un liant între natură şi har, cel prin care natura se sfinţeşte şi este adusă ca dar lui Dumnezeu Creatorul.

Taina Mirungerii a fost profeţită în Vechiul Testament prin patriarhul Iacov. Pe când dormea el cu capul pe o piatră, noaptea i S-a arătat Dumnezeu în vis deasupra unei scări care ajungea până la cer şi pe care îngerii Lui se suiau şi coborau. Şi deşteptându-se el din somn, a zis: ,,Cât de înfricoşat este locul acesta! Aici este Casa lui Dumnezeu, aici este Poarta cerurilor!". Şi Iacov s-a sculat dimineaţa şi a luat piatra pe care o pusese căpătâi şi a pus-o stâlp de aducere aminte şi ,,a turnat untdelemn pe vârful ei" **(Facere 28 11-18)**. Ungerea pietrei cu untdelemn

---

[2] Sfântul Grigorie de Nazianz, Cele 5 Cuvântări Teologice, traducere de Pr. Prof. Acad. Dumitru Staniloae, Editura Anastasia, Bucureşti 1997, p. 155-156

[3] Drd. Ştefan Sandu, Fiinţa Bisericii după doctrina celor trei confesiuni Creştine, în revista ,,Ortodoxia", anul XXII (1970), nr. 4, p. 542

[4] Pr. Prof. Alexander Schmemann, Pentru viaţa lumii. Sacramentele şi Ortodoxia, traducere de Pr. Prof. Dr. Aurel Jivi, EIBMBOR, Bucureşti 2001, p. 13

închipuie tocmai ungerea creştinului cu untdelemn sfinţit, adică cu Sfântul Mir, sub pecetea Duhului Sfânt, după Scripturi: „şi voi însivă (creştinii), ca pietre vii sunteţi zidiţi, ca să fiţi casă duhovnicească” **(I Petru 2, 5; Evrei 3, 6)**. Pietre vii sunt numiţi creştinii, iar ungerea pietrei de către Iacov, cu untdelemn, a însemnat ungerea pietrelor celor vii (a creştinilor) prin Duhul Sfânt, cu untdelemn sfinţit.

În Vechiul Testament Taina Mirungerii este prefigurată în ungerea cu untdelemn sfinţit întâlnită în porunca pe care Dumnezeu o dă lui Moise pentru sfinţirea preoţilor. „Apoi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: „Să iei din cele mai bune mirodenii: cinci sute sicli de smirnă aleasă; jumătate din aceasta, adică două sute cincizeci sicli de scorţişoară mirositoare; două sute cincizeci sicli trestie mirositoare;. Cinci sute sicli casie, după siclul sfânt, şi untdelemn de măsline un hin, Şi să faci din acestea mir pentru ungerea sfântă, mir alcătuit după meşteşugul făcătorilor de aromate; acesta va fi mirul pentru sfânta ungere. Să ungi cu el cortul adunării, chivotul legii şi toate lucrurile din cort, Masa şi toate cele de pe ea, sfeşnicul şi toate lucrurile lui, jertfelnicul tămâierii, Jertfelnicul arderii de tot şi toate lucrurile lui şi baia şi postamentul ei. Şi să le sfinţeşti pe acestea şi va fi sfinţenie mare; tot ce se va atinge de ele se va sfinţi. Să ungi de asemenea şi pe Aaron şi pe fiii lui şi să-i sfinţeşti, ca să-Mi fie preoţi. Iar fiilor lui Israel să le spui: Acesta va fi pentru voi mirul sfintei ungeri, în numele Meu, în neamul vostru. Trupurile celorlalţi oameni să nu le ungi cu el şi după chipul alcătuirii lui să nu vă faceţi pentru voi mir la fel. Acesta este lucru sfânt şi sfânt trebuie să fie şi pentru voi. Cine îşi va face ceva asemănător lui, sau cine se va unge cu el din cei ce nu trebuie să se ungă, acela se va stârpi din poporul său.”**(Ieşirea 30, 22-33)**

Cel dintâi care a primit ungerea sfântă cu mir a fost Aaron. **(Ieşire 29, 4-7)** Ungerea vechi-testamentară nu era făcută cu orice fel de untdelemn ci cu „undelemnul de ungere”, special folosit pentru consacrarea jertfelnicelor şi a lucrurilor destinate slujirii. Reţeta preparării

undelemnului de ungere este primită de Moise direct de la Dumnezeu şi oricine ar fi folosit acest undelemn frumos mirositor pentru alte întrebuinţări, cădea sub pedeapsa legii: ,,va fi stărpit din poporul sau.” **(Ieşire 30, 32-33)**

Proorocul David face o prefigurare a mirungerii spunând: ,,Ca mirul pe cap, care coboară pe barbă, pe barba lui Aaron” **(Psalmul 82,2).** Acesta este mirul de care şi Solomon spunea: ,,Mir vărsat este numele tău, pentru aceea te-au îndrăgit fecioarele şi te-au tras la ele” **(Cântarea Cântărilor 1, 2-3);** iar în alt loc zice: ,,Tragene după Tine la mireasma veşmintelor Tale alergând” **(Cântarea Cântărilor 1, 3),** referindu-se aici la mireasma învierii.[5] Trebuie să înţelegem de ce se face această ungere deoarece proorocul zice: ,,ochii înţelepciunii sunt în capul lui” **(Eccleziast 2, 14)** De aceea mirul a curs în barbă, simbolizând harul tinereţii, a curs pe barba lui Aaron, ca să devină ,,seminţie aleasă, preoţie împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiţi în lume bunătăţile Celui ce v-a chemat din întuneric, la lumina Sa cea minunată”, după cum spune Sfântul Apostol Petru **(I Petru 2, 9),** căci prin harul duhovnicesc suntem unşi cu toţii pentru împărăţia lui Dumnezeu şi pentru preoţie.

În cartea profetului Iezechiel stă scris: ,,Şi slava Dumnezeului lui Israel s-a ridicat de deasupra heruvimului care era peste ei către tinda casei. Şi l-a chemat pe omul cel îmbrăcat în haină lungă până la pământ, care avea cingătoare peste mijloc, şi i-a zis: „Treci prin mijlocul Ierusalimului şi pune un semn pe frunţile oamenilor care suspină şi pe ale celor ce se întristează pentru toate nelegiuirile ce se fac în mijlocul lor“. **(Iezechiel 9, 3-4)** În ebraică, cuvântul „semn“ (tav) este numele ultimei litere a alfabetului, care avea forma de cruce. Primii creştini l-au interpretat ca pe o anticipare a Crucii şi a Răstignirii. De evenimentul

[5] Sfântul Ambrozie al Milanului, Despre Sfintele Taine, în colecţia „P.S.B.” vol. 53, traducere de Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, EIBMBOR, Bucureşti 1994, p.16

Paştilor se leagă şi porunca din **Ieşire 12,7,** aceea ca Evreii din Egipt să-şi aibă casele însemnate cu sânge, spre a fi cruțate de îngerul Nimicitor; dacă însă atunci era vorba de o măsură colectivă, aici, la Iezechiel, ea este aplicată numai persoanelor. Î.P.S. Bartolomeu Anania făcân o paralelă între cele două texte, cel de la **Iezechiel 9, 4** şi **Ieşirea 12, 7** considera că ni se arată de ce ungerea cu Mir se face în forma semnului crucii pe frunte, dar şi pe membrele corpului.

Sfântul Ioan Botezătorul mărturiseşte: ,,Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: peste Care vei vedea Duhul coborându-se şi rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt. Şi eu am văzut şi am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu **(Ioan 1, 33-24)**; Pe acela L-a uns Dumnezeu cu Duhul Sfânt şi cu putere **(Faptele Apostolilor 10, 38)**, Ia pecetluit Dumnezeu-Tatăl **(Ioan 6, 27).** De aceea, a doua zi, Andrei îi declară fratelui său, Simon: am găsit pe Mesia (care se tălcuieşte Hristos) **(Ioan 1, 41)**. Botezul lui Hristos îmbină două evenimente inseparabile: afundarea în apă şi îndată pogorârea Duhului ca un porumbel peste El **(Marcu 1, 10).**

Pe de altă parte, Duhul încă nu era (dat), pentru că Mântuitorul Iisus încă nu fusese preaslăvit **(Ioan 7, 39)**. Ori, preaslăvirea înseamnă tocmai Botezul, adică moartea şi învierea **(Matei 20, 22-23; Marcu 10, 38-39).** Mântuitorul înviind nu se lasă atins de Maria Magdalena **(Ioan 20, 17)** pentru că încă nu S-a suit la Tatăl ca să-L trimită pe Duhul **(Ioan 16, 7**); ucenicii trebuie să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aştepte făgăduința Tatălui **(Faptele Apostolilor 1. 4; Luca 24, 49)**. Stă în iconomia Duhului a-L face prezent şi actual pe Hristos cel înviat; nimeni nu poate spune Domn este Iisus decât în Duhul Sfânt **(I Corinteni 12, 3).**

Pe scurt, botezul şi ungerea Sa netrupească şi dumnezeiască reprezintă tipul botezului (moartea şi învierea Domnului) şi ungerii (trimiterea şi pogorârea Duhului Sfânt) Bisericii şi, prin aceasta, botezul şi ungerea fiecărui nou mădular al Bisericii (botezul şi mirungerea).

Ori, dacă primele două s-au făcut îndată **(Marcu 1, 10)** şi fără

depărtare **(Faptele Apostolilor 1, 4)**, adică fără separare de timp şi spaţiu, atunci tipologia aceasta se referă şi la cea de pe urmă (iniţierea creştină prin Botez şi Mirungere) lucru dovedit neîndoielnic de Tradiţia liturgică a Bisericii.

Din punct de vedere etimologic, cuvântul ,,mir" defineşte un produs parfumat, de foarte mare preţ, folosit de persoanele cu un statut social înalt, atât în viaţă, cât şi după moarte. Mirul de nard, cu care a fost uns şi Mântuitorul de Maria Magdalena, se extrăgea din rădăcina şi tulpina unei plante foarte frumos mirositoare, Nardostachys Itamansi, care se putea găsi în părţile de sud şi de est ale Indiei. Tocmai de aici aromatele erau aduse în Palestina, unde erau preparate, iar esenţa care se obţinea din ele era pusă în recipiente speciale, confecţionate de regulă din alabastru (o piatră semipreţioasă care se găsea din abundenţă în Asia Mică, India, lângă Teba, în Egipt şi în apropierea Damascului).

În Sfânta Scriptură este semnificativ episodul în care Mântuitorul se lasă uns cu mir de nard de către femeia cea păcătoasă: ,,Căci fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon leprosul, s-a apropiat de el o femeie, având un alabastru cu mir de mare preţ, şi l-a turnat pe capul Lui pe când şedea la masă" **(Matei 26, 6-7; Luca 7, 37-38, 46)**. Această ungere prefigura tocmai moartea Mântuitorului Hristos, pe care El Însuşi o vestise mai înainte ucenicilor Săi: ,,Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: Pentru ce faceţi supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea faţă de Mine. Căci pe săraci totdeauna îi aveţi cu voi, dar pe Mine nu mă aveţi totdeauna; că ea turnând mirul acesta pe capul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea" **(Matei 26, 10-12)**.

Prefigurată în Vechiul Testament prin consacrarea Împăraţilor, Taina Mirungerii, ca şi celelalte Sfinte Taine, a fost instituită de Mântuitorul Hristos atunci când le-a făgăduit Sfinţilor Apostoli pe Mângâietorul, care avea să vină în lume pentru desăvârşirea lucrării Sale mântuitoare: ,,Şi iată, Eu trimit făgăduinţa Tatălui Meu peste voi, iar voi şedeţi în cetatea Ierusalimului până ce veţi fi îmbrăcaţi cu putere de sus"

(Luca 24, 49). Instituirea tainei nu este una definitivă, ea având să fie activată prin pogorârea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii: ,,Iar Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi, în Hristos, şi ne-a uns pe noi este Dumnezeu care ne-a şi pecetluit pe noi şi a dat arvuna Duhului în inimile voastre" **(II Corinteni 1, 21-22; Efeseni 4, 30)**, aici găsindu-se totodată şi temeiul formulei sacramentale: ,,Pecetea darului Sfântului Duh".

Ceea ce li s-a promis atunci a fost ,,har peste har" **(Ioan 16)**. Atunci, în ziua Cincizecimii El le-a trimis în mod solemn printr-un vânt puternic Duhul Sfânt sub forma limbilor de foc care s-au pogorât asupra fiecăruia şi a intrat în ei şi i-a umplut de tăria grozavă a harului divin care suflă acolo unde voieşte şi lucrează cu bucurie în sufletele care se împărtăşesc de puterea şi de lucrările Sale **(Fapte 2, l-4)**. Iar acest har de foc insuflător al Duhului Sfânt care ne este dăruit nouă tuturor celor ce credem în Hristos, prin taina Sfântului Botez, este pecetluit prin taina Mirungerii pe principalele părți ale trupului nostru aşa cum s-a hotărât de către Sfânta Biserică, veşnica păstrătoare a acestui har. Se spune:,,Pecetea Darului Duhului Sfânt". Pe ce anume ne punem peceţile noastre, dacă nu pe nişte vase ce conţin o prea preţioasă comoară? Dar ce poate fi superior şi mai de preţ decât darurile Sfântului Duh care ne sunt date de sus prin Taina Mirungerii?[6]

Practicarea acestei Sfinte Taine a fost făcută mai întâi de către Apostoli prin punerea mâinilor peste cei botezați, pentru ca aceştia să fie întăriți în credință şi să primească darurile Duhului Sfânt: ,,Iar Apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru şi pe Ioan, care, coborând, s-au rugat pentru ei ca să primească Duhul Sfânt. Căci nu Se pogorâse încă peste nici unul dintre ei, căci erau numai botezați în numele Domnului Iisus. Atunci îşi puneau mâinile peste ei şi luau Duhul Sfânt" **(Faptele Apostolilor 8, 14-17)**.

[6] Serafim de Sarov, Despre dobândirea Duhului Sfânt, http://www.sufletortodox.ro/arhiva/carti-documente/Serafim%20de%20Sarov%20-%20Despre%20dobandirea%20Duhului%20Sfant.pdf

Sfântul Apostol Pavel botează în Efes câțiva credincioşi care primiseră botezul lui Ioan, administrându-le totodată Mirungerea: ,,Şi punând Pavel mâinile peste ei, Duhul Sfânt a venit asupra lor şi vorbeau în limbi şi prooroceau" **(Faptele Apostolilor 19, 6)**.

Avem însă suficiente texte care vorbesc despre anticiparea ei de către Hristos însuşi şi despre practicarea ei chiar din timpul sfinților apostoli, precum şi despre lucrarea ei specifică de Taină în rândul celorlalte Taine. Astfel, Mântuitorul făgăduieşte apostolilor că le va trimite pe Duhul Sfânt **(Ioan 14,16-17, 26; 15, 26; 16, 13-15; Matei 10, 20; Luca 12, 12 ; 24, 49; Faptele Apostolilor 1, 8)**.

Despre lucrarea specifică a acestei Taine vorbeşte Mântuitorul când zice: ,,Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura, râuri de apă vie vor curge din pântecele lui". ,,Iar aceasta - continuă evanghelistul - a zis-o despre Duhul pe care aveau să-L primească acei ce cred în El. Căci încă nu era dat Duhul pentru că Iisus încă nu fusese proslavit **(Ioan 4 14; 7, 38-39; Ioil 3, 1; 4, 18; Faptele Apostolilor 2, 17 si 33)**.

Apostolii împărtăşeau Duhul Sfânt celor botezați, prin punerea mâinilor, precum L-au împărtăşit apostolii Petru şi Ioan celor botezați de diaconul Filip în Samaria **(Fapte 3, 15-17)** şi apostolul Pavel, celor din Efes **(Faptele Apostolilor 19, 6)**. Învățătura despre punerea mâinilor stă scrisă în Sfânta Scriptură, alături de aceea despre botez **(Evrei 6, 2)**.

Chiar din timpul Sfinților Apostoli, Taina mirungerii s-a săvârşit sub două forme :

a) prin punerea mâinilor, care este forma inițială **(Faptele Apostolilor 8 15-17 ; 19, 6)**

b) prin ungerea cu Sfântul Mir, cum reiese din **II Corinteni 1, 21-22** : ,,Iar Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi, în Hristos, şi ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a pecetluit pe noi şi a dat arvuna Duhului în inimile noastre" ; şi din **I Ioan 2, 20** şi **27** : ,,Iar voi ungere aveți de la Cel Sfânt şi ştiți toate... Şi ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi şi n-aveți trebuință ca să vă învețe cineva, ci precum

ungerea Lui va învăța despre toate, şi adevărat este şi nu este minciună, rămâneți întru El, aşa cum v-a învățat". Aceste locuri scripturistice, deşi vorbesc despre întărirea internă prin Duhul Sfânt, indică şi o ungere externă prin care se împărtăşeste harul dumnezeiesc. Iar apostolii, dacă şi-au pus mâinile sau au uns cu untdelemn sfințit pe cei botezați, au făcut aceasta din porunca şi încredințarea lui Hristos, fiindcă numai Dumnezeu poate lega împărtăşirea harului dumnezeiesc nevăzut, de acte sensibile.

Cele două practici ale uneia şi aceleiaşi Taine a Mirungerii - punerea mâinilor şi ungerea cu Sfântul Mir - sunt apostolice. S-a impus practica ungerii cu Sfântul Mir, datorită răspândirii creştinismului şi mai ales acolo unde nu puteau ajunge apostolii şi, după ei, episcopii. Treptat practica ungerii cu Sfântul Mir s-a generalizat în Răsărit, fiind săvârşită nu numai de episcopi, ci şi de preot îndată după botez, aşa cum se săvârşeşte până astăzi, iar în Apus, adică in Biserica Romano-Catolică, practica punerii mâinilor (confirmațiunea), săvârşită de episcop nu îndată după botez, ci după un timp, între varsta de 7-14 ani, înainte ăn tot cazul de prima împărtăşire. În cazuri extreme, Taina confirmării poate fi săvârşită şi de preot.

b) <u>Taina Sfintei Mirungeri în scrierile şi în lucrarea pastorală a Sfinților Părinți</u>

Problema cu care se confruntă oricine încearcă să stabilească firul evoluței ritualului de inițere în creştinism în primele secole creştine este lipsa inoformațiilor cu privire la forma ritualului din secolul al II-lea. Singura descriere mai importantă a botezului din această perioadă o avem de la Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful, dar nici aceasta nu este una completă.

Apologetul menționează următoarele elemente ale ritualului: scufundarea în apă, formula de botez în numele Sfintei Treimi şi Euharistia care urmează după actul botezului. Ca şi în **Evrei 6, 4**, botezul

este cunoscut de Sfântul Iustin Martirul ca o ,,luminare”[7].

Celelalte două scrieri din secolul al II-lea care menționează botezul, Didahia (prima jumatate a secolului) şi Păstorul lui Herma (c.150d.Hr.), nu fac referire în mod direct la vreun alt ritual asociat cu botezul. Totuşi unii teologi au încercat să facă anumite conexiuni, plecând de la interpretarea anumitor termeni, precum ,,ungere”**(I Ioan 2, 20)** şi ,,pecetea” **(I Efeseni 1, 13)**. Ne punem şi noi întrebarea: Ce întrebuințare rituală aveau ungerea şi pecetea în epoca apostolică? Se refereau oare Sfinții Apostoli la ceea ce numim noi astăzi Taina Mirungerii? Unii teologi sunt de părere că ritualul afundării în apă curgătoare din epoca iudeo-creştină era însoțit de ceremonii complementare precum: îmbrăcarea veşmântului alb, purtarea cununii, ungerea baptismală cu untdelemn sfânt. Punctul interesant pentru noi este că regăsim ungerea baptismală cu untdelemn sfânt imedeiat după botez. Mărturie importantă pentru fidelitatea tradiției noastre liturgice a ungerii cu untdelemn sfințit precede astăzi botezul în Biserica ortodoxă. S-a încercat fără justificare solidă, explicarea acestui fapt prin raportarea botezului la ritul de inițiere al prozeliților iudei, în sensul că ungerea ar fi o continuare a tăierii împrejur.

Textul copt al Didahiei dă după Euharistie existența unei rugăciuni de sfințire a untdelemnului[8], asupra căruia se citeşte o epicleză asemănătoare cu cea făcută asupra pâinii şi a vinului. Aceasta stă în strânsă relație cu concepția despre ungerea cu untdelemn sfințit. Multe alte texte fac aluzie la existența ungerii, fără însă a-i indica momentul.

Teofil al Antiohiei îi explică rațiunea acestei ungeri: ,,Nu ştii apoi ce spui când îți bați joc de mine, numindu-mă creştin. Mai întâi,

[7]Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful, Apologia I, 61, în colectia ,,PSB” vol 2 , traducere de T.Bodogae, O.Caciulă şi D.Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 1997 p. 65

[8]Învățătură a celor doisprezece Apostoli, X,7 în colecția ,,PSB” vol 1, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 1976, p. 30

pentru că cuvântul Hristos este plictisitor şi lipsit de batjocură. Care corabie poate fi de folos, care corabie poate scăpa de la înec dacă n-a fost mai întâi unsă? Sau care turn sau casă este fără de folos, înainte de a fi unsă? Care om care intră în această viaţă sau aleargă pe stadion nu se unge cu ulei? Care lucru sau podoabă poate avea frumuseţe nu-i unsă şi lustruită? Apoi văzduhul şi tot pământul de sub cer sun unse cu lumină şi cu duh. Şi tu nu vrei să fii uns cu uleiul lui Dumnezeu.[9]

Cuvântul ,,pecete" desemnează Botezul însuşi, care este revărsare de Duh. Această afirmaţie este întărită şi de ansamblul textelor vechi. Cuvântul ,,pecete" apare cu acest sens la Sfântul Apostol Pavel **(Efeseni 1, 13; II Corinteni 1, 2)**. De asemenea este prezent la autorii iudeo-creştini: Clement Alexandrinul, Păstorul lui Herma. Astfel cuvântul ,,pecete" desemnează denumirea botezului dată în comunitatea iudeo-creştină. Unii teologi încearcă raportarea ungerii la pecete arătând că ,,pecetea" a servit ulterior pentru a desemna semnul crucii cu care erau însemnaţi creştinii pe frunte. Ori această ceremonie făcea parte şi face totdeauna parte din ritualurile baptismale. Plecând de la expresia ,,a purta Numele", întâlnită des în scrierea Păstorul lui Herma,[10] şi nuanţată de Clement Alexandrinul, întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este dacă acest obicei de ,,a purta numele" urcă

[9]Teofil al Antiohiei, Trei cărţi către Autolic, Cartea I, XII, în colecţia ,,PSB" vol 2, traducere, de T. Bodogae, O. Caciulă şi D. Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 1997, p. 290

[10] Păstorul lui Herma 91(14), în colecţia ,,PSB" vol 1, p. 302: ,,Numele Fiului lui Dumnezeu este mare şi necuprins: el ţine toată lumea. Aşadar, ... ce gândeşti de cei care poartă numele Fiului lui Dumnezeu?"; Ibidem, p. 301 ,,Dacă primeşti numele, dar nu primeşti de la ele haina ... dacă porţi numele dar nu porţi puterea Lui, în zadar vei purta numele L u i... cel care poartă numele Fiului lui Dumnezeu, trebuie să poarte şl manele acestora [ale duhurilor]"

până în perioada indeo-creştină.

S-a arătat într-adevăr de unii teologi că această „pecete" indică o problemă care stă în legătură cu expresia „a purta crucea". Expresia are o rezonanță liturgică. Se crede că poate fi vorba de însemnarea pe frunte cu semnul „+" sau „X". În orice caz, folosirea acestui însemn este atestată la o dată foarte timpurie. Ori pare sigur că „X"-ul nu este decât reluarea semnului „tau", sub forma sa arhaică, care reprezenta semnul lui Iahve, marcat pe fruntea aleşilor, după **Iezechiel 9, 4-6**: „Şi i-a zis Domnul: Treci prin mijlocul cetății, prin Ierusalim, şi însemnează cu semnul crucii (litera „tau" care în alfabetul vechi grec avea forma unei cruci) pe frunte, pe oamenii care gem şi care plâng din cauza multor ticăloşii carem se săvârşesc în mijlocul lui". Iar celorlalți le-a zis în auzul meu: „Mergeți după el prin cetate şi loviți! Să nu aveți nici o milă şi ochiul vostru să fie necruțător! Ucicleți şi nimiciți pe bătrâni, tineri, fecioare, copii, femei, dar să nu vă atingeți de nici un om, care are pe frunte „ +". La acest semn face aluzie şi **Apocalipsa 7, 2**.

Pe de altă parte, ungerea mai era asociată punerii mâinilor: Hristos a binecuvântat **(Matei 19, 15)** şi a vindecat punându-şi mâinile **(Matei 23, 6; 5, 8, 23, 25; Luca 4, 40; 13, 13)**, pe apostoli i-a trimis să vindece ungând cu untdelemn **(Marcu 6, 13), (Luca 16, 18)**; totuşi, apostolii păstrează şi ungea cu untdelemn **(Iacov 5, 14)**; prin punerea mâinilor lor, se fac minuni **(Faptele Apostolilor 5, 12; 14, 3; 19, 11)**, se sfințesc diaconii **(Faptele Apostolilor 6, 6)**.

Informații complete cu privire la botez nu avem decât de la începutul secolului al III-lea. Înseamnă că între perioada Noului Testament şi începutul secolului al III-lea avem un secol de tăcere în ce priveşte evoluția ritualului Botezului. Unii cred că perioada aceasta de tăcere este semnificativă în sensul că, în acest secol al II-lea, nu a existat un ritual post-baptismal prin care neofiților să li se confere Duhul Sfânt printr-o altă taină.

Dar pe la sfârşitul secolului al II-lea, mirungerea pare să se

distingă ca un act autonom. Teofil al Antiohiei este un autor creştin din secolul al II-lea care prezintă o importanță deosebită pentru istoria creştinismului timpuriu. Spre exemplu, el este cel care utilizează pentru prima dată termenul de Sfântă Treime, este primul Părinte care scrie o lucrare de cronografie (lucrarea Despre istorii - din păcate, pierdută)[11] şi totodată primul care oferă o interpretare extensivă a referatului biblic al creației.

În perioada recentă s-a mai descoperit un element esențial în privința căruia îi putem atribui paternitatea: el oferă poate prima mărturie din istoria patristică asupra Tainei Mirungerii. Despre viața lui Teofil al Antiohiei cunoaştem foarte puține lucruri. Datorită unor informații păstrate în opera lui Eusebiu de Cezareea, aflăm că a fost al şaselea episcop al Antiohiei[12], cetate pe care a păstorit-o începând cu anul 169. O singură operă a sa mai supraviețuieşte. în momentul de față, în timp ce toate celelalte s-au pierdut. Lucrarea se intitulează Către Autolic şi este împărțită în trei părți. Aici, Teofil al Antiohiei încearcă să convingă un păgân din perioada respectivă să se convertească la creştinism. Deşi lucrarea este plină de citate din operele filozofilor şi poeților păgâni, maniera de convingere este una total nereuşită. Cu toate acestea, Teofil al Antiohiei rămâne un autor plin de originalitate.

Un alt aspect care ne interesează primordial aici constă în faptul că Teofil al Antiohiei este totodată primul autor creştin care oferă o informație cu privire la Taina Mirungerii. Teofil afirma: „Noi, deci, de asta ne numim creştini, pentru că suntem unşi cu uleiul lui Dumnezeu”.[13] Este posibil să avem aici o aluzie la mirungere ca parte integrantă a ceremoniei baptismale Vom începe prin a cita în extenso

[11]Dr. Stylianus G. Papadopoulos, Patrologie vol. I, traducere de Pr. Lect. Adrian Marinescu, Editura Bizantină, Bucureşti 2006, p. 271

[12]Eusebiu de Cezarea, Scrieri-Istoria Bisericească.Martirii din Palestina, traducere de Pr. Prof. T. Bodogae, EIBMBOR, Bucureşti 1987, p. 170

[13]Teofil al Antiohiei, Trei cărți către Autolic, Cartea I, XII, p. 290

pasajul care conține posibila referire la Taina Mirungerii. „Nu ştii apoi ce spui, când îți bați joc de mine numindu-mă creştin (uns). Mai întâi, pentru că cuvântul „hristos", adică uns, este plăcut, folositor şi lipsit de batjocură. Care corabie poate fi de folos, care corabie poate scăpa de la înec, dacă n-a fost mai întâi unsă? Sau care turn sau casă este frumoasă şi de folos înainte de a fi unsă? Care om care intră în această viață sau luptă în stadion nu se unge cu ulei? Care lucru sau podoabă poate avea frumusețe, dacă nu-i unsă şi lustruită? Apoi văzduhul şi tot pământul de sub cer sunt, într-un chip oarecare, unse cu lumină şi cu duh. Şi tu nu vrei să fii uns cu uleiul lui Dumnezeu? ”[14] .

Dr. Everett Ferguson, teolog Baptist care predă la o celebră universitate din America este de părere că, aici, Teofil al Antiohiei se concentrează mai mult asupra sensului metaforic al termenului de ulei. Cu alte cuvinte, după Ferguson, autorul antiohian nu se referă la o eventuală Taină a Bisericii, ci doar la importanța simbolică a uleiului în general pentru viața creştină. Însă cercetătorul american admite totodată că, dacă privim ultima frază a fragmentului dintr-un punct de vedere strict literal, atunci avem de-a face cu prima mențiune a unei ungeri postbaptismale din istoria creştină[15] . De asemenea, Everett Ferguson remarcă faptul că „multe dintre dezvoltările liturgice cu privire la Botez au oferit o exprimare practică a ideilor teologice legate de această taină şi era, aşadar, un lucru natural să se facă asocierea creştinilor cu Hristos (Cel Uns) şi cu ideea de a fi uns cu Duhul Sfânt prin Mirungerea celor botezați, simbolizând astfel Duhul Sfânt cu Care Hristos Însuşi a fost uns”[16] O altă frază esențială care apare în fragmentul de mai sus face referire la

[14] Ibidem, p. 290

[15] Adrian Agachi, Prima mărturie patristică asupra Tainei Mirungerii, în ziarul „Lumina”, marți 25 octombrie 2011, http://ziarullumina.ro/anul-sfantului-botez/prima-marturie-patristica-asupra-tainei-mirungerii

[16] http://ziarullumina.ro/anul-sfantului-botez/prima-marturie-patristica-asupra-tainei-mirungerii

viața spirituală a creştinului şi modul cum aceasta este întreținută prin harul dăruit de Taina Mirungerii: „Ce om care intră în această viață sau luptă în stadion nu se unge cu ulei?”[17] Prin această scurtă mărturisire, Teofil al Antiohiei afirmă că darul oferit de Taina Mirungerii ne dă puterea necesară pentru a rezista din punct de vedere duhovnicesc în încercările din cursul vieții pământeşti. Nici un om nu este scutit de încercare, dar doar cei care conlucrează cu Dumnezeu vor avea în cele din urmă posibilitatea de a învinge în toate necazurile cu care se confruntă.

Literatura patristică de la începutul secolului al III-lea ne furnizează informații cu privire la existența a două ritualuri asociate cu botezul și anume: mirungerea şi punerea mâinilor.

Primii scriitori care întrerup tăcerea instalată în secolul al III-lea cu privire la ritualurile asociate cu botezul sunt Tertullian, Ipolit şi Origen. Avem în scrierile lor dovezi ale practicii baptismale din Africa, Roma şi, respectiv, Egipt. Tendința de a separa diferitele faze ale inițerii apare cu claritate în scrierile lui Tertullian. Într-unul din textele sale, el menționează botezul propriu-zis, punerea mâinilor şi Taina Euharistiei, care avea loc imediat după botez: „Odată ieşiți din locul spălării, noi suntem unşi în întregime cu o ungere binecuvântată, după obiceiul vechi prin care cei din preoție, de la ungerea lui Aaron de către Moise încoace, ...erau unşi cu cornul de untdelemn. Tot aşa şi în cazul nostru, ungerea se face trupului şi ne este de folos sufletului, în acelaşi mod în care botezul în sine este un act trupesc prin care suntem scufundați în apă, dar efectul este spiritual, în sensul că suntem eliberați de păcate. După acesta, se pun mâinile pentru binecuvântare, invocând şi invitând pe Duhul Sfânt.”[18] Acest pasaj prezintă un al treilea ritual, pe langă botez şi punerea mâinilor, care forma impreună cu acestea ceremonia de inițiere,

[17]Teofil Al Antiohiei, Trei cărți către Autolic, Cartea I, XII, p. 290

[18]Tertulian, Despre Botez, 7.1, Colecția „Credința ortodoxă”, traducere de Ieromonah Policarp Pîrvuloiu, EIBMO, Bucureşti 2012, p. 68

anume mirungerea. Dacă semnificația actului punerii mâinilor apare explicit în acest text, rolul mirungerii nu este atât de evident. Este de remarcat faptul că în această perioadă, exista practica ungerii cu untdelemn a întregului trup, înainte şi după botezul în apă. Întrucât ungerea din zilele premergătoare botezului nu făcea parte din ceremonia de inițiere, ci era pregătitoare, îndeplinind o funție de exorcizare, nu ne vom ocupa în detaliu de acest aspect. Precizăm doar că, în opinia unor teologi, practica ungerii înainte şi după botez deriva din utilizarea comună şi religioasă a untdelemnului şi a ungerii în lumea păgână din vremea aceea. Paralela pe care o face Tertullian cu ungerea preoților din Vechiul Testament pare să fie un indiciu că ungerea cu untdelemn a neofiților după botez era semnul consacrării lor.

Ungerea se făcea cu un mir al cărui parfum exprima schimbarea care s-a produs prin spălarea botezului. Aceasta avea loc înainte ca neofitul să se îmbrace. Punerea mâinilor de către episcop era, însă, actul prin care neofitului i se conferea Duhul Sfânt. Deşi punerea mâinilor are loc după botez textul nu precizează dacă actul trebuie înțeles ca parte din ritualul botezului sau ca un ritual de sine stătător, prin care neofitului i se conferea ceea ce botezul nu-i putea conferi.

Acest aspect pare să fie, însă, lămurit de Sfântul Ciprian din Cartagina (c.200-258) care, aducând argumente împotriva valabilității botezului ereticilor, prezintă cazul samaritenilor din Faptele Apostolilor capitolul 8, ca fiind paradigmatic pentru practica zilelor lui:„Cu privire la cei care au fost botezați în Samaria, unii spun că, atunci când apostolii Petru şi Ioan au venit, aceştia nu au făcut decât să-şi pună mâinile peste ei ca să primească Duhul Sfânt, fără să-i reboteze. Vedem însă, iubite frate, că această situație nu se aseamănă deloc cu cazul prezent. Cei care au crezut în Samaria au primit adevărata credință şi au fost aduşi în Biserică prin botez de către diaconul Filip pe care aceiaşi apostoli 1-au trimis acolo. ... Atunci, întrucât ei au primit deja un botez legal şi eclesial, nu mai era necesar să fie rebotezați. Petru şi Ioan nu au făcut altceva

decât să completeze ceea ce le lipsea. Rugându-se pentru ei şi punandu-şi mâinile peste ei, Duhui Sfânt a fost invocat şi a fost turnat peste aceştia. Lucrul acesta se practică şi acum printre noi, şi anume, cei care sunt botezați în Biserică sunt aduşi la prelații Bisericii; prin rugăciunile noastre şi prin punerea mâinilor noastre ei primesc Duhul Sfânt şi sunt pecetluiți cu pecetea Domnului."[19]

Este evident din scrisoarea Sfântului Ciprian că, la mijlocul secolului al III-lea, în Cartagina nu exista nici o confuzie în ce priveşte rolul distinct al punerii mâinilor. Prin punerea mainilor, se completa ceea ce lipsea credincioşilor botezați, şi anume, darul Duhului Sfânt. Într-o altă scrisoare, Sfâtul Ciprian al Cartaginei face o distincție şi mai clară între efectul botezului şi efectul punerii mâinilor: „Nu se pun mâinile, în numele aceluiaşi Hristos, peste aceia dintre ei care se botează, ca să primească Duhul Sfânt?... Nimeni nu se naşte prin punerea mâinilor atunci când primeşte Duhul Sfănt, ci prin botez; aşadar, fiind deja născut, el primeşte Duhul Sfânt aşa cum s-a întâmplat cu primul om, Adam. Fiindcă Dumnezeu 1-a format mai întâi, apoi i-a suflat în nări suflare de viață. Căci nimeni nu poate primi Duhul dacă nu există mai întâi. Dar naşterea creştinilor are loc la botez."[20]

Întorcându-ne la structura ceremoniei de inițiere specifică celor din Cartagina, trebuie să reținem faptul că ritualul african descris de Tertulian a constat din botezul prin scufundare, mirungere şi punerea mâinilor. Mirungerea era însă legată de botez, nu de punerea mâinilor, în sensul că se ducea la îndeplinire imediat după ieşirea din apă, pe când neofitul era încă dezbrăcat de haine, se făcea pe întreg trupul aşa cum şi la

[19]Sfântului Ciprian, Scrisori 73, 9, traducere de Ion Diaconescu, Ovidiu Pop, Editura Sophia, București 2011, Apud Pr. prof. loan G. Coman, Personalitatea Sfântului Ciprian, în „Studii Teologice", XI(1959), n.r. 5-6, p. 273

[20]Ibidem, p. 274

botez întreg trupul era scufundat şi, cel mai important, din punctul de vedere al semnificației pe care o avea, era o reprezentare simbolică a transformării care s-a produs prin actul botezului.

Canoanele lui Ipolit (170-236) menționează ungerea cu untdelemn care se făcea cu ocazia botezului, dar ritualul cel mai important care avea loc după botez era punerea mâinilor de către episcop, împreună cu mirungerea.

Mirungerea este actul prin care se primea Duh Sfânt sau, mai exact, împărtăşea unele harisme care îl abilitau pe creştin în vederea slujirii. În Tradiția Apostolică a lui Ipolit, probabil cel mai vechi text complet despre botez, găsim trei ungeri cu două tipuri diferite de untdelemn: o ungere totală înainte de botez şi alta după botez, după care urma punerea mâinilor de către episcop şi invocarea Duhului Sfânt peste neofit. Ceremonia se încheia cu ungerea pe frunte a neofitului de către episcop, folosind şi cu această ocazie formula trinitară. Punându-şi mâinile peste ei, episcopul va rosti o invocare, spunând: ,,O Doamne, Dumnezeule, Cel care i-ai socotit vrednici de iertarea păcatelor print spălarea făcută de Duhul Sfânt spre naşterea din nou, trimite peste ei liarul Tău ca să Te poată sluji după voia Ta, căci a Ta este slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, în sfânta Biserică, acum şi în vecii vecilor. Amin". Apoi, turnându-şi untdelemn consacrat în mână şi ungându-i fruntea celui ce se botează, să zică: ,,Te ung cu untdelemn sfânt în numele Domnului, Atotputernicului Tată şi al lui Iisus Hristos şi al Sfântului Duh". Făcându-le semnul pe frunte, să-i sărute şi să le zică: ,,Domnul să fie cu tine". Cel care a fost însemnat va zice: ,,şi cu duhul tău". Aşa trebuie să îi facă fiecăruia din ei.."[21]

[21]Sfântul Ipolit al Romei, Tradiția Apostolică, în: Ioan I. Ică jr, Canonul Ortodoxiei. I. Canonul apostolic al primelor secole, Editura Deisis / Stavropoleos, Sibiu, 2008, p. 387

Ungerea totală dinaintea botezului era un ritual de exorcizare, iar untdelemnul folosit era numit untdelemn exorcizator. Ungerea totală care avea loc imediat după botez se făcea cu untdelemnul de mulțumire, un mir parfumat care simboliza schimbarea produsă în cel care s-a botezat şi jertfa de mulțumire pe care acesta i-o aducea lui Dumnezeu. Cât priveşte funcția pe care o are punerea mâinilor, următorul act în succesiunea acestui complex ritual, aceasta pare să fie mult mai clară. Harul lui Dumnezeu este invocat cu scopul ca cei botezati să poată sluji după voia lui Dumnezeu. Cu siguranță, se face referire la o umplere cu Duhul în sens harismatic, aşa încât harismele care sunt atât de necesare în Biserică să se manifeste.

A doua ungere după botez se făcea de către episcop, pe cap, cu acelaşi untdelemn cu care se făcea ungerea întregului trup. Însemnă că la ungerea trupului imediat la ieşirea din apă, capul nu era uns de cei care duceau la îndeplinire acest ritual de inițiere, ungerea lui fiind rezervată episcopului. Unii teologi sunt de părere că inițal exista şi la Roma o singură ungere după botez, dar ritualul a evoluat de la această formă simplă la o formă mai complexă în care ungerea inițală a fost împărțită între prezbiteri şi episcop. Primii efectuau ungerea întregului trup, mai puțin capul, iar episcopul făcea ungerea capului. Prin divizarea mirungerii inițiale între prezbiteri şi episcop, prima parte a ritualului a rămas asociată cu actul propriu-zis al botezului, semnificând transformarea produsă la botez, iar partea a doua, care revenea episcopului, a fost integrată ca parte a actului punerii mâinilor, act dus la indeplinire tot de către episcop.

La vremea când a scris Ipolit însă punerea mâinilor nu a mai fost un act individual prin care mâinile episcopului erau aşezate pe capul fiecărui neofit. Actul a devenit mai degrabă un gest colectiv, simbolic, mâinile fiind ridicate în stilul binecuvântării preoțeşti deasupra întregului grup de neofiți, în timpul epiclezei prin care se invoca pogorârea Sfântului Duh. Ungerea cu untdelemn a capului fiecărui neofit trebuie înțeleasă, prin urmare, ca o modalitate prin care efectele gestului colectiv

al punerii mâinilor şi respectiv ale rugăciunii colective, rostite pentru întreg grupul, erau acu însuşite de fiecare neofit în parte.

Aşadar, ungerea cu untdelemn a capului neofitului capătă o semnificație nouă. Exista acum o suprapunere între scopul punerii mâinilor şi al ungerii pe frunte de către episcop, ambele fiind acte prin care neofitului i se conferea Duhul Sfânt. Aşa cum susțin unii teologi, actul ungerii era pur şi simplu o punere a mâinilor, făcută cu ulei.

Origen (185-254) nu descrie ritualul de inițiere în creştinism specific Alexandriei atât de detaliat cum descriu Tertullian şi Ipolit ritualul din Africa, respectiv Roma, dar informațiile pe care ni le furnizează sunt semnificative. Din întreaga operă a lui Origen, pasajul cel mai frecvent folosit în sprijinul ideii că Duhul Sfânt se primeşte la botezul în apă face parte din lucrarea „Despre Principii": Cei care au primit harul botezului în numele lui Hristos sunt „ dezbrăcați de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui"[22]. În tratatul Despre rugăciune, Origen afirmă de asemenea coborârea Duhului Sfânt la Botez."[23]

Dacă textul menționează existența unei legături între botez şi primirea Duhului, aceasta este cu siguranță una teologică nu una temporală. Nu există nimic în text care să sugereze existența unui automatism în actul botezului, în sensul că primirea Duhului este o consecință naturală a savârşirii acestuia. Dimpotrivă, vorbind despre perioada apostolică, Origen leagă primirea Duhului de actul punerii mâinilor: „El (Duhul Sfânt) nu va sălăşlui în toț oamenii, nici în cei care sum fireşti, ci în cei care au fost înnoiți. În fine, tocmai din acest motiv au fost harul şi revelația Duhului Sfânt date, după botez prin punerea mainilor apostolilor".[24] Este de remarcat că Origen subliniază faptul că

[22]Origen, Despre Principii, în colecția „PSB" vol 8, traducere de pr. Prof. Teodor Bodogae, EIBMBOR, București 1982, p. 76

[23]Idem, Despre rugăciune, în colecția „PSB" vol 7, traducere de pr. Prof. Teodor Bodogae, EIBMBOR, București 1982, p.267-268

[24]Idem, Despre Principii, p. 76

primirea Duhului are loc după botez nu în timpul botezului. El face distincție aici între ,,innoire" şi sălăşluirea ulterioară a Duhului, adică, între botez (sau realitatea simbolizată de botez) şi darul Duhului Sfânt.

Atunci când se referea însă la practica din zilele lui, Origen nu menționează punerea mâinilor ca parte a ceremoniei de inițiere. El menționează doar două ritualuri: botezul în apă şi mirungerea după botez: ,,Am fost botezat în apă vizibilă şi într-un mir vizibil**". (Romani 5, 8)** Pentru Origen, mirungerea după botez este ritualul prin care se primeşte Duhul: ,,Ungerea este sălăşluirea Duhului Sfânt".**(Ezechiel 16)** Trebuie să reținem însă că Origen nu face o distincțe clară între sălăşluirea Duhului în credincios şi primirea darului Duhului Sfânt.

Întrucât Origen leagă sălăşluirea Duhului, sau darul Duhului, de ritualul mirungerii după botez, este evident faptul că el înțelege inițierea în creştinism ca având loc în două faze: botezul şi primirea Duhului. În înțelegerea lui Origen, singura deosebire dintre practica de inițiere în perioada apostolilor şi practica contemporană a comunității creştine din Alexandria era că în Noul Testament Duhul era dat prin punerea mâinilor apostolilor, iar în Alexandria secolului al III-lea Duhul se primea prin mirungere. Aşadar, mirungerea nu este pentru Origen decât o continuare a punerii mâinilor de către apostoli şi are aceeaşi semnificație. Cele două ritualuri nu trebuiesc văzute ca fiind în competiție.

Nu ne putem închipui că ritualul mirungerii şi-a căştigat dintr-o dată dreptul de ,,successor" al punerii mâinilor ca ritual prin care se conferă Duhul Sfânt. Având în vedere faptul că mirungerea nu este atestată în perioada apostolică, este normal să gândim că originea şi semnificația acestei practici nu are nimic de a face cu împărțirea Duhului. Ea a existat în paralel cu punerea mâinilor, având semnificația ei aparte, diferită de cea a punerii mâinilor. Treptat, însă, ceremonia de inițiere în Egipt a cunoscut o evoluție similară cu cea pe care a cunoscut-o

ceremonia din biserica romană. Aceasta înseamnă că mirungerea a ajuns să fie strâns asociată cu punerea mâinilor. Diferența dintre cele două ceremonii este că în cadrul ceremoniei egiptene nu mai întâlnim un conservatorism similar celui roman care să rețină asocierea dintre botez şi mirungere, creând astfel două mirungeri. După botez la Alexandria, mirungerea postbaptismală s-a disociat de Botez şi a fost tot mai mult asociată cu punerea mâinilor, luând forma ungerii capului neofitului. La sfârşitul acestui proces evolutiv, mirungerea postbaptismală la Alexandria avea valoarea şi semnificația punerii mâinilor, pe care a şi înlocuit-o, devenind astfel ritualul prin care neofitul primea Duhul Sfânt. Înseamnă, deci, că, din puținele informații pe care ni le furnizează Origen cu privire la ceremonia de inițiere în creştinism specifică Alexandriei, suntem în măsură să reconstituim o formă primitivă a ritualului egiptean care a constat din Botezul propriu-zis efectuat prin scufundare, mirungerea trupului în întregime şi punerea mâinilor

Pentru prezentarea acestei sfinte taine, în special pentru explicarea simbolismului fiecărui act ritual, Sfântul Chiril al Ierusalimulu consacră integral Cateheza a III-a mistagogică. Pentru Sfântul Chiril, Mirungerea este taina plinătății sau perfecțiunii adăugate la harul înfierii sau împărtășirii Duhului Sfânt, deoarece şi în concepția sa, mirungerea desăvârșește unirea creştinului cu Mântuitorul Hristos, începută prin Botez. Acum creştinii sunt adevărați Hristoşi, nu numai prin ungerea exterioară, ci, mai ales prin ungerea interioară, într-o nouă împărtășire a Duhului Sfânt care îi îmbracă cu puterea Sa ca şi cu o platoşă. Sfânta taină a Mirungerii, săvârşită la început prin punerea mâinilor Sfinților Apostoli apare şi la Sfântul Chiril al Ierusalimului ca o taină distinctă de cea a Botezului. Astfel, în cateheza V mistagogică, Sfântul Chiril făcând o recapitulare asupra celor tratate, amintește auditorilor săi că ,,prin ajutorul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, la adunările de mai înainte, ați auzit în chip îndestulător despre botez, despre ungere cu Sfântul Mir şi despre

împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos.”[25] Ea își are originea sa simbolică, ne spune Sf. Chiril, în însăși faptele petrecute, la râul Iordanului, cu Mântuitorul Iisus Hristos, căci, spune el că așa cum în Iordan Duhul S-a pogorât asupra Mântuitorului în chip de porumbel, tot așa și celor botezați li s-a dăruit ungerea, antitipul Aceluia prin care a fost uns Mântuitorul Iisus Hritos. Acesta este Duhul Sfânt, despre care vorbea proorocul Isaia când spunea ,,Duhul Domnului este peste Mine pentru că El M-a uns“.

În legătură cu materia Tainei, Sfântul Chiril stăruie în mod deosebit, subliniind că ea nu este un simplu Mir, ci un dar al Mântuitorului Iisus Hristos și al Duhului Sfânt ce lucrează prin prezența reală a Sfântului Duh. ,,Să nu-ți închipui că mirul acesta este simplu mir, căci, după cum pâinea Euharistiei după ivocarea Duhului Sfânt nu mai este simplă pâine, ci trup al lui Hristos, tot așa și acest mir, după invocarea, nu este un simplu mir, nici nu s-ar putea spune că este mir obișnuit, dimpotrivă este un dar al lui Hristos și al Sfântului Duh și lucrează prin prezența Dumnezeirii Lui. În chip simbolic se unge cu el fruntea și celelalte mădulare. Trupul se unge cu mir material, dar se sfințește sufletul prin Sfântul și de viață făcătorul Duh.” [26]

Desigur, Sfântul Chiril era preocupat să facă o imagine cât mai completă a sfintei taine a Mirungerii, numai că disciplina arcană a începuturilor despre care am amintit, ca și scopul în sine al catehezelor, a făcut ca Sfântul Părinte să ofere numai elemente esențiale ale Sfintelor Taine, pe care trebuiau să le cunoască cu predilecție neofiții – care și așa sunt suficiente spre a demonstra asemănarea – uneori până la identitate, cu ritualul actual al Sfintelor Taine.

Astfel, după Sfântul Chiril al Ierusalimului, ungerea pe frunte semnifică ,,eliberarea de rușinea pe care primul om călcător de poruncă o

[25]Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheze Mistagogice, V,1,traducere de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București 2003, p.259
[26]Ibidem, Cateheza a III-a Mistagogică, p.351-354

purta pretutindenea", ungerea la urechi se face pentru ca să dobândim ,,urechi în stare să audă tainele dumnezeiești"[27], spune Sfântul Chiril, ungerea nasului, pentru ca acesta să fie bună mireasmă a Mântuitorului, iar ungerea pieptului, pentru că înarmează pe creștin împotriva uneltirii diavolului. Asemenea Botezului, și Sfânta Taină a Mirungerii își are preînchipuirea în Vechiul Testament ,,când Moise a spus fratelui său porunca lui Dumnezeu de a fi făcut arhiereu, mai întâi l-a spălat în apă, apoi l-a uns "[28], apoi Solomon care mai întâi s-a spălat în apele râului Ghion, apoi a fost uns în mod preînchipuitor. În același timp, Sfântul Chiril atrage atenția celor unși că abia acum ,,renașterea voastră este confirmată și de numele ce-l purtați, căci într-adevăr, înainte de a fi învredniciți de acest har propriu vorbind, nu erați încă pe calea de a ajunge creștini". În același timp, parcă anume spre a fi o mărturie de netrecut, Sfântul Chiril spune că: ,,Voi nu ați fost unși în chip preînchipuitor cu adevărat, pentru că ați fost unși cu adevărat de Sfântul Duh".[29]

Printre marile personalități, care au ilustrat perioada de aur a literaturii patristice, se numără și Sfântul Ambrozie, cel mai important Sfânt Părinte de pe scaunul episcopal de la Mediolanum. El se impune ca un Părinte de o profundă trăire duhovnicească și luptător pentru apărarea dreptei credințe, alături de alți reprezentanți, ca: Sfântul Athanasie cel Mare, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Ilarie de Pictavium, Fericitul Ieronim și Fericitul Augustin.

Din anul 374 până în anul 397, Sfântul Ambrozie (339-397) a fost episcop al cetății Mediolanum. În toată această perioadă, autoritatea sa în Biserica Apuseană a crescut progresiv, atrăgând totodată după sine o considerabilă influență în domeniul Statului. Scrierile lui dau mărturie

[27] Ibidem, p.352
[28] Ibidem, p.353
[29] Ibidem, p.354

despre numeroasele sale îndatoriri ca episcop, învățător, duhovnic şi, sigur, în felul lui propriu, ca om al cetății, politician. A dat dovadă nu doar de calități de conducător al Bisericii, ci şi de exeget strălucit sau imnograf remarcabil. Dificultățile pe care le poate întâmpina cititorul zilelor noastre, în lecturarea scrierilor Sfântului Ambrozie, sunt determinate, pe de o parte, de interpretarea mistică a textelor scripturistice şi de o tipologie consistentă, ambele fiind împrumutate din exegeza lui Filon din Alexandria, iar, pe de altă parte, de accentul deosebit pus pe duhovnicesc şi asceză.

La Milano, Sfântul Ambrozie a consacrat două opere pentru explicarea celor trei taine de căpetenie ale inițierii creştine: De Mysteriis (Despre Sfintele Taine) şi De sacramentis (Despre Taine), cea din urmă având o autenticitate îndoielnică, deşi unii o consideră o amplificare şi completare a celei dintâi.[30] De Mysteriis, deşi ni s-a transmis sub forma unui tratat împărțit în nouă capitole, constituie la origine o serie de cuvântări catehetice, adresate neofiților care primiseră botezul în noaptea Paştilor, probabil al anului 387. Acestea au drept scop de a explica neofiților înțelesurile tainice ale riturilor şi ceremoniilor liturgice din slujba Botezului, Mirungerii şi a Împărtăşirii, aşa cum se săvârşeau aceste Sfinte Taine la Milan în vremea aceea. Lucrarea Sfântului Ambrozie are o mare importanță, atât pentru literatura creştină mystagogică (consacrată explicării cultului), cât şi pentru istoria cultului creştin, ele fiind cele mai importante izvoare care ne dau informații despre rânduiala sau modul săvârşirii celor trei Sfinte Taine şi îndeosebi a Botezului, spre sfârşitul sec. al IV-lea.

Conținutul celor două opere este aproape identic, constată că în vremea Sfântului Ambrozie Botezul şi ungerea erau încă săvârşite aproape la fel ca la Roma pe timpul lui Ipolit, că sensul dat mirungerii la sfârşitul secolului IV este identic cu cel pe care l-am observat la Ierusalim,

[30] Pr. Prof. Ioan G Coman, Manual de Patrologie pentru uzul studenților Institutelor Teologice, Bucureşti 1956, p.233

că ungerea este încă administrată în Occident ca şi în Constantinopol îndată după ieşirea din apa botezului. Schema: botez, întâia ungere de către episcop, spălarea picioarelor de către episcop, a doua unge către episcop (ungerea propriu-zisă). Se observă şi o înlănțuire trinitară.[31]

Sfântul Ambrozie al Milanului vorbeşte atât de frumos despre Taina Mirungerii, considerând că cel uns primeşte pecete dumnezeiască: ,,duhul înțelepciunii şi al înțelegerii, duhul sfatului şi al puterii, duhul cunoaşterii şi al bunei credințe, duhul temerii de Dumnezeu şi păstrează ce ai primit. Dumnezeu Tatăl te-a însemnat, Domnul Hristos te-a întărit, iar Duhul ți-a dat chezăşie în inima ta, precum ai învățat din citirea apostolilor."[32]

Sfântul Maxim Mărturisitorul (580-662) a fost un teolog şi sfânt părinte al Bisericii, cunoscut mai ales pentru scrierile sale de mistică şi ascetică, precum şi un apărător al Ortodoxiei în fața ereziei monotelismului. De la Sfântul Maxim ne-au rămas numeroase scrieri din care unele au fost incluse în Filocalia, iar altele în colecția *PSB* (Părinți şi scriitori bisericeşti). O parte din aceste scrieri sun dogmatice, însă cele mai multe sunt dedicate descrierii vieții contemplative, oferind ample îndrumări ascetice. Alte scrieri abordează teme de liturgică şi hermeneutică. Ignorate vreme de secole de teologii apuseni, scrierile Sfântului Maxim ocupă un loc special în teologia răsăriteană, Părinți precum Simeon Noul Teolog sau Grigorie Palama fiind considerați drept continuatori ale direcțiilor intelectuale şi spirituale ale Sfântului Maxim. Acest Sfânt Părinte vorbeşte despre şapte duhuri care se odihnesc în cel miruit: duhul înțlepciunii, duhul înțelegerii, duhul cunoştinței, duhul ştiinței, duhul sfatului, duhul tăriei, duhul temerii de Dumnezeu.[33]

---

[31] Sfântul Ambrozie al Milanului, Despre sfintele Taine, p.19

[32] Ibidem, p.19

[33]Sfântul Maxim Mărturisitorul, Răspunsuri către Talasie, în Filocalia, vol. III, Editura Arhidiecezană, Sibiu 1947, p. 251-152

În afară de aceste duhuri sau daruri ale Duhului Sfânt, creștinul nou botezat primește prin pecetluirea Marelui Mir chemarea la slujirea preoției universale în cadrul careia Sfântul Ioan Gură de Aur identifică trei misiuni: „ Duhul care ni se dă acum în parte ca o arvună, dar care în slavă va fi deplină. El, Duhul, ne-a făcut deodată și prooroci și preoți și împărați, fiindcă aceștia se ungeau în Legea Veche. Noi însă nu mai avem nici una din aceste demnități ci pe toate trei cu prisosință.“[34]

Botezul este naşterea la viața în Hristos, iar Mirungerea, care, în rânduiala noastră, ştiți foarte bine, este încorporată în Taina Botezului, este deschiderea sau revărsarea darurilor dumnezeieşti; este o bogăție de daruri, o bogăție de har dumnezeiesc.

Sfintele Taină, se găsesc la loc de cinste şi în opera Sfântului Dionisie Areopagitul (Pseudo Areopagitul), care se axează cu preponderență asupra a trei dintre ele, vorbind însă și despre altele, și numind ,,taine”, chiar și anumite rânduieli care astăzi nu mai sunt considerate astfel, ca de exemplu, înmormânterea, pe care o numește ,,Tina săvârșită celor adormiți”[35], după cum remarcă un cercetător al operei sale: ,,După cum am văzut, Dionisie enumeră trei rituri sacramentale (teletai) – Botezul, Euharistia și Taina Mirului – descriind și trei rituri, hirotonia, consacrarea monastică și înmormântarea.”[36]

Spre deosebire de alți Sfinți Părinți, Sfântul Dionisie are o perspectivă interesantă, încadrând triada sacramentală într-o structură triadologică complexă, formată din mai multe astfel de structuri, și acest

[34]Sfântul Ioan Gură de Aur, Tâlcuiri la Epistola a doua către Corintheni,Editura Sophia, București 2007, p. 42

[35]Sfântul Dionise Areopagitul, Despre Ierarhia Bisericească, în Opere complete și Scolile Sf. Maxim Mărturisitorul, traducere pr. prof. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București 1996, p. 98

[36]Andrew Louth, Dionisie Areopagitul – o introducere, traducere de Sebastian Moldovan, Editura Deisis, Sibiu 1997, p. 93

lucru datorită simbolismului întâlnit din abundență în lucrările sale: „Ierarhia noastră este deci o triadă alcătuită din taine, din slujitori și din cei pe care aceștia îi slujesc. Și fiecare element al acestei triade formează la rândul ei o triadă: există trei Taine, trei trepte sacerdotale și trei trepte laice. Cele trei Taine sunt: Taina iluminării (Botezul), Euharistia (în grecește synaxis) și Taina Mirului (myrion). Cele trei trepte ale clerului sunt: ierarhii, preoții și slujitorii (leiturgoi), în care recunoaștem cele trei sluiri: episcopi, preoți (numiți de obicei „presbiteri", literal „bătrâni"…) și diaconi." [37]

Cea dintâi componentă a triadei sacramentale, Botezul, este văzut de Sfântul Dionisie ca o naștere duhovnicească, o naștere din nou. El prezintă evenimentele premergătoare lui și încununarea lor ca pe o cale, ca pe un drum ascendent pe care doritorul pornește spre a se învrednici de el, călăuzit fiind de episcop. După încredințarea dorinței sale, urmează perioada de catehumenat, întregul proces fiind unul frumos și complex deopotrivă, după cum îl descrie el și după cum ne arată, în rezumatul evenimentelor văzute de Dionisie, un patrolog contemporan: „Apoi, Dionisie trece la secțiunea a doua, „taina" și descrie ritul baptismal. Acesta începe atunci când cineva, „arpins de iubirea realității transcendente și dorind o împărtășire sfântă de ea", caută un creștin care-l prezintă episcopului[38] . Episcopul se bucură, precum păstorul care a găsit oaia pierdută și, adunând clerul, îl însemnează cu semnul crucii și îl introduce în rândul catehumenilor"[39].

Este descris apoi întreg ritualul baptismal, constând din mărturisirea dorinței sincere, lepădări, mărturisirea întreită, ungerea cu untdelemn, sfințirea apei, întreita scufundare[40], urmate apoi de pecetluirea cu Sfântul Mir și de primirea bucuriei Euharistice, ca dovadă a părtășiei

[37] Ibidem, p. 93
[38] Sfântul Dionise Areopagitul, Despre Ierarhia Bisericească, p. 74
[39] Andrew Louth, Dionisie Areopagitul – o introducere, p. 94
[40] Sfântul Dionise Areopagitul, Despre Ierarhia Bisericească, p. 74-75

cu Hristos: ,,Apoi preluându-l preoții îl predau nașului și călăuzitorului care l-a adus. Și îmbrăcându-l împreună cu acela în haina potrivită celui desăvârșit, îl duc iarăși la ierarh. Iar acesta, pecetluindu-l cu mirul cel prea dumnezeiește sfințit, îl declară de acum vrednic de a se împărtăși de prea desăvârșitorea Euharistie.”[41]

În continuare, el descrie cea de-a doua Taină din triadă, cea a mirului, într-un mod oarecum diferit față de ceilalți părinți dinainte sau de după el, dacă avem în vedere faptul că celelalte două sunt descrise într-o manieră foarte asemănătoare, după cum remarcă unii cercetători: ,,Ceremoniile Botezului și Euharistiei pe care le regăsim descrise în paginile Areopagitului sunt foarte asemănătoare cu cele descrise de Părinții creștini din secolele IV și V. Taina Mirului, taină ce completează triada riturilor sau tainelor lui Dionisie, este oarecum diferită… Dionisie se referă la sfințirea Mirului și nu la folosirea lui.”[42]

Descrierea procesului sfințirii este una foarte frumoasă, constituindu-se deopotrivă într-o relicvă istorică și într-o mărturie a existenței acestui ritual din timpuri străvechi. Demnă de remarcat este sobrietatea acestui eveniment, și aspectul său ceremonial, deosebit de frumos surprins de autor: ,,Apoi ierarhul, luând mirul, îl așează pe dumnezeiescul altar, acoperindu-l de jur împrejur cu douăsprezece sfinte aripi, în vreme ce toți cei de față cântă cu glas preasfânt, sfânta cântare a proorocilor de dumnezeu insuflați. Și, după ce el a isprăvit rugăciunea noastră rostită în fața lui (a mirului), se folosește de el în preasfintele lucrări de sfințire a celor închinate lui Dumnezeuși pentru aproape lucrare ierarhică sfințitoare.”[43]

Cea de-a treia taină prezentată și analizată de el în cadrul lucrării, este Liturghia (în cadrul căreia se săvârșește Euharistia)- cea pe care el o numește ,,synaxis”, datorită rolului ei de a aduna împreună pe creștini și

[41] Ibidem, p. 75
[42] Andrew Louth, Dionisie Areopagitul – o introducere, p. 99
[43] Sfântul Dionise Areopagitul, Despre Ierarhia Bisericească, p. 85

de a consolida unitatea eclesială[44]. Spre deosebire de structura de față, în care le-am prezentat cronologic, el prezintă Euharistia înaintea Mirului, datorită importanței sale, după cum spune: ,,Căci ea este, după slăvitul nostru învățător, Taina Tainelor. Deci, trebuie să o înfățișăm printr-o sfântă descriere, pe ea înaintea celorlalte, ca să ne înălțăm, pe temeiul științei dumnezeiești, și ierarhice din Scripturi, prin Duhul Sfânt, la sfințita ei înțelegere."[45]

Sfântul descrie apoi rânduiala săvârșirii Euharistiei, după care accentuează rolul curățitor al ei, precum și rolul ei comunitar și desăvârșitor: ,,Și după ce am arătat ce ni se dau prin lucrarea dumnezeiască, ierarhul vine la sfânta împărtășire de el și îndeamnă și pe ceilalți. După ce s-a împărtășit de comuniunea cu dumnezeiasca obâșie și a transmis-o și celorlalți, încheie du o sfântă rugăciune de mulțumire. Și, în vreme ce mulți privesc numai plecați spre dumnezeieștile simboale, el se înalță în mod ierarhic prin Duhul dumnezeiesc, spre sfintele obrâșii ale celor săvârșite, în vederi fericite și spirituale și cu curăția deprinderii de chip dumnezeiesc."[46]

Aceasta este așadar perspectiva Sfântului Dionisie asupra celor trei Sfinte Taine de început și desăvrșire a vieții creștine. Ea este deosebit de interesantă din mai multe motive, fiind o analiză istorico-liturgică și punându-ne în față o perspectivă deosebit de interesantă de percepție a lor. Sfântul Dionisie spune că ,,dumnezeieştii noştri învăţători au socotit-o de aceeaşi treaptă şi lucrare cu ceea ce se săvărşeşte în Sfânta Sinaxă (Liturghie)[47]. Rânduiala Tainei Mirului ne arată împărtășirea cu puterile Duhului Sfânt pentru a ne apropia de Tatăl Ceresc.[48] Sfântul Mir

[44] Andrew Louth,Dionisie areopagitul-o introducere, p. 96

[45] Sfântul Dionise Areopagitul, Despre Ierarhia Bisericească, p. 78

[46] Ibidem, p. 79

[47] Ibidem, p.86

[48] Nicolae Cabasila, Despre viața în Hristos, traducere de Pr. Prof. dr. Teodor Bodogae, Bucureşti 1989, p.193

împărtăşeşte credincioşilor darul evlaviei şi al rugăciunii, al dragostei şi al înțelepciunii le împărtăşeşte tuturor, deşi nu toți le resimt.[49] Mirosirea Mirului deschide mintea spre ceea ce e dumnezeiesc, spre buna mireasmă cu obârşia în Dumnezeu şi-i va umple pe cei ce primesc Taina de „Sfânta dulceață a hranei atotdumnezeieşti.[50]

c) Sensurile şi semnificațiile Tainei Mirungerii în teologia şi spiritualitatea ortodoxă contemporană.

Prin căderea în păcat a omului, după învățătura Bisericii noastre Ortodoxe, chipul lui Dumnezeu s-a întunecat în el. Ca urmare, voința lui a slăbit, s-a pervertit, mintea i s-a întunecat, aşa că, deşi putința săvârşirii a ceea ce era bun şi plăcut lui Dumnezeu nu se stinsese cu desăvârşire în el, totuşi înclina mai mult spre rău decât spre bine.

Afundarea din ce în ce mai mult în negura păcatului şi înstrăinarea de Dumnezeu, a făcut cu totul imposibilă întoarcerea omului numai prin propriile sale puteri la starea în care se aflaseră protopărinții neamului omenesc înainte de căderea în păcat. Viețuirea fără har era ceva anormal, pricinuită numai de păcat. Ea însemna moartea spirituală a creaturii raționale şi nu acesta era scopul pentru care Dumnezeu o făcuse. Datorită acestui fapt, trebuia una din două: sau ca omul să se ridice la Dumnezeu, sau ca Dumnezeu să se pogoare la om.

Prima alternativă era cu neputință, dată fiind starea omului.Nu rămânea decât cea de-a doua şi pe aceasta a ales-o şi Dumnezeu, ca să readucă în staulul ceresc pe oaia duhovnicească rătăcită pe pământ prin amăgirea Satanei.

Această hotărâre a lui Dumnezeu de a se coborâ pentru ridicarea

---

[49] Ibidem, p. 189-190

[50] Sfântul Dionisie Areopagitul, Despre Ierarhia Bisericească, p. 86

omului, avea să se facă în chip real şi a fost hotărâtă din eternitate, la Dumnezeu neexistând timp. Prin atotştiinţa Sa, El ştia mijlocul prin care se va repara greşeala omului. Astfel mântuirea lumii a fost înfăptuită în principiu, pentru întreaga omenire, prin răscumpărarea săvârşită de Mântuitorul. El este cel care împarte prin jertfa Sa de pe Cruce, harul Duhului Sfânt. Sfinţii Apostoli cât şi Sfinţii Părinţi stabilesc o strânsă legătură între Răscumpărare – adică Mântuirea obiectivă - şi însuşirea harului ei, adică cea subiectivă. În acest sens ne stă mărturie Sfânta Scriptură care ne învaţă că ,,Harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos.” **(Ioan1, 17)**

Harul mântuitor ni se împărtăşeşte prin Sfintele Taine care sunt mijloace externe şi sensibile, prin Duhul Sfânt, celor ce fac parte din Biserica lui Hristos. La baza învăţăturii despre Taine a Bisericii Ortodoxe stă încrederea în putinţa lucrării duhului dumnezeiesc printr-un om asupra altui om, prin mijlocirea trupurilor şi a materiei dintre ele, în ambianţa Bisericii, ca trup tainic al lui Hristos. E încrederea că Duhul Dumnezeiesc poate lucra prin mijlocirea spiritului omenesc asupra materiei cosmice în general şi asupra altor persoane.

Pecetluirea în Sfântul Duh este o imprimare a lui Hristos peste cel miruit. Prin pecetluirea în Duhul Sfânt, se poate spune că se realizează o întâlnire intimă a credincioşilor cu Hristos şi o închegare şi mai strânsă a lor în trupul tainic al Lui. Căci Duhul Sfânt dăruit oamenilor înseamnă în acelaşi timp o intensificare a prezenţei lui Hristos în ei, aşa cum botezul n-a fost numai o lucrarea lui Hristos ci şi a Duhului Sfânt.[51]

Aşadar sub forma untdelemnului şi prin rostirea formulei ,,Pecetea Darului Duhului Sfânt”, în credincios sunt cuprinse toate darurile care întăresc însuşirile potenţiale nesfârşit de variate ale credincioşilor Bisericii pentru a se dezvolta în tot atâtea slujiri în favoarea

[51] Pr. Prof. Dr, Dumitru Stăniloae, Din aspectul sacramental al Bisericii, în revista ,,Studii Teologice”, nr.9-10, 1966, p. 542

comunității bisericeşti şi spre folosul reciproc.[52]

După cum vedem, harul primit prin Taina Sfântului Mir este necesar creşterii şi desăvârşirii moral-spirituale ale celui renăscut prin botez, fapt pentru care unii Sfinți Părinți Bisericeşti, ca bunăoară Chiril al Ierusalimului, spun că după primirea sfântului Mir, noul botezat e vrednic să poarte numele de creştin.

Nicolae Cabasila spune că prin Taina Sfântului Mir, se pun în lucrare puterile date omului: „Ungerea cu Sfântul Mir desăvârşeşte pe noul născut la viața Duhului, întărindu-i puterile de care are nevoie aici pe pământ.”[53] Sfântul Botez pune în acțiune „puteri şi lucrări lăuntrice” dar numai Sfântul Mir „le trezeşte la viață.”[54]

Sfântul Nicolae Cabasila vede o identitate perfectă între roadele primite de creştini prin Sfântul Mir şi cele pe care le primeau cei peste care Sfinții Apostoli îşi puneau mâinile. Prin ungerea cu Sfântul Mir ca şi prin punerea mâinilor Sfinților Apostoli de odinioară se pogoară harul Sfântului Duh în noi. Dar Sfântul Nicolae Cabasila precizează însă imediat că Sfântul Duh ni se dă prin Hristos şi nu fără El.

La începutul Bisericii creştine, „Taina Sfântului Mir împărtăşea credincioşilor puterea de a vindeca, de a proroci, de a vorbi în limbi, precum şi alte daruri, care toate împărtăşeau oamenilor puterea lui Hristos cea peste fire.”[55]

El le interpretează ca semne minunate care erau necesare acelei perioade de început a Bisericii lui Hristos. Dar, în acelaşi timp, el aminteşte faptul că şi în vremea lui existau sporadic harismele profeției, ale exorcizării sau ale vindecărilor în anumiți oameni duhovniceşti.

Taina Sfântului Mir împărtăşeşte întotdeauna şi oriunde darurile evlaviei, rugăciunii, dragostei sau înțelepciunii, „precum şi altele de acest

[52] Ibidem, p. 543
[53] Nicolae Cabasila, Despre viata în Hristos, p.30
[54] Ibidem, p. 95
[55] Ibidem, p.99

fel, cu toate că mulți creştini nu-şi dau seama de aceasta, iar alții nu cunosc lucrarea Tainei acesteia, pe când alții, în sfârşit, se îndoiesc chiar că există un Duh Sfânt **(Faptele Apostolilor 19, 2)**, din pricină că atunci când au primit această Taină erau nevârstnici şi incapabili de a judeca, iar odată ajunşi la vârsta priceperii, ei s-au înrăit şi au orbit sufleteşte"[56].

Sfântul Duh împarte daruri precum voieşte, precizează Sfântul Nicolae Cabasila conform Noului Testament, însă nu trebuie disprețuită nici o Sfântă Taină, „pentru că una şi aceeaşi putere lucrează în toate Tainele şi pentru că puterea lor izvorăşte din aceeaşi jertfire a Mielului, din aceeaşi moarte şi din acelaşi sânge al Lui."[57]

Legătura interioară dintre Hristos şi Sfântul Duh în Sfintele Taine ale Bisericii este evidentă în teologia Sfântului Nicolae Cabasila. Astfel Mirungerea naşte supunere deplină față de Dumnezeu dar şi înzestrează cu putere de sus, transfigurând pe cel ce o primeşte în „om apostolic", prin care în lunea întreagă, toate neamurile, urmează să cunoască pe adevăratul Dumnezeu şi voia Sa mântuitoare.[58]

d) Taina Mirungerii - mijloc de vindecare spirituală şi apropiere de Dumnezeu într-o lume secularizată

Biserica prin structura sa teandrică este ea însăși o viață nouă, și ea cheamă pe fiecare membru sau mădular al trupului tainic al lui Hristos să primească și să trăiască această viață nouă, sacramentală care e diferită de viața lumii. În Biserică sau în viața în Hristos, despre care vorbesc atât de mult Sfinții Părinți, se intră prin Taina Botezului și se participă activ prin primirea harului în celelalte Taine în general şi în mod special prin

[56] Ibidem,p.100
[57] Ibidem, p.100
[58] Drd. Alexandru-Marcel Sabău, Expunere catehetică a Sfintelor Taine:Botezul şi Mirungerea, în revista „Studii Teologice" nr. 5-6, 1982, p. 368

Taina Mirungerii.

A vorbi despre viața sacramentală în Biserică nu înseamnă altceva decât a vorbi despre încorporarea în Hristos, despre viața în Hristos, aşa cum ne spune şi Sfântul Apostol Pavel: „...şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine”**(Galateni 2, 20)** În această viață sacramentală a Bisericii intrăm prin Taina Botezului căci „trebuie ca tot omul care vrea să se nască a doua oară, să se nutrească cu o hrană nouă şi proprie naşterii, ca astfel să ajungă la măsura desăvârşirii… pentru că acest Adam (Hristos) este duhovnicesc, trebuie ca şi naşterea să fie tot duhovnicească”[59].

Viața în Hristos a Bisericii este centrată pe Sfânta Euharistie şi este hrănită de Hristos prin ea, pe când prin celelalte Taine credincioşii îşi continuă „răstignirea şi învierea lor împreună cu Hristos.”[60] Trebuie să afirmăm că viața sacramentală a Bisericii are o anumită transparență pentru Hristos, defapt o transparență cu un dublu sens: în sensul că e atât de subțiată încât prin ea nu se vede decât Hristos, ea nu vede decât pe Hristos, după cuvântul Apostolului Pavel: „căci am judecat să nu mai ştiu între voi decât pe Iisus Hristos Cel răstignit” **(I Corinteni 2, 2)**; iar în al doilea sens, Hristos e imprimat în toată ființa ei şi a membrilor ei, încât viața sacramentală reflectă pe Hristos, şi privind continuu la Hristos, chipul Lui se imprimă în toată viața Bisericii; transparența lui Hristos, a umanității restaurate şi îndumnezeite în El, prin Biserică sau prin transparența Bisericii pentru Hristos se întrevede o viață după exemplul lui Hristos, dat fiind că Domnul este imprimat în ea, din acest motiv „Hristos Cuvântul e în întregime prezent şi activ împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt în Tainele şi slujbele Bisericii şi de asemenea, este prezent şi

---

[59] Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, traducere de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 2005, p. 198

[60] Pr. Ioannis Romanides, Dogmatica patristică ortodoxă- o expunere concisă, traducere de Dragoş Dâscă şi Lect. Protos Dr. Vasile Bîrzu, Edititura Ecclesiast, Sibiu 2010, p. 123

activ cu totul în fiecare credincios care-şi păstrează candela aprinsă."[61] De aceea vorbim mereu despre o viaţă în Hristos sau că trebuie să trăim viaţa în Hristos.

Biserica prin viaţa ei sacramentală şi în mod special prin Taina Mirungerii face posibilă primirea harului, renaşterea omului şi susţinerea acestuia în Hristos, după care veşnic însetează şi-L doreşte continuu, deoarece omul constată că „acesta are, vrea şi poate să-i dăruiască o viaţă statornică, dincolo de curgerea şi schimbările produse de timp, o viaţă profundă, frumoasă, intensă, incoruptibilă, o viaţă care, având aceste dimensiuni, ar putea fi numită pe bună dreptate veşnică. Dacă omul simte că această viaţă îi priește şi dacă o iubeşte, o caută mai mult. Participă la ea prin rugăciune, o primeşte prin împărtăşire, creează în el premize pe care îşi întemeiază existenţa trupească şi psihică conform cu această viaţă prin asceză, o cultivă şi o face să rodească prin virtuţi şi iubire"[62].

Când vorbim de viaţa sacramentală automat facem referire la Sfintele Taine sau sacramente pe care Hristos Însuşi le-a instituit, manifestând prin ele structura teandrică a Bisericii. Pe de altă parte, viaţa sacramentală a Bisericii începe prin Taina Mirungerii în scopul primirii harului şi dobândirii Duhului Sfânt pentru a vieţui în Hristos întru care „suntem împreună zidiţi spre locaş lui Dumnezeu în Duhul" **(Efeseni 1, 19-20)** şi pentru a trăi în oceanul de iubire al Sfintei Treimi. Din cele de mai sus trebuie să deducem că fără viaţă sacramentală nu există mântuire.

În Biserică este posibilă unirea lui Dumnezeu cu omul prin Hristos în Duhul Sfânt, cât şi unirea oamenilor întraolaltă, iar mijloacele concrete de realizare ale acestei uniri sunt Sfintele Taine ale Bisericii, care dezvăluindu-şi caracterul comunitar-sobornicesc realizează

---

[61] Ibidem, p. 121

[62] Pannayiotis Nellas, Biserica- un loc pentru a renaşte, traducere de Maria-Otilia Oprea, în revista „Credinţa ortodoxă", nr. 2/2000, p. 14

comuniunea persoanelor umane cu cele ale Sfintei Treimi, inaugurându-se prin aceasta împărăția veşnicei comuniuni.[63] De aici decurge şi faptul că înțelesul general al Tainei Mirungerii este unirea lui Dumnezeu cu creatura. Mirungerea are un rol creator de comuniune pe care-l posedă de la Întemeietorul ei Hristos, Care „extinde unirea pe care a realizat-o în Sine la toți cei ce cred şi cu cât îi uneşte pe toți cu Sine, cu atât îi uneşte şi între ei, formând Biserica Sa, lucru ce face ca lucrarea unificatoare a lui Hristos să fie în acelaşi timp şi lucrarea Bisericii"[64].

În centrul vieții creştine se găseşte Hristos în care „locuieşte trupeşte, toată plinătatea Dumnezeirii" **(Coloseni 2, 9)** şi care împreună cu Tatăl şi cu Duhul revarsă prin lucrarea directă a Duhului Sfânt în Taina Mitungerii, harul sfințitor. De aceea întreaga viață a Bisericii, mai exact a creştinilor este începută, luminată şi pecetluită de harul Duhului Sfânt primit prin Taina Mirungerii, căci „viața creştină este o minunată întrețesere a elementului divin, harul, cu elementul omenesc care se deschide liber spre primirea ajutorului haric."[65]

Părintele Ştefan Buchiu vorbind despre comuniunea dată prin Sfintele Taine concluzionează că aceste lucrări divino-umane sunt creatoare de comuniune şi prin aceea că „harul dumnezeiesc care se împărtăşeşte prin ele este harul care ne vine prin Persoana Mântuitorului Hristos şi poartă pecetea Lui"[66]. Această comuniune divuno-umană se începe odată cu primirea Tainei Mirungerii de fiecare credincios în parte.

Prin primirea Mirungerii, credincioşii se întâlnesc nu numai cu Hristos, ci primesc şi harul Duhului Sfânt, astfel că, lucrarea Duhului se împleteşte cu lucrarea lui Hristos, încât harul unic îi unifică pe cei ce-l

---

[63] Pr. Ştefan Buchiu, Întrupare şi unitate, Editura Libra, Bucureşti 1997, p. 173-174

[64] Ibidem, p. 175

[65] Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, Simbolul credinței- o sinteză dogmatică, Editura Renașterea, Cluj Napoca 2008, p. 114

[66] Pr. Ştefan Buchiu, Întrupare și unitate , p. 175

primesc cu Hristos. „Duhul Sfânt structurează lăuntric Biserica - Trup al lui Hristos, iar Trupul lui Hristos devine templu al Duhului Sfânt. Aceste două accepțiuni ale Bisericii coincide între ele şi se îmbină simfonic.”[67] Unirea cu Hristos şi unificarea ce se realizează de către creştini prin Taina Mirungerii şi implicit prin celelalte Taine, pot fi considerate ca sălăşluire a lui Hristos prin harul Sfântului Duh, încât Hristos vine şi locuieşte în noi, transformându-ne în persoane îndumnezeite sau unite prin har cu Dumnezeu.[68] De aceea prin Taina Botezului întrăm în această comuniune cu Hristos în sânul unității Bisericii şi ne pecetluim locuirea noastră în comuniunea agapică prin Taina Mirungerii primind pecetea harului Sfântului Duh.

Conform Tradiției apostolice şi patristice, Biserica se realizează şi se manifestă în evenimentul Cincizecimii, eveniment ce se extinde în lume şi se trăieşte în Taine prin ungerea cu Sfântul Mir, pentru că Biserica se află întru-un dublu raport cu Duhul Sfânt, în sensul că ea îl cere în continuu şi Îl primeşte în continuu în viața ei şi a credincioşilor, pentru că „întreaga viață a credinciosului, fiecare aspect al vieții sale este pregătire pentru participare sau fapt de participare la harismele Sfântului Duh, la naşterea din nou a vieții.”[69]

Începând din Ziua Cincizecimii când are loc Pogorârea Duhului Sfânt în lume şi până la a doua venire a Mântuitorului Hristos, noi avem parte de o Cincizecime permanentă, de o coborâre continuă a Duhului în Biserică prin Sfinta Taină a Mirungerii şi continuându-se cu celelalte Taine, şi chiar dacă „lucrarea Duhului în Biserică nu se împlineşte în continuare prin minuni sensibile, ca la pogorârea Lui la Rusalii, El întreține viața dumnezeiască în ea; lucrarea generală a Duhului lui Hristos

---

67 Ibidem, p. 176

68 Ibidem, p. 178

69 Yannaras Christos, Abecedar al Credinței, traducere de Prof. Dr. Constantin Coman, Editura Bizantină, București 2007, p. 165-166

în Biserică se efectuează prin harul dumnezeiesc, sau ea însăşi este harul dumnezeiesc."[70]

Coborârea continuă determinată de cererea continuă a Bisericii, poate fi numită kenoza Duhului, Care Se coboară la nivelul nostru pentru a ne ridica la nivelul de părtaşi ai lui Hristos.[71] Aşadar dacă prin coborârea Lui a luat ființă Biserica, prin rămânerea Lui, Biserica fiinţează neîncetat[72], fiind împrospătată prin coborârea continuă a Duhului, Care este autorul veritabil şi principal al sfinţeniei noastre, e acel suflu nevăzut în sufletele noastre care vuieşte necontenit[73] „până la sfârşitul veacurilor". **(Ioan 14, 6)**

În Parabola cinei **(Luca cap. 14)**, putem spune că găsim descrisă ambianța din Împărăția cerurilor, comuniunea la care ne invită Stăpânul casei. Plecând de la textul Scrispturii, Părintele Profesor Valer Bel, face câteva precizări foarte importante cu privire la acest cadru comunional al Împărăției lui Dumnezeu. În primul rând, Iisus descrie Împărăția ca pe o masă de sărbătoare, o cină festivă[74] de amploare și „cine este invitat se schimbă pentru că se bucură de ceea ce urmează; dacă este o invitație de cinste, cel invitat se pregăteşte din timp pentru a onora invitația, astfel el se schimbă în vederea participării la masă"[75], unde suntem invitați la comuniune, pocăință şi bucurie, căci o festivitate nu poate fi niciodată celebrată de unul singur, deoarece ea este un eveniment comunitar în care

---

[70] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol. II, EIBMBOR, Bucureşti 1997, p. 311-312

[71] Ibidem, p. 317

[72] Ibidem, p. 319

[73] Tomas Spidlik, Spiritualitatea Răsăritului creştin, traducere de Diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, Sibiu 2005, p. 63-64

[74] Pr. Prof. Dr. Valer Bel, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, vol. I, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca 2004, p. 57

[75] Ibidem, p.57

„Dumnezeu cheamă oamenii la comuniunea cu Sine”[76], o comuniune sau masă festivă care depăşeşte obişnuitul şi cotidianul. Însuşi Hrisos-Dumnezeu Se sălăşluieşte întru noi şi trăieşte în mijlocul oamenilor realizând o stare de convivienţă[77] în care El oferă tuturor viaţă din belşug **(Ioan 10, 10)**, iar prin prezenţa Sa face experiabilă apropierea Împărăţiei lui Dumnezeu, arătând că toate acestea sunt posibile şi îşi au izvorul în comuniunea de iubire a Persoanelor Treimice, pentru că Însuşi „Dumnezeu este iubire” **(I Ioan 4, 16)** şi „Adevărul ni se descoperă în iubire…dacă iubirea nu decurge din Adevăr este efemeră.”[78] Fiul, prin Întrupare, revelează această comuniune de iubire şi în lume, căci „Iisus Hristos nu vrea numai confirmarea a ceea ce este, ci ridicarea omului la împlinirea şi desăvârşirea în comuniunea de viaţă şi iubire cu Dumnezeu şi cu semenii.”[79]

Astfel Împărăţia lui Dumnezeu se manifestă în prezent, dar trebuie precizat totodată că ea este şi o realitate care se va realiza în viitorul eshatologic, acest adevăr reiesind din predica Mântuitorului, unde accentul cade pe manifestarea Împărăţiei lui Dumnezeu în prezent şi pe decizia prezentă a omului pentru această Împărăţie.[80] Urmarea lui Iisus Hristos şi apostolia pentru Hristos se realizează implicit prin primirea Sfântului Duh în Taina Mirungerii, dar şi prin celelalte Taine care ne asigură tuturor viaţa veşnică[81]: „oile Mele ascultă glasul Meu…Eu le dau lor viaţă veşnică şi în veac nu vor muri…” **(Ioan 10, 27-28)**

Părintele Ilarion Felea ne asigură că iubirea lui Dumnezeu şi a

---

[76] Ibidem, p. 58

[77] Ibidem, p. 56-57

[78] Arhim. Vasilios Gondikakis, Intrarea în Împărăţie, traducere de Pr. Ioan Ică şi Protos. Paisie, Editura Deisis, Sibiu 2007, p. 31

[79] Pr. Prof. Dr. Valer Bel, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, p. 60-61

[80] Ibidem, p. 96

[81] Pr. Ilarion V. Felea, Spre Tabor, vol. I, Editura Crigarux, Piatra Neamţ 2007, p. 97

semenilor are în vedere viața veşnică, adică dobândirea Împărăției sau urcarea din viața aceasta spre Taborul ceresc prin credința în Iisus Hristos şi jertfa Sa răscumpărătoare[82] şi datorită acestora gustăm ceea ce este din viitor încă de acum, din viața pământească, care deşi efemeră este marcată de acel vector ascendent spre Împărăție şi viața de comuniune a lui Dumnezeu, căci „Împărăția lui Dumnezeu este viața de comuniune cu Sfânta Treime”[83], împărtăşită oamenilor prin Hristos, în Duhul Sfânt prin Taina Mirungerii.

Părintele Boris Bobrinskoy în tratatul său de eclesiologie pe care l-a şi intitulat Taina Bisericii, spune că „Împăratul domneşte deja, iar slava Sa se reflectă asupra fiilor Împărăției chemați la moştenirea acestei Împărății… Împăratul a venit, Domnul Iisus, iar Împărăția va să vină. ”[84] Nimeni nu poate intra în Împărție fără să primeasca „Pecetea harului Duhului Sfânt”[85] prin Taina Mirungerii.

Ținând cont de cele expuse putem afirma că Biserica anticipează Împărăția lui Dumnezeu, dar niciodată nu trebuie să fie confundată Biserica pământească cu Împărăția lui Dumnezeu, nici identificată cu ea, căci Biserica nu este decât calea care duce la această Împărăție[86], sau antecamera Împărăției cerurilor. Ea posedă mijloacele necesare prin care omul poate dobândi această Împărăție, Sfintele Taine iar Mirungerea este începutul călătoriei noastre spre această Împărăție, dar nu singuri ci însoțiti de Hristos primit prin Sfintele Taine.

---

[82] Ibidem, p. 96

[83] Pr. Prof. Dr. Valer Bel, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, p. 18

[84] Pr. Boris Bobrinskoy, Taina Bisericii, traducere de Vasile Manea, Editura Reîntregirea, Alba Iulia 2004, p. 198

[85] Slujba Sfântului Botez, Molitvelnic, EIBMO, Bucureşti 2013, p.46

[86] Nikolai Berdiaev, Spirit şi libertare- Încercare de filosofie creştină, traducere de Vasile Manea, Editura Paideia, Bucureşti 2009, p. 137

2. TAINA MIRUNGERII SUB ASPECT DOGMATIC

a) Mirungerea ca Taină a Bisericii şi ca act de renaştere spirituală
b) Elementele constitutive ale Tainei Mirungerii

a) Mirungerea ca Taină a Bisericii şi ca act de renaştere spirituală

Drumul spre desăvârşire are, teoretic, două mari etape: ascetica şi mistica. Ascetica este preocupată de purificarea de patimi, iar mistica de înaintarea în unirea cu Dumnezeu. De fapt cele două se întrepătrund. Pe măsură ce ne purificăm de patimi ne umplem de Duhul, ne unim cu Dumnezeu**.** Etapa ascezei este activă, presupune luptă şi nevoinţă. Etapa misticii este contemplativă, presupune că s-a ajuns la desăvârşire, la unirea cu Dumnezeu. Sfântul Pavel le rezumă magistral pe amândouă într-un verset: „M-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine” **(Galateni 2, 20)**. Etapa activă a ascezei urmăreşte curăţirea de patimi. Etapa contemplativă presupune că s-a ajuns la desăvârşire. Între cele două etape Sfântul Dionisie Areopagitul mai concepe o fază intermediară, a iluminarii. De aceea toată colecţia filocalică este aţezată sub această sintagmă: Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii sau calea cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi. Aşadar se face vorbire de trei faze: faza activă a curăţirii; faza intermediară a iluminării şi faza contemplativă a desăvârşirii**.** Este clar, şi trebuie subliniat acest lucru cu tărie, că drumul înspre desăvârşire nu-l putem parcurge fără ajutorul lui Dumnezeu. Puterea vine de la El. Noi trebuie să dăm lucrarea pentru care primim puterea prin Sfintele Taine. Există o puternică legătura între cele trei etape, sau trei faze, ale vieţii duhovniceşti şi cele trei taine de iniţiere. Botezul, Mirul şi Sfânta

Euharistie ne oferă harul, puterea, energia necreată, cu care conlucrând putem ajunge la îndumnezeire. Prin aceste taine de inițiere există o progresivă prezență mistică a lui Hristos în noi. Rezultă de aici „un paralelism între cele trei taine şi cele trei faze: dacă Botezul e pruncia, Mirul bărbăția şi Euharistia vârsta împlinită, faza purificativă e asemanată cu Botezul, cea iluminativă cu Mirul, cea unitivă cu Euharistia."[87] Harul primit la Botez îl punem în lucrare în faza curățitoare, cel primit la Miruire în faza iluminatoare şi cel primit în Euharistie în faza de desăvârşire.

Ne-am obişnuit să definim Mirungerea ca cea de-a doua dintre cele şapte Sfinte Taine ala Bisericii noastre Ortodoxe şi să o tratăm separat, vorbind despre materia, săvârşitorul, primitorul, formula şi efectele ei. Dar prea puțin ne-am obişnuit să ne întrebăm ce este de fapt „Taina" sau, mai profund, în ce măsură răspunde această tratare tradiției şi conştiinței Biserici. Nu ne vom opri asupra gândirii Occidentului, care a dus la „dezintegrarea progresivă a unității liturgice din marea epocă patristică, îndeosebi a unității ritului de inițiere creştină, din cauza divizărilor raționale a1e etapelor vieții omeneşti"[88], ci vom face o abordare ortodoxă.

Plecâd de la datele liturgice, deopotrivă scripturistice şi patristice, lucrarea de față se străduieşte să arate că tradiția şi conştiința Bisericii a păstrat dintotdeauna Tainele în legătură cu ea însăşi, într-o unitate indisolubilă nu prin separări de timp şi spațiu.

În capitolul Despre Sfintele Taine, Prărintele Dumitru Stăniloae vorbeşte despe unirea lui Dumnezeu cu creatura ca despre o taină cuprinzătoare, care cuprinde trei etape sau faze în procesul realizării ei[89]:

[87] †Arhiepiscopul Andrei Andreicuț, Dinamica despătimirii, Editura Reîntregirea, Alda Iulia 2001, p.4-5

[88] Taina Mirungerii, p.121 ttps://teologiepastorala20102014.files.wordpress.com/2013/10/mirungerea-ca-taina-1.pdf

[89] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol III, p. 8

Crearea omului ca „chipul şi organul principal al tainei celei mari şi dinamice a unirii Logosului cu întreaga creaţie”[90]. „Taina lui Hristos” sau devenirea Omului conform sfatului dumnezeiesc indică unirea maximă a Dumnezeirii cu omenitatea[91]. „Biserica - Taina ultimă, forma unităţii supreme a lui Dumnezeu cu fiinţele create.”[92] Taina Bisericii în sens propriu, ca a treia Taină, presupune deci pe prima, adică taina întemeiată prln creaţle, dar ea nu a putut lua fiinţă decât prin taina lui Hristos. Ea nu e decât extensiunea Tainei lui Hristos; toată e plină de Taina lui Hristos; toate actele Bisericii au caracter de taină, căci în toate e prezent şi lucrează Hristos prin Duhul Sfânt; de aceea, „într-un înţeles mai special, Tainele sunt lucrările invizibile ale lui Hristos săvâşite prin acte vizibile, prin care se constituie Biserica şi care se săvârşesc în Biserică.”[93]

Este firesc deci să înţelegem printre aceste lucrări pe cele referitoare la intrarea în Biserică (ritul de iniţiere: Botezul, Mirungerea, Euharistia) şi reabilitarea (Mărturisirea) în Biserică, la ierarhizarea (Hirotonia), comuniunea şi adunarea Bisericii (sinaxa)[94] (Euharistia liturgică) Acesta este nucleul gândit primordial de conştiinţa Bisericii. Lui i se adaugă în mod necesar, în această ordine de idei, tainele referitoare la viaţa socială (Nunta şi Desăvârşirea monahală)[95], la viaţa biologică (Maslul şi înmormântarea) şi la întreaga creaţie (cosmosul) (Sfinţirea Sfântului Mir), a bisericilor şi toate cele ce îndeobşte le numim astăzi Ierurgii pe care „prin ea (prin Biserică) Dumnezeu o conduce spre

---

[90] Ibidem, p.8
[91] Ibidem, p.10-11
[92] Ibidem, p.12-13
[93] Ibidem, p.16
[94] Sfântul Dionisie Areopagitul, Despre Ierarhia bisericească , III, 1, p 78
[95] Sfântul Dionisie numeşte în tratatul său Despre Ierarhia Biisericească, „şase taine“: Botezul/Iluminarea (cap. II), Euharistia/Sinaxa (cap. III), Sfinţirea Mirului/mysterion teletès myrou (cap. IV), Sfinţirile preoţeşti (cap. V), Desăvârşirea monahală (cap. VI) şi Taina săvârşită pentru cei adormiţi (cap. VII)

unitatea ei desăvârşită, treimică."[96]

Teologia patristică vorbește despre mântuirea omului dar nu separat de natură, această viziune de a vedea procesul mântuirii omului în întregul său (trup și suflet) fiind specific creștinismului răsăritean.

Părintele Profesor Dumitru Stăniloae vorbește despre relația dintre natură și om arătând că de înțelegerea corectă a acestui raport depinde până la urmă și mântuirea: „Omul nu se poate concepe în afara naturii cosmice. Aceasta poate să însemne că nici natura nu-și împlinește rostul ei fără om, sau printr-un om care lucrează contrar ei. (...) Natura apare într-un mod cu totul clar ca mediul prin care omul poate face bine sau rău semenilor săi, dezvoltându-se sau ruinându-se el însuși din punct de vedere etic și spiritual."[97]

Textele Vechiului Testament ne descoperă o serie de situații în care omul căzut, alungat de la fața lui Dumnezeu și din raiul desfătării, unde se împărtășea de harul divin, nu este cu totul părăsit de Dumnezeu ci comunică cu Acesta și-l descoperă în bunătățile pe care i le trimite ca rezultat al ascultării. Personaje precum Moise, Avraam, Iacov, David sau profeții și judecătorii au primit cunoștința tainelor lui Dumnezeu chiar înainte de venirea Mântuitorului, sub forma luminării. Ființa noastră, în calitatea sa de chip al lui Dumnezeu, rămâne permanent participantă la divin, la lumina dumnezeiască, chiar dacă nu o mai vede destul de clar.

După Sfântul Grigorie de Nazianz noi suntem ‚din neamul lui Dumnezeu, urmând în aceasta Sfântului Apostol Pavel **(Faptele Apostolilor 17, 29)**. Creşterea în asemănarea cu Dumnezeu cere o

[96]Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, În loc de postfață la Sf. Maxim Mărturisitorul, Mystagogia, EIBMBOR, Bucureşti 2000, p. 49 (separat în revista „Mitropolia Banatului", nr. 4-6/1981, p. 277-307)

[97] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol. I, p. 337

continuă adâncire în unirea sau împărtăşirea dumnezeiască. Legătura interioară între asemănare şi unire o arată pe prima actualizată nu după modul imitării exterioare, nici după cel al identificării interioare, ci după modul euharistic al împărtăşirii integrale.

Unirea maximă cu Dumnezeu, imprimarea omului de plinătatea lui Dumnezeu, fără contopirea cu El, este îndumnezeirea omului care se face prin Harul Duhului Sfânt împărtăşit prin Sfintele Taine. În cadrul acestora materia se sfinţeşte şi umple de har, devenind am putea spune metaforic un vehicol al harului.

Natura însăşi devine un mediu al lucrării dumnezeieşti sfinţitoare, de apropiere şi comuniune între om şi Dumnezeu: „Coborând la apa Iordanului şi făcând auzită vocea Tatălui şi arătând deasupra Lui pe Duhul Sfânt, a sfinţit apele, ca toţi cei ce se vor uni cu El prin credinţă să primească pe Duhul Sfânt curăţitor de păcate. Natura devine prin aceasta un mijloc prin care lucrează Dumnezeu sfinţind pe oameni. Nu a luat Fiul lui Dumnezeu trupul degeaba, ci pentru ca prin legătura Lui ca natură materială, să o facă şi pe aceasta mediu al lucrăriiLui sfinţitoare”[98]

Locul în care materia se sfinţeşte şi devine purtătoare de har este Biserica. Prin pogorârea Duhului Sfânt în umanitate, energiile divine necreate unesc prin iubire natura creată cu cea necreată. Biserica în esenţa sa este participarea universului la condiţiile vieţii divine.[99]Aici în Biserică îşi îndeplineşte omul cea mai înaltă menire a sa, aceea de preot al creaţiei.

Părintele Alexander Schmemann menţionează că între toate făpturile create de Dumnezeu pe pământ, doar omul răspunde binecuvântării lui Dumnezeu cu propria sa binecuvântare şi de aceea cea mai proprie numire ar fi nu de ,,homo sapiens” sau ,,homo faber” ci aceea de ,,homo adorans”. Definiţia de bază a omului este preotul –deoarece el

[98] Sf. Grigorie de Nazianz, Cele 5 Cuvântări Teologice, p. 155-156

[99] Drd. Ştefan Sandu, Fiinţa Bisericii după doctrina celor trei confesiuni creştine, p. 542

stă în centrul lumii şi o unifică prin actul său de binecuvântare.[100]Omul ca preot al crației se face un liant între natură şi har, cel prin care natura se sfințeşte şi este adusă ca dar lui Dumnezeu Creatorul.

Am spus că, scopul existenței omului pe pământ este dobândirea vieții veşnice a omului credincios lui Iisus Hristos prin lucrarea harică şi sfințitoare a Duhului Sfânt, în vederea sfințirii şi îndumnezeirii sale veşnice. Calea care duce la această stare de desăvârşire, căci este vorba despre desăvârşire, este însăşi viața sacramentală şi plină de har a Dumnezeului-Om Iisus Hristos, dată de Dumnezeu Tatăl în revărsarea prezenței lui Hristos Cel Înviat în viața şi sufletul credinciosului, Care, prin lucrarea sfințitoare a Duhului Sfânt, „îi întinde şi dilată la nesfârşit sufletul, făcându-l să crească nemăsurat."[101]

Aceasta presupune că fiecare credincios este chemat să trăiască în mod teologic viața mistică şi tainică, viața plină de har a lui în Iisus Hristos în Biserica Sa. Cu alte cuvinte, fiecare creştin este chemat să experieze tainic viața deplină a Fiului lui Dumnezeu Celui Viu în dimensiunea ei sacramentală, eclesială şi pnevmatică a Bisericii – Trupul Său mistic. Această inițiere a omului credincios în misterul vieții lui în Hristos nu face decât să-l plaseze în comuniunea mai presus de minte şi desăvârşitoare cu Dumnezeu, Cel preamărit în Treime, revelat deplin în Iisus Hristos, Fiul şi Cuvântul Tatălui, prin adumbrirea şi lucrarea plină de sfințire a Duhului Sfânt în Biserică prin intermediul Sfintelor Taine.

Pentru înfăptuirea acestui scop, sensul şi chemarea Bisericii este acela de a face pe om să se altoiască, prin intermediul Sfintelor Taine pe Trupul înviat şi preamărit al Mântuitorului; de a-l face să primească

[100]Pr. Prof. Alexander Schmemann, Pentru viața lumii. Sacramentele …, p. 13

[101] Sfântul Macarie Egipteanul, Omilii duhovnicești, în colecția „PSB" vol. 34, traducere de C. Iordăchescu, EIBM BOR, Bucureşti 1992, p. 276

puterea transfiguratoare a Paştilor care-i îngăduie să smulgă morții, şi oricărei forme de moarte, existența sa.[102]

Astfel, prin harul Crucii dătătoare de viață şi prin slava Învierii prea minunate a Domnului nostru Iisus Hristos, omul credincios – plămădit şi altoit pe Vița vieții – primeşte capacitatea de a transfigura toată starea de moarte, în care deseori se cufundă conştient şi deliberat prin păcatele sale, în stare de deplină înviere. În Hristos Iisus, prin harul Duhului Sfânt, în Biserică, care este spațiul duhovnicesc prin care „se plimbă Duhul Sfânt", credinciosul botezat şi restaurat prin întreaga lucrare sfințitoare a Tainelor Sfinte redevine integral „chip" al lui Dumnezeu, tinzând necontenit către dobândirea „asemănării" cu El tot mai depline şi actualizate.

Încorporat în Trupul tainic al Domnului prin Sfântul Botez, ca un mădular viu al Bisericii, credinciosul poate începe să actualizeze permanent, în timp şi spațiu, marea inițiere baptismală, care nu înseamnă altceva decât a muri cu adevărat şi a coborî în iad cu Hristos pentru a se naşte din nou în El şi, împreună cu El, prin înviere, să revină la o viață nouă şi îmbunătățită, țâşnită şi trăită din „izvorul nestricăciunii" şi, ca atare, fecundată de eternitate. Atunci el poate încerca să moară propriei sale morți, propriei existențe egoiste, individualiste şi păcătoase, propriei disperări fardate de orgoliu, pentru a renaşte în spațiul sacru al Trupului tainic al lui Hristos, unde suflă şi se manifestă transfigurator, începând de la Cincizecime, harul Duhului Sfânt.[103]

Numai aşa existența noastră creştină presupune o transformare treptată care se petrece în toată ființa noastră. Prin această moarte-înviere sacramentală, omul credincios trece de la moartea parțială la învierea schițată, „din treaptă în treaptă", după cum spun Sfinții Părinți, până la

[102] Pr. Conf. Dr. Adrian Gh. Paul, Taina Sfântului Mir - pecete Dumnezeiască a omului în Iisus Hristos, în revista Bibliotecii Județene „Petre Dulfu" Baia Mare an XX (2012), nr. 2 (39), p.13

[103] Ibidem, p.13

trecerea ultimă, la „Paştele" final al agoniei, care, pentru cei ce au lăsat deja moartea înapoia lor, se transformă într-o „adormire" liniştită prin trecerea şi intrarea în comuniunea luminoasă şi activă a sfinților în locaşul sacru, în Biserica triumfătoare din Împărăția lui Dumnezeu.

Întotdeauna Ortodoxia a pus un accent deosebit pe noțiunea de transfigurare a omului şi, prin el, a lumii şi a cosmosului pe motiv teologic că dezvoltarea, creşterea epectatică ca manifestare a tinderii înainte spre cele mai înalte, constituie o posibilitate dată de Dumnezeu în realitatea ontologică a chipului Său prezent în om, dar şi în faptul întrupării Sale în istorie, prin care omul a devenit colaborator al lui Dumnezeu în lucrarea de desăvârşire a creației Sale. Însăşi noțiunea de mântuire, ca realitate dinamică, stă la baza progresului uman în Iisus Hristos, a transfigurării tot mai depline a omului, care, creatură fiind, „...a primit porunca: să devină Dumnezeu!"[104]

Aceasta l-a determinat pe teologul grec Panayotis Nellas, în cartea sa „Omul-animal îndumnezeit", să numească om pe acela care „a ajuns departe de umanitate şi a înaintat spre Însuşi Dumnezeu."[105]

Specifică Ortodoxiei mai este şi concepția că dinamismul omului, al istoriei şi al creației reprezintă o manifestare a energiilor necreate ale lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că atât lumea, istoria şi creația, cât mai ales omul nu sunt privite ca entități statice sau ființe imobile, prinse într-o mişcare oarbă, haotică şi mecanică, ci, tocmai prin intermediul energiilor necreate, Dumnezeu este prezent în mod activ în

---

[104] Cf. Sfântul Vasile cel Mare, cuvânt citat de Sfântul Grigorie din Nazianz în elogiul adus Sfântului Vasile, apud. Paul Evdokimov, Ortodoxia, traducere de P.S. dr. Irineu Ioan Popa, EIBMBOR, Bucureşti 1996, p. 59

[105] Panayotis Nellas, Omul-animal îndumnezeit, traducere de diac. Ioan I. Icăjr., Editura Deisis, Sibiu 1999, p. 59

om şi creație, pe care le mişcă şi le conduce nestingherit spre sensul şi scopul divin.

Ca atare, mântuirea îndumnezeitoare sau transfigurarea sfințitoare îşi trage puterea din energiile divine necreate ale înnoirii şi transfigurării. Iar sfințirea omului şi înnoirea vieții, aşa după cum o aşteaptă de la noi însuşi Mântuitorul Iisus Hristos, se dobândeşte în Biserică prin Sfintele Taine. Prin urmare, minunea limbilor de foc ce s-a arătat la Pogorârea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii peste Sfinții Apostoli nu a încetat şi continuă să se manifeste transfigurator şi mereu înnoitor în Biserică. Atunci ea numai a început şi ține cât va dăinui Biserica, adică până la sfârşitul veacurilor, precum a zis Domnul când a făgăduit Apostolilor că le va trimite pe Duhul Sfânt, care să rămână cu ei în veac **(Ioan 14, 16-17).** [106]

Prin pogorârea Duhului Sfânt, o dată cu Cincizecimea, cerul a rămas deschis şi izvoarele darului Duhului Sfânt curg neîncetat ca să renască şi să-i aducă la lumină pe cei aflați în întunericul păcatului, să purifice şi să adape pe cei însetați, să sfințească pe cei păcătoşi care se pocăiesc şi, astfel, să dea viață tuturor mlădițelor **(Ioan 15, 1-6)**, tuturor membrilor care fac parte din Trupul tainic al lui Hristos – Biserica. După cum mlădița, dacă se rupe din viță se usucă, tot aşa se usucă şi se osândeşte creştinul care nu ține legătura cu izvoarele harului Duhului Sfânt.

Dintre toate Sfintele Taine bisericeşti, Mirungerea este lucrarea sacramentală specifică a dobândirii darurilor Duhului Sfânt în integritatea lor, fără să înțelegem că în celelalte Sfinte Taine nu ar lucra sfințitor şi transfigurator Duhul Sfânt. În toate Sfintele Taine bisericeşti prezența Duhului Sfânt este certă şi reală, iar lucrarea Lui de sfințire a celor ce se împărtăşesc de aceste lucrări sfințitoare este vădită şi simțită.

[106]Pr. Dr. Ilarion Felea, Sfintele Taine, Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu 1947, p. 3

Biserica consideră Ungerea cu Sfântul Mir ca fiind Sfânta Taină ce conferă creştinului nou botezat darul perfecțiunii, darul personal al Dăruitorului însuşi, ca realizare deplină a făgăduinței date de Mântuitorul nostru Iisus Hristos Sfinților Săi Apostoli. Pentru aceasta Mirungerea imprimă în noi semnul, pecetea prezenței şi lucrării darului Sfântului Duh, semnul distinctiv prin care suntem recunoscuți de către Mântuitorul, Stăpânul sufletelor noastre.

Pentru aceasta Biserica defineşte Mirungerea acea lucrare sfântă, instituită de Mântuitorul Iisus Hristos, prin care, ungându-se de către episcop sau preot cu Sfântul Mir membrele celui botezat, odată cu pronunțarea cuvintelor: „Pecetea darului Sfântului Duh, Amin", se împărtăşeşte primitorului harul întăririi, al creşterii şi al desăvârşirii duhovniceşti începute prin Botez. După cum se poate uşor observa, Sfânta Taină a Mirungerii urmează în mod necesar Tainei Sfântului Botez, ceea ce arată că necesitatea acestei Taine este implicată, deci, în Taina Sfântului Botez. Şi, aşa cum Botezul este taina naşterii noastre din nou, Mirungerea este taina întăririi în viața spirituală, din care trebuie să izvorască bărbăția creştină[107], atât de necesară în lupta noastră cu ispitele şi păcatul.

Prin urmare, Mirungerea nu este numai un semn distinctiv, prin care suntem recunoscuți ca aparținând Mântuitorului, ci şi o întărire, un îndemn de a păstra acest semn distinctiv, această pecete, neatinsă şi nestricată. Calitatea de distincție, de selecție pe care ne-o dă Botezul şi pe care o întăreşte mai apoi Taina Mirungerii ne este dăruită de Dumnezeu, dar ea se întăreşte şi prin fiecare biruință pe care o câştigăm prin efortul nostru în lupta cu ispitele. Revărsarea harului este o continuă dăruire a puterilor dumnezeieşti către noi, dar ea este provocată şi de o continuă

[107] †Î.P.S. Nicolae Mladin, Valoarea morală a Sfintelor Taine, în „Studii de teologie morală", Sibiu 1969, p. 276

străduință, o luptă a noastră de dobândire a vieții celei noi. Din acest punct de vedere, Mirungerea este pecetea darului Duhului Sfânt, prin care suntem întăriți în harul pe care l-am primit prin Botez.

Mirungerea este Taina sfântă care conferă darurile Sfântului Duh şi, ca atare, este socotită Taina persoanei prin excelență, deoarece în timp ce Botezul este Taina unității în Hristos, căci El ne adună pe toți în Trupul Său mistic, constituit de Biserică, înțeleasă ca încorporare a noastră prin Botez, Mirungerea, care face să încolțească darurile individuale, este Taina care inițiază diversitatea vocațiilor noastre individuale întru lucrarea Duhului Sfânt prin darurile Sale conferite nouă. Mirungerea întemeiază în Sfântul Duh existența persoanei şi constituie începutul sfințirii noastre personale.

Strânsa legătură care există în Biserica Ortodoxă între Botez şi Mirungere accentuează dimensiunea pnevmatică a acestei Taine. Fruntea, organele simțurilor, pieptul, mâinile şi picioarele celui botezat sunt unse cu Sfântul Mir, pentru ca omul „să învețe să simtă, să gândească, să respire, să lucreze şi să umble nu întru moarte, ci întru Duhul Sfânt.” [108] Trebuie subliniat aici faptul că omul este restaurat şi chemat să fie mântuit integral, nu numai în spiritul său, ci şi în trupul său.

Ritualul acestei Taine indică în mod clar pecetluirea creştinul de Duhul Sfânt în vederea vieții pământeşti, dar şi în vederea învierii sale eterne. Sfântul Apostol Pavel a afirmat că trupul omenesc este „templul Duhului Sfânt”, îndemnându-i pe credincioşi să slăvească pe Dumnezeu atât în trupurile, cât şi în duhurile lor **(I Corinteni 6, 19-20)**. Experiența marilor mistici care se bucură în că din viața aceasta de sfințirea nu numai a duhului, ci şi a trupului, constituie o anticipare a transfigurării finale. Prin urmare, harul primit la Botez şi întărit la Mirungere, cu toate darurile

[108] Natalia Manoilescu Dinu, Sfântul Duh în spiritualitatea ortodoxă, în revista „Studii Teologice”, nr. 3-4/1993, p. 76

Duhului Sfânt revărsate peste neofit începe să modeleze personalitatea umană. Mirul spiritual al simțirii calității de „fii" ai Tatălui ceresc se îmbibă profund în toată ființa omului nou născut din Dumnezeu cu marea ei forță de difuzare. Căci Duhul este acela care deschide pe om lui Hristos ca să prindă chip şi să ia formă deplină în el. Dar Duhul Sfânt este Duh al comuniunii în Hristos, adică al comuniunii eclesiale al tuturor celor ce cred în Hristos, cu simțirea de „fii ai Tatălui ceresc" şi de „împreună-moştenitori ai lui Hristos".

Ca Duh al comuniunii, Duhul Sfânt primit prin Taina Ungerii cu Sfântul Mir dezvoltă raporturile de comuniune între membrii Bisericii şi între ei şi ceilalți oameni şi sporeşte unitatea de relație personală între mădularele Trupului lui Hristos, ca pe o unitate în diversitate, ca pe o unitate a comuniunii, care îi promovează în acelaşi timp ca persoane. După modelul vieții de comuniune a Persoanelor Sfintei Treimi şi susținută de aceasta, Biserica este o unitate sau, mai degrabă, o multiunitate, o unitate sobornicească, în care mădularele aceluiaşi Trup al lui Hristos se completează şi se îmbogățesc reciproc, atât prin dăruiri reciproce, cât şi prin slujiri diferite în Unul şi acelaşi Hristos, prin Duhul Sfânt, care susține şi hrăneşte această unitate simfonică sau comunitate sobornicească. Persoana creşte şi se dezvoltă în comunitatea semenilor, dăruindu-se şi îmbogățindu-se din dăruirile celorlalți. Această dăruire şi îmbogățire reciprocă n-ar putea avea loc în afara Duhului şi a darurilor Lui sfințitoare şi transfiguratoare, care sunt diferite. Duhul comuniuni este Duhul darurilor împărțite fiecăruia spre slujirea tuturor mădularelor, darurile sunt multe şi deosebite, dar în toate lucrează acelaşi Duh şi toate urmăresc acelaşi scop: unitatea Trupului tainic al lui Hristos **(Romani 12; I Corinteni 12)**.

Precum în Botez, tot aşa în Taina Ungerii cu Sfântul Mir acelaşi Duh Sfânt ne uneşte şi mai accentuat, activând forțele potențiale ale credincioşilor renăscuți prin Botez, pentru ca aceştia, susținuți şi întăriți de harul sfințitor, să crească şi să se dezvolte multiform,

sobornicește, în aceeași unitate. Prin urmare, și Botezul, și Mirungerea raportează pe creștin la Hristos și extind pe Hristos în ființa primitorului lor, prin lucrarea Duhului Sfânt. În Botez apare pe primul plan Fiul care ne îmbracă întru Sine prin Duhul **(Galateni 3, 27)** sau care imprimă calitatea Sa de Fiu în noi, prin lucrarea Duhului Sfânt, Tatăl binevoind să ne înfieze, în timp ce în Taina Mirungerii apare pe primul plan simțirea noastră de fii revărsată în noi de la Tatăl de către Duhul Sfânt, prin Fiul.[109]

Darul Duhului în Taina Mirungerii este principalul semn sacramental al dimensiunii particulare a mântuirii, care este inseparabilă de Botez, după norma liturgică. Se poate observa așadar reciprocitatea darului Duhului Sfânt și a prezenței lui Hristos în Mirungere, reciprocitate care este în același timp plenitudine pentecostală a Botezului pascal și prelungirea permanentă a acestuia în durata vieții celui botezat, în care se inaugurează dimensiunea creșterii spirituale și a transfigurării noastre. Astfel, viața în Hristos și viața în Duhul nu sunt două forme distincte de spiritualitate: ele constituie aspectele complementare ale uneia și aceleiași căi care duce la învierea și îndumnezeirea noastră eshatologică.

Pecetea cu care Duhul ne însemnează în Taina Mirungerii este efigia sau chipul lui Hristos, semn al apartenenței noastre la Hristos, ca mădular al Trupului Său tainic, prin Duhul Sfânt: „Oare, nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt, care este în voi, pe care îl aveți de la Dumnezeu și că voi nu sunteți ai voștri? Căci ați fost cumpărați cu preț! Slăviți dar pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru care sunt ale lui Dumnezeu” **(I Corinteni 6, 19-20)**. Căci pecetea nu este o simplă

[109]Nicolae Cabasila sesiza aceasta atunci când spunea: „Hristos însuși e numit Unsul, nu pentru că i s-ar fi vărsat Mir pe capul Lui, ci din pricina Duhului Sfânt, datorităcăruia s-a făcut o comoară de energie a Duhului în Trupul pe care l-a asumat” (Despre viața în Hristos, p. 91-92)

imagine, ci un act al Duhului, care impregnează pe Hristos în toată ființa omului nou dat de Botez **(Evrei 4, 12)**; este o lucrare a Duhului care sfințește membrele prin viața Lui, care se extinde în ele. De aceea, Sfântul Chiril al Ierusalimului, încheind cateheza despre Taina Ungerii cu Sfântul Mir, îndeamnă pe ascultătorii Săi astfel: „Miruiți cu acest parfum, păstrați-l fără întinare şi ireproşabil în voi progresând în fapte bune şi căutând a plăcea autorului mântuirii noastre, Iisus Hristos”[110].

Legătura strânsă dintre cele două sfinte Taine bisericeşti se arată şi prin aceea că în slujba Bisericii Ortodoxe Mirungerea nu are o introducere ca celelalte Taine, ci, după botezarea celui ce a primit Botezul, preotul citeşte o rugăciune prin care cere lui Dumnezeu să dăruiască prin el, celui „nou luminat prin apă şi prin Duh” şi „Pecetea darului Sfântului şi întru tot puternicului Duh”; apoi îi administrează Taina Mirungerii, ungându-l cu Sfântul Mir şi zicând: „Pecetea darului Sfântului Duh. Amin”, fără să amintească numele celui pecetluit cu harul Duhului, ca în celelalte Taine, socotindu-se că s-a rostit acest nume la cufundarea lui în apă.

Legătura strânsă a Mirungerii de Botez se arată şi în faptul că în rugăciunea amintită, preotul, după ce cere să i se dăruiască celui „nou luminat prin apă şi prin Duh”, pe care „a binevoit să-l nască acum din nou”, „şi pecetea darului Sfântului Duh”, continuă: „Păzeşte-l pe dânsul întru sfinţenia Ta, întăreşte-l întru dreapta credință, mântuieşte-l de cel rău şi de toate meşteşugirile lui şi păzeşte sufletul lui întru frica Ta cea mântuitoare, întru curăție şi dreptate, ca, întru tot lucrul şi cuvântul bineplăcut Ție, să se facă fiu şi moştenitor cereştii Tale împărății”[111]. Se cere deci ca cel născut din nou prin Botez să fie păzit şi întărit în darurile primite prin Botez, în lupta împotriva celui rău care va căuta să-l lip-

[110]Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheza III mistagogică, 7, traducere de Pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 2003, p. 354

[111]Slujba Sfântului Botez, Molitfelnic, p. 47-48

sească de ele, în păzirea făgăduinței date de a păstra credința mărturisită la Botez şi starea de curăție şi de dreptate în care a fost aşezat.

Dar păstrarea acestor daruri se face prin efort. De aceea Nicolae Cabasila spune că prin Sfântul Mir se pun în lucrare puterile date omului prin Botez: ,,înnoirea în Duh şi reînvierea prin Botez aduc cu ele, cum am văzut, puteri şi energii lăuntrice înrudite. Sfântul Mir este acela care le trezeşte la viață. El este cel ce pune în lucrare una sau alta din puterile duhovniceşti sau chiar mai multe deodată, după cât e de simțitor sufletul în lucrarea Tainei"[112].

Teologul ortodox Alexandru Schmemann vede legătura între Mir şi Botez mai puțin ca punere în lucrare prin Mir a puterilor primite la Botez, cât ca viața față de naştere. El zice: ,,A doua Taină a inițierii (a introducerii în Biserică), cum numim azi Ungerea (sau întărirea), a fost în Biserica Ortodoxă dintotdeauna o parte esențială a rânduielii Botezului. Mirungerea nu e propriu-zis o altă Taină, ci mai degrabă împlinirea (completarea) Botezului, ,,întărirea" prin Duhul Sfânt. Ea poate fi deosebită de Botez numai în sensul în care se deosebeşte viața de naştere. În Duhul Sfânt, întreaga viată a Bisericii îşi află întărirea, pentru că ea e viață, e adeverirea Bisericii ca aparținând ,,veacului ce va să vină", ca bucurie şi pace a împărăției cerurilor... Astfel Mirungerea este Cincizecimea personală a omului, intrarea lui în viața Duhului Sfânt, adică în viața adevărată a Bisericii. În această Taină el e consacrat ca om deplin. Căci a aparține împărăției lui Dumnezeu înseamnă numai decât a fi om întreg şi deplin, în maturitatea lui." [113]

Dar viața cea nouă se manifestă ca putere de menținere şi de sporire în curăție şi fapte bune, dezvoltate în virtuțile ce culminează în iubire. Ea nu e un simplu sentiment de euforie, ci o statornicie de gânduri şi fapte de

[112] Nicolae Cabasila, Despre viața în Hristos, p. 97

[113] Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh . Studiu liturgic al botezului, traducere de Pr. Prof. Ioan Buga, Editura Symbol 1992 , p.166

bunătate, care e o adevărată preoție generală, de dăruire a vieții lui Dumnezeu.

Creştinii, fiind unşi ca Hristos sau participând la ungerea Lui, sunt preoți şi ei. Dar preotul mai întâi e curățit în minte şi la mâini, adică în izvorul gândurilor şi în organele împlinirii lor, şi apoi i se dă puterea Duhului spre a putea lucra curat cu mintea şi cu mâinile, aducând jertfe de gânduri şi de fapte bune lui Dumnezeu în favoarea Bisericii şi a semenilor săi.

Despre preoția generală primită de credincioşi prin Taina Mirungerii, Sfântul Macarie Egipteanul considera că oamenii sfințiți prin Ungere devin creştini pentru a fi împărați, preoți şi prooroci ai Tainelor cereşti. Prin această Taină, cel unit prin Botez cu Biserica în Hristos devine din oarecum virtual unit cu ea, unit în chip actual. E un pas nou în întărirea unității Bisericii în Hristos. [114]

b) Elementele constitutive ale Tainei Mirungerii

Teologia Ortodoxă bazată pe cuvintele Scripturii vorbește despre faptul că lumea a fost zidită de Dumnezeu şi dăruită omului pentru ca acesta să o sfințească şi să se sfințească prin ea. În înțeles creştin lumea şi materia nu sunt o închisoare a sufletului așa cum afirmaseră anticii, ci şansa omului de a conlucra cu Dumnezeu în vederea dobândirii sfințeniei.

Actul văzut al acesteiTaineeste constituit din: Mirul- ca materie, ungerea cu el şi rostirea cuvintele: ,,Pecetea darului Duhului Sfânt". Sfântul şi Marele Mir este untdelemn curat de măsline, amestecat cu vin alb şi multe mirodenii şi arome. Marele Mir este pregătit (fiert) cu o rânduială solemnă în primele trei zile din Săptămâna Patimilor şi sfințit de către Sfântul Sinod, în frunte cu Părintele Patriarh, în Joia Mare, la Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. Slujba specială de sfințire a Marelui Mir se

[114] Sfântul Macarie Egipteanul, Omilii duhovnicești, p.99-100

oficiază la intervalul de 3-4 ani, sau ori de câte ori cantitatea de Mir Sfânt a Bisericii se epuizează şi e nevoie de noi cantități pentru necesitățile eparhiilor din întreaga țară. Sfântul şi Marele Mir este folosit în Taina Mirungerii (după Botez), la sfințirea Antimiselor, târnosirea şi resfințirea bisericilor. În săptămâna a şasea a Postului Mare, joi şi vineri, înainte de Duminica Floriilor, ingredientele solide sunt mărunțite şi cernute prin sită. În Sâmbăta lui Lazăr, sunt aduse ingredientele, vasele şi celelalte unelte la biserica unde urmează să aibă loc fierberea.

Luni, în Săptămâna Patimilor, după Utrenie se aşază ingredientele, vasele şi uneltele în mijlocul bisericii şi Patriarhul, venind în biserică, săvârşeşte mai întâi sfințirea apei. Acesta cădeşte masa cu materiile, iar mai apoi, le stropeşte cu aghiasmă. În tot acest timp, ceilalți clerici cântă Troparul şi Condacul Rusaliilor.

După binecuvântarea ingredientelor se duce masa în locul destinat pentru fierberea mirului. Locaşul este stropit de asemenea cu apă sfințită, împreună cu vasele şi uneltele. Preotul rânduit toarnă aghiasma rămasă într-un vas mic şi îl aşază pe foc. Apoi, acesta clăteşte cu aghiasma încălzită toate vasele, atât pe cele pentru fierbere, cât şi pe cele pentru păstrarea mirului. Preoții rânduiți să participe la fierberea mirului, în toate cele trei zile, se vor îmbrăca în stihar, epitrahil, brâu şi mânecuțe fără felon, iar diaconii, în stihar şi mânecuțe, fără orar. Pe tot timpul fierberii, luni, marți şi miercuri, unul din slujitori citeşte necontenit din Sfintele Evanghelii.

Marțea Mare, după Utrenie, preotul rânduit pune pe foc un vas în care toarnă o parte din vin şi din ingrediente, fiind lăsate să fiarbă vreme de 2 ore. După ce focul este stins, vasul va rămâne acoperit până a doua zi, când după Utrenie, preotul rânduit va pune din nou la încălzit vasul. Apoi, varsă conținutul într-un vas mai mare, adăugând şi untdelemn. Din momentul în care untdelemnul firbe, vor fi adăugate şi celelalte ingrediente, lăsându-le pe foc, timp de aproximativ 4 ore. După ce focul este stins, se adăugă ingredientul „moschus”, iar vasul se acoperă,

lăsându-l să se răcească. Miercuri spre seară, după Pavecerniță, preotul rânduit transferă într-un nou vas mirul, care stă la suprafață, fără a mişca ingredientele care s-au sedimentat pe fundul vasului. Apoi mirul este din nou încălzit, iar, mai apoi, este strecurat în alt vas. Tot acum este adăugat şi ultimul ingredient „Opob alsamum”. Mirul astfel pregătit, este turnat apoi în alte vase care sunt duse apoi în altar şi aşezate pe masa anume pregătită. După ce mirul a fost adus în Sfântul Altar, preotul rânduit luând felonul rosteşte o rugăciune de mulțumire. Apoi, întorcându-se către ceilalți slujitori, rostește: „Săvârşitu-s-a lucrul şi s-a deplinit”. Iar clericii repetă: „Săvârşitu-s-a lucrul şi s-a deplinit”. Preotul rânduit: „Mai ales prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu”. Clericii: „Săvârşitus-a lucrul şi s-a deplinit”.

Joi, în Săptămâna Patimilor, în timpul în care sunt citite Ceasurile, preoții liturghisitori se îmbracă în toate veşmintele bisericeşti şi aşteaptă venirea Patriarhului. Acesta sosind, îmbracă toate veşmintele arhiereşti. Apoi, se dă binecuvântarea pentru începerea Vecerniei, iar preotul rânduit începe Proscomidia pentru Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. După ce vor fi citite Paremiile, Patriarhul, stând înaintea mesei pe care se afla mirul pregătit, citeşte două din rugăciunile aducerii: „(…) Însuți bincuvântează şi mirul acesta şi cu puterea şi lucrarea şi cu venirea Sfântului Duh, ca să fie el celor ce se vor unge cu dânsul, ungerea nestricăciunii, arma dreptății, înnoirea sufletului şi a trupului, ocrotirea de toată lucrarea diavolească, apărarea de toate relele (…)”. După cântarea „Din ospățul Stăpânului”, Patriarhul descoperind vasul cu mir, îl binecuvântează cu mâna de trei ori în chipul crucii şi plecându-şi capul, rostește cea de-a treia şi cea de-a patra rugăciune a aducerii. Apoi, Patriarhul binecuvântând cu mâna de trei ori deasupra mirului rostește: „Se sfințește mirul acesta cu puterea, lucrarea şi pogorârea Duhului Sfânt, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh”. După aceasta, Patriarhul spune: „Iată acest mir se făcu Mir sfințit în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh”. Patriarhul iese din Altar cu

tricherul şi dicherul şi binecuvântează credincioşii, în timp ce la strană se cântă: „Întru mulți ani Stăpâne!”. În continuare, slujba Sfintei Liturghii continuă după rânduiala obişnuită. După arătarea şi ducerea Sfintei Împărtăşanii la Proscomidiar, se duce şi se aşază acolo şi vasul cu Sfântul şi Marele Mir până ce se toarnă în alte vase mai mici în care se păstrează. După sfințirea din Joia Mare, Marele Mir este distribuit în eparhiile, protopopiatele şi parohiile din întreaga țară. Datorită importanței pe care Sfântul şi Marele Mir o are în Biserică şi în viața credincioşilor, acesta se păstrează la loc de cinste în Sfântul Altar şi se foloseşte, cu toată evlavia cuvenită, doar atunci când este cazul. Pentru prima dată Biserica Ortodoxă Română a sfințit Marele Mir în Joia Mare (25 martie) din anul 1882. Sfințirea s-a făcut de către Mitropolitul primat Calinic Miclescu şi ierarhii Sfântului Sinod la Sfânta Liturghie oficiată în Catedrala mitropolitană din Bucureşti, cu trei ani înainte de recunoaşterea de către Patriarhia Ecumenică a Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885). După ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie (1925), Marele Mir a fost sfințit pentru prima oară de patriarhul Miron Cristea şi membrii Sfântului Sinod la 1 aprilie 1926.

Din punct de vedere teologic, Mirul cu care este uns cel botezat e o fluiditate care se îmbibă şi persistă mai mult decât apa în făptura lui, şi îi împrumută mireasma. Îmbibarea intimă înseamnă asimilarea stării de naştere a omului nou, persistenta înseamnă că Duhul Sfânt rămâne într-o comuniune continuă cu cel botezat, iar mireasma ce o împrumută acestuia înseamnă că Duhul îi devine atât de intim, încât lucrarea şi calitatea Lui devin lucrare şi calitate proprie a omului. Dar toate acestea nu se realizează fără străduania stăruitoare a omului, ajutat de Duhul primit. Apoi, îmbibându-se Mirul în trup, trupul se înmoaie, îşi pierde rigiditatea, se lasă penetrat de Dumnezeu, omul şi Duhul devin un singur izvor al miresmei vieții celei noi şi deci al înseşi acestei vieți.[115]

[115] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie dogmatică..., p.51

Dar mireasma cea bună, răspândită de omul îmbibat de Mir, arată că Duhul îl face pe acesta să umple tot ce e în jurul lui de mireasma vieții lui curate şi a făptuirii lui pline de bunătatea şi de blândețea insuflate lui de Duhul, închipuit ca porumbel. Mireasma lui umple Biserica şi se răspândeşte în comunitatea umană. Duhul îşi manifestă prin om forța Lui de expansiune, blândă, delicată şi nevinovată a binelui, forța de unificare a oamenilor în bine, forță pe care o asimilează din Hristos în care se află şi Hristos care a desăvârşit umanitatea în treapta supremă.

Pentru toate aceste motive Noul Testament înfățişează Mirungerea şi mireasma Duhului ca nişte stări consistente şi pline de dinamismul înfocat al efortului spre nevinovăție şi spre generozitate, în creştini. Prin ele se arată ca persistente şi dinamice însăşi efectele Botezului. Despre permanenta plină de putere iradiantă a lucrării Duhului în creştini, Sfântul Apostol Pavel spune: ,,Mulțumită fie adusă, deci, lui Dumnezeu (Duhului Sfânt), Celui ce ne face pururea biruitori întru Hristos şi, prin noi, răspândeşte în tot locul buna mireasmă a cunoştinței Lui, pentru că suntem lui Dumnezeu buna mireasmă a lui Hristos, şi între cei ce se mântuiesc şi între cei ce pier" **(II Corinteni 2, 14-15)**.

Sfântul Chiril al Alexandriei a văzut această bună mireasmă pe care creştinii, aflându-se în Hristos, o răspândesc, sau pe care Hristos însuşi o răspândeşte din ei prin Duhul, legată de starea de jertfă pe care o trăiesc ei în Hristos. Dar starea de jertfă este starea de moarte a omului vechi al păcatului şi de viețuire cu Hristos în curăție şi în făptuire iubitoare. Duhul activează în creştin stările sădite în el de Hristos, Cel ce S-a sălăşluit în el prin Botez. ,,Hristos, Cel ce este cu adevărat nepătat şi nu primeşte să pătimească de rana păcatului...Care n-a făcut păcat, după Scripturi **(I Petru 2, 22)**, Se aduce pentru Biserică spre miros de bună mireasmă, lui Dumnezeu şi Tatăl. De aceea a şi spus: ,,Pentru ei Mă sfințesc pe Mine" **(Ioan 17, 19)**. ,,Mă sfințesc", a spus, în loc de: ,,Mă aduc şi Mă predau ca prinos neprihănit lui Dumnezeu şi Tatăl". Căci se spune că Se predă lui Dumnezeu". ,,El însuşi este jertfa cea sfântă, care răspândeşte buna

mireasmă prin virtuți...". „Şi El însuşi sfinţeşte, ungând prin Duhul Sfânt pe cei ce au intrat în comuniune cu El". „Iar după asemănarea cu El şi noi suntem jertfe sfințite ca unii ce am murit păcatului, întrucât a fost omorât păcatul în noi şi trăim lui Dumnezeu viața cea întru sfințenie"[116].

Despre persistența Duhului ca „ungere" în noi, vorbeşte Sfântul Apostol Ioan, accentuând între efectele ei mai ales cunoaşterea, desigur o cunoaştere din experiență şi purtând în ea îndemnul la activitate pentru a o face cunoscută şi altora. Dacă la Botez Hristos Se sălăşluieşte în noi într-un mod ascuns, de care nu ne dăm seama[117], prin Mirungere luăm puterea spre fapte, iar acestea ne fac să simțim prezența lui Hristos şi chiar să arătăm pe Hristos în noi; sau chiar faptele la care Duhul ne îndeamnă şi ne ajută implică în ele o conştiință a prezenței lui Hristos în noi: „Iar voi ungere aveți de la Cel Sfânt (Care e Duhul) şi ştiți toate" **(I Ioan 2, 20)**; şi: „Cât despre voi, ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi şi nu aveți trebuință ca să vă învețe cineva şi precum ungerea Lui vă învață despre toate şi învățătura aceasta adevărată este şi nu este mincinoasă, rămâneți întru El, aşa cum v-am învățat" **(I Ioan 2, 27)**. Asigurarea dată de Sfântul Ioan în aceste cuvinte creştinilor, că n-au nevoie să fie învățați de altcineva, nu înseamnă o întemeiere a unui orgoliu individualist, ci numai o asigurare că ei n-au nevoie să fie învățați în cele duhovniceşti de cei ce sunt în afara Duhului lui Hristos. Căci în Biserică toți îşi comunică experiențele vieții în Duhul, iar ele sunt verificate la lumina învățăturii Bisericii, păstrată dintotdeauna în unitatea ei, dar îndeosebi prin propovăduirea şi slujirea ierarhiei şi a preoției slujitoare. Activitatea pentru Hristos, pentru care ne dă puterea Taina Mirungerii, înseamnă exercitarea unei preoții generale, cum am văzut mai înainte din cele spuse de Sfântul Chirii din Alexandria. De aceea creştinul este uns ca şi Hristos.

---

[116] Sfântul Chiril al Alexandriei, Închinare şi slujire în duh şi adevăr, p. 347-348

[117] Marc Ascetul, Despre Botez, în Filocalie, vol 1, traducere de Pr Dumitru Stăniloae, Institutul de arte grafice „Dacia Traiană" S.A., Sibiu 1947, p. 280

Semnificația Tainei Mirungerii, ca întărire a celui botezat pentru dezvoltarea vieții celei noi într-o împreună-lucrare a lui cu Duhul Sfânt, îşi găseşte expresia mai ales în faptul că cel botezat este uns cu Sfântul Mir la toate mădularele principale ale trupului, între care se numără organele simțurilor. Prin aceste mădulare şi organe omul se pune în legătură cu lumea, dar prin ea şi cu Dumnezeu. Prin ele primeşte cele ale lumii, dar vede şi pe Dumnezeu prin lume şi exercită acțiunea lui asupra lumii din această vedere a lui Dumnezeu, pentru a o face mai conformă cu voia Lui.

Această semnificație o scoate în relief Sfântul Chirii din Ierusalim, zicând: ,,Mai întâi ați fost unşi pe frunte ca să fiți sloboziți de ruşinea pe care primul om călcător de poruncă o purta pretutindeni şi ca să priviți cu fața descoperită slava Domnului" **(II Corinteni 3, 18)**. Se poate preciza că Duhul Se imprimă prin aceasta în mintea omului sau îi deschide orizonturile nelimitate ale luminii şi ale binelui, ca acesta să cunoască şi să cugete numai cele bune, ca să lupte împotriva gândurilor rele care-1 îngustează şi ca să pătrundă cu uşurință în tainele nesfârşite ale cunoaşterii şi iubirii lui Dumnezeu. Apoi ați fost unşi la urechi, ca să dobândiți urechi în stare să audă tainele dumnezeieşti; despre astfel de urechi Isaia zicea: ,,Domnul mi-a adăugat mie ureche ca să aud" **(Isaia 50, 5)**; iar Domnul Iisus zice în Evanghelie: ,,Cel ce are urechi de auzit, să audă" **(Matei 11, 15)**. Duhul e întipărit în urechi, ca o putere deosebită de auzire sau de sesizare a celor mai adânci înțelesuri duhovniceşti ale cuvintelor, ca acestea să nu zăbovească la cuvintele urâte sau la înțelesurile lipsite de adâncime şi de curăție ale cuvintelor, ci să se deschidă numai cuvintelor curate şi să sesizeze numai ceea ce este curat şi adânc în ele, pentru ca astfel să se pătrundă de orice îndemn la bine aflător în ele. Cel botezat e uns apoi la nări, ca acestea să nu se deschidă mirosurilor ispititoare la rău. După aceasta la piept, ,,ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului, după ce ați îmbrăcat platoşa dreptății", adică a virtuților care reprezintă tot atâtea deprinderi bărbăteşti în bine

(Efeseni 6, 11-14). ,,Căci după cum Hristos, după Botez şi după coborârea Sfântului Duh asupra Lui, S-a dus în pustie şi S-a luptat cu potrivnicul, tot aşa şi voi, după ce aţi fost botezaţi şi aţi fost unşi cu Sfântul Mir, îmbrăcaţi cu toate armele Duhului Sfânt, să staţi împotriva puterii celei potrivnice şi s-o biruiţi zicând: ,,Toate le pot în Hristos care mă întăreşte" **(Filipeni 4, 13)**. În piept e şi puterea, dar şi inima cu simţirile ei. Duhul întipărit în ele le face să fie curate, generoase, simţitoare, iubitoare de Dumnezeu şi de semeni, pline de bucurie, străine de tristeţe, de pizmă, de duşmănie. Este uns apoi la mâini şi la picioare, pentru ca să fie gata oricând să săvârşească binele şi să alerge spre ajutorarea celor ce au nevoie de ajutor, spre împlinirea apelurilor pe care le face Dumnezeu la el pentru săvârşirea binelui şi ocolirea răului. [118]

Sfântul Chirii al Alexandriei zice, la rândul său: ,,Hristos ne-a sădit un auz plin de binecuvântare, adică ascultător şi uşor de cârmuit şi apt pentru primirea dogmelor privitoare la El; un auz care nu suferă şoaptele şi vorbăria dezgustătoare... Toate darurile deosebite le câştigăm în El şi prin El. De aceea a fost sfinţită şi mâna, înfăţişătoare a lucrării mântuitoare; şi piciorul, simbolul vădit al umblării drepte. Căci noi trebuie să ne împodobim cu fapte şi să mergem pe calea ce duce la toate cele plăcute lui Dumnezeu. **(Psalmul 118, 59; Proverbe 4, 26; Evrei 12, 13)**. "[119]

Prin Mirungere, Duhul Sfânt pătrunde şi Se imprimă în aceste mădulare şi organe şi în puterile sufleteşti care stau la temelia lor şi persistă în ele ca o bună mireasmă, ca şi Mirul. El Se întipăreşte ca o pecete nu numai pe exteriorul acestor mădulare, ci şi în interiorul lor, dând omului un chip unitar duhovnicesc. Astfel cuvântul ,,pecete" are pe lângă sensul de întărire şi pe acela de întipărire. De altfel aceste două înţelesuri stau în legătură. Duhul întăreşte întrucât Se întipăreşte şi

[118]Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheze mystagogice, p.352-253
[119]Sfântul Chiril al Alexandriei, Închinare şi slujire în duh şi adevăr, p. 398-399

accentuează în om un chip personal caracteristic, care este în acelaşi timp un chip duhovnicesc.

Omul se întăreşte prin înduhovnicirea sa, ca persoană cu o fermitate în cele bune greu de schimbat, întrucât în fiecare mădular sufletesc şi trupesc, Duhul produce un efect sau imprimă o putere sporită potrivită cu acel mădular, iar unele persoane sunt mai active prin anumite mădulare decât prin altele - unele prin înțelegere, altele prin simțire, altele prin vreun fel de activitate. Duhul produce un dar special în fiecare om pe măsura întăririi mai puternice a unui anumit mădular al lui, producând un dar deosebit în fiecare membru al Bisericii. Dar aceasta implică şi o întărire a tuturor mădularelor. De aceea se rosteşte la ungerea fiecărui mădular cuvântul: ,,Pecetea darului Duhului Sfânt". Căci pe lângă aceea, în toate darurile speciale este activ acelaşi Duh împreună cu omul întreg, care e mai activ mai ales prin acel mădular.

Astfel, în diferitele daruri ale Duhului se pune pe de o parte în lucrare harul cel unul al Botezului, pe de alta, se dezvoltă din el vreun dar sau vreunele daruri în mod mai deosebit, potrivit cu predispozițiile naturale ale acelui credincios. ,,Darurile sunt felurite, iar Duhul este acelaşi. Şi sunt felurite slujiri, dar e acelaşi Domn... Iar fiecăruia Duhul, în arătarea Lui, îi dă un dar spre folosul tuturor... într-adevăr, noi toți într-un singur Duh ne-am botezat ca să fim un singur trup... Dar şi trupul nu este un singur mădular, ci mai multe" **(I Corinteni 12, 4-7, 13-14; Romani 12, 4-6)**.

Astfel, deosebirea de daruri nu are să fie întrebuințată în sens rău, pentru dezbinarea între credincioşi, pentru mândria unora în fața altora sau pentru supunerea altora, ci pentru completarea reciprocă, pentru întărirea Bisericii ca trup unitar al Domnului. Pe cât de mult au nevoie alții de darul meu, pe atât de mult am eu nevoie de darurile celorlalți. Deosebirea de daruri trebuie să fie temeiul pentru o prețuire şi iubire reciprocă între credincioşi, pentru silința fiecăruia de a cunoaşte ceea ce are unic fiecare din ceilalți, pentru răspunderea sa față de ceilalți.

Prin ungerea mădularelor principale şi ale organelor simțurilor se arată importanța ce o acordă Biserica - sau, prin Biserică, Hristos - trupului omenesc, importantă ce i-a arătat-o El şi prin întruparea Sa. Prin trup se îmbogățește şi se dă o orientare bună sau rea vieții omului în total. Prin trup i se comunică chiar Duhul Sfânt. Căci trupul e străbătut de simțuri şi prin simțuri lucrează sufletul şi mintea ce se pot deschide şi dărui lui Dumnezeu. Ca urmare, prin ele lucrează şi Se comunică Dumnezeu însuşi. Nu poate exista o sfințire a omului fără o sfințire a trupului lui. Duhul Sfânt S-a revărsat şi în trupul Domnului şi din El iradiază şi în trupul nostru.

3. TAINA MIRUNGERII SUB ASPECT LITURGIC

a) Săvârşitorul Tainei Mirungerii
b) Primitorul Tainei Mirungerii
c) Timpul şi locul săvârşirii Mirungerii

a) Săvârşitorul Tainei Mirungerii

Sfânta Taină a ungerii cu Sfântul Mir, instituită de Mântuitorul, este adeverită de mărturii biblice și patristice, după cum am arătat în prima parte a acestei lucrări. În primele zile ale Bisericii, Taina ungerii cu Sfântul Mir s-a administrat prin punerea mâinilor Apostolilor, dandu-se Duh Sfânt celor botezați. În Faptele Sfinților Apostoli - prima istorie a Bisericii - ni se spune că: „...Apostolii din Ierusalim auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru și pe Ioan, care, coborând, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duh Sfânt, pentru că nu se pogorâse încă peste niciunul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus. Atunci își puneau mâinile peste ei și ei luau Duh Sfânt" **(8, 14-18)**. Actul punerii mâinilor a fost ulterior înlocuit prin ungerea cu Sfântul Mir. Caracterul indelebil[120] al Tainei ungerii cu Sfântul Mir ni-l adeverește și Sfântul Apostol Ioan prin cuvintele : „Ungerea pe care ați luat-o de la el rămâne întru voi..." **(I Ioan 2, 27)**.

Sfântul Mir se sfințește „cu puterea, lucrarea și pogorârea Duhului Sfânt"[121]. Tradiția Bisericii afirmă că Sfântul Mir a fost făcut pentru prima dată, de către Sfinții Apostoli, din diferite mirodenii și balsamuri,

[120] Care nu se poate șterge din amintire, de neuitat
[121] Slujba Sfântului Botez, Molitfelnic, p.44

care au fost pregătite pentru ungerea trupului Domnului în timpul înmormântării și după înmormântare **(Luca 23, 56; 24, 1)**. În virtutea succesiunii apostolice, episcopii, ca urmași în har și credință ai Sfinților Apostoli, au avut de la început dreptul de a sfinți Sfântul și Marele Mir, care are puterea și harul pe care l-a avut însuși actul punerii mâinilor Sfinților Apostoli peste cei botezați.

Administrată îndată după Botez, Taina ungerii cu Sfântul Mir, revarsă peste cel botezat darurile Sfântului Duh. Ungerea cu Sfântul Mir este numită și ,,ungere împărătească, pecetea cea duhovnicească", iar Mirul ,,veșmânt al nestricăciunii și semn săvârșitor celor însemnați cu spălarea dumnezeiască și cu chemarea Unuia-Născut... și a Sfântului Duh".[122]

Prin ungerea cu Sfântul Mir - semnul vizibil al tainei - cei botezati devin ,,sfințiți cetățeni" ai raiului, ,,popor ales, preoție împărătească, neam sfânt". Prin Taina ungerii cu Sfântul Mir creștinul primește darurile Duhului Sfânt, care-l întărește în noua viață dată lui prin Botez. Prin ungerea cu Sfântul Mir, noul membru al Bisericii devine părtaș al harismelor **(Isaia 11, 2)**. Prin împărtășirea cu Sfântul Duh, cel botezat primește darurile Duhului Sfânt pentru întărirea și creșterea lui în viața întru Hristos.

Sfântul și Marele Mir este materia indispensabilă pentru săvârșirea Tainei Mirungerii. Inițial, miresmele și mirurile care se foloseau pentru săvârșirea celei de a doua sfinte taine erau pregătite de fiecare episcop, pentru că pregătirea și sfințirea Sfântului Mir a fost privită de la început ca un privilegiu și o mărturie evidentă a autocefaliei fiecărei comunități ecleziale, condusă de către un episcop. Prerogativa autocefaliei oricărei comunități creștine, având în frunte un episcop, sfințirea Sfântului și Marelui Mir a constituit întotdeauna un act festiv în viața religioasă a Bisericii creștine. Numărul mirurilor și miresmelor care

[122] Slujba Sfântului Botez, Rugăciunile la spălarea pruncului, Molitfelnic, p.50

alcătuiau compoziția Sfântului și Marelui Mir a evoluat cu timpul.

La început, episcopii făceau ei înșiși ungerea celor botezați urmând întocmai predania apostolilor. Cu timpul însă numărul comunităților sau parohiilor creștine înmulțindu-se treptat, episcopii au transmis acest drept preoților, prin mijlocirea Mirului sfințit de ei.

După tradiția și învățătura canonică a Bisericii Ortodoxe, fiecare episcop, cu hirotonie validă, are capacitatea harică de a sfinți Sfântul Mir pentru eparhia sa. Sfințirea Sfântului Mir de către soborul episcopilor Bisericii autocefale nu înseamnă retragerea dreptului pe care, în principiu, îl are fiecare episcop, ci adevărește că Biserica respectivă este autocefală și unitară în organizarea ei.

Conform dispozițiilor și normelor canonice, preoții nu au dreptul să săvârșească această lucrare sfințitoare. Preotii dețin în Biserică o putere dependentă de puterea episcopului, care se manifestă prin administrarea Tainei Hirotoniei, a sfințirii Sfântului Mir, a fixării timpului pentru penitență etc. Aceste mijloace constituie temeiul succesiunii apostolice. Ca urmași ai Sfinților Apostoli, în har și credință, episcopii au moștenit și dreptul de a sfinți Sfântul Mir, act ce fusese indeplinit de Sfinții Apostoli prin punerea mâinilor peste cei botezați. Această rânduială canonică a Bisericii Ortodoxe își are temei în dispoziția canonului 6 de la Cartagina, care prevede că Sfântul și marele Mir trebuie sfințit numai de episcop pentru a arăta că această taină era inițial legată de episcop, ca unic săvârșitor. Mai târziu prin tradiția bisericească s-a stabilit ca Sfântul și marele Mir să fie sfințit numai de către un sinod al unei Biserici autocefale. Canonul 57 Cartagina menționează că inițial era numită după forma săvârșirii. Adică punerea mâinilor episcopului. Această taină era făcută numai de episcop. Ulterior această taină și-a schimbat forma de administrare din motive practice, și anume s-a făcut prin ungere de către preot dar numai cu mir sfințit de episcopi.

Formula acestei Sfinte Taine, ,,pecetea darului Sfântului Duh”, este precedată de o rugăciune, rostită de episcop sau preot. Rugăciunea pe

care episcopul sau preotul din Biserica primară o rostea înainte de ungerea cu Sfântul Mir era mult mai scurtă, dar în esență identică cu cea de astăzi. Se invocă bunătatea lui Dumnezeu pentru a dărui celui botezat pecetea darului Sfântului Duh, apoi se multumește lui Dumnezeu că ne-a învrednicit de ,,fericita curățire prin Sfântul Botez și dumnezeiasca sfințire prin ungerea cea făcătoare de viață"[123], apoi se invocă puterea lui Dumnezeu ca să dăruiască celui botezat " ...,,și pecetea darului Sfântului și întru tot puternicului Duh...".

Cuvintele ,,pecetea darului Sfântului Duh", care se rostesc la administrarea tainei, constituie forma tainei ungerii cu Sfântul Mir. Această formulă este menționată, în mod expres, și în canonul 7 al Sinodului II ecumenic. ,,Pecetluindu-i, adică ungându-i mai înainte cu Sfântul Mir pe frunte, și pe ochi, și pe nări, și pe gura, și pe urechi, - se spune în canonul menționat - și pecetluindu-i zicem: ,,Pecetea Darului Duhului Sfant"[124]. După cum se poate constata ungerea cu Sfântul Mir s-a făcut de la început asupra diferitelor părți ale corpului. Această practică liturgică, sancționată pe cale de obicei, a fost întotdeauna observată în Biserica Ortodoxă. Prin observarea acestei practici s-a respectat și dispoziția canonică a Bisericii Ortodoxe, care sancționase cu valoare de lege obiceiul Bisericii primare.

După învățătura canonico-liturgică a Bisericii Ortodoxe, această Sfântă Taină poate fi administrată numai de episcop sau preot, așa după cum se menționează, dealtfel, și în Învățăturile Părinților Apostolici. Odată cu ungerea cu Sfântul Mir, preotul transmite celui botezat binecuvântarea episcopului său, ca semn vădit al comuniunii cu întreaga Biserică.

În Răsărit s-a moștenit tot din timpul Apostolilor, pe baza locurilor amintite mai înainte, practica săvârșirii acestei Taine prin ungerea cu Sfântul Mir. Aceasta are avantajul că face posibilă săvârșirea Tainei de

[123] Slujba Sfântului Botez, Rugăciunea ungerii cu Sfântul Mir, Molitfelnic, p.57
[124] http://comptepv.typepad.fr/canonice/2009/07/canoanele-sinoadelor-ecumenice.html

către preot îndată după Botez, azi,când episcopii sunt la mare depărtare, cum de altfel s-a săvârşit curând după Botez şi de către Apostolii Petru şi Ioan în Samaria. Dar această practică lasă totuşi şi episcopatului un rol în săvârşirea acestei Taine, întrucât Mirul cu care unge preotul pe cei botezaţi e sfinţit de episcopatul unei Biserici autocefale, ca o manifestare a unităţii sau a sobornicităţii Bisericii în Duhul lui Hristos, cum s-a arătat şi la pogorârea Duhului Sfânt în ziua de Rusalii peste Apostolii aflaţi împreună. Pe lângă aceea, prin ungere se închipuieşte mai adecvat întipărirea Duhului Sfânt în fiecare mădular şi organ trupesc şi sufletesc al omului în parte şi persistenţa acestei întipăriri.

Dar în rolul ce se acordă de Biserica Ortodoxă episcopatului ca corp în această Taină, se arată faptul că Duhul Sfânt ce Se comunică fiecărui credincios este Duhul Bisericii pogorât prin invocarea întregului episcopat; deci în fiecare din credincioşi coboară Duhul întregii Biserici şi fiecare credincios este introdus în Biserica întreagă, pentru ca prin darul lui special să îmbogăţească şi să ajute Biserica în totalitate, aşa cum Biserica în totalitate susţine şi promovează darul lui special.

Numai în unitatea totală a Bisericii se poate mântui şi desăvârşi fiecare credincios. Numai în ea poate activa totalitatea puterilor sale întărite de Duhul Sfânt, chiar dacă unele din aceste puteri sunt mai accentuate în unii dintre credincioşi şi altele, în alţii. În săvârşirea acestei Taine iese astfel mai mult la iveală decât la Botez prezenţa întregii Biserici şi contribuţia ei la întărirea fiecărui membru al Bisericii în Duhul Sfânt, pentru că cel ce primeşte pe Duhul Sfânt prin ea, manifestă mai efectiv contribuţia lui la viaţa Bisericii totale prin actualizarea în fapte a vieţii celei noi primite la Botez, iar Biserica contribuie şi ea mai efectiv la actualizarea şi dezvoltarea prin fapte a vieţii celei noi a aceluia. Căci omul nu poate lucra efectiv în lipsa unui mediu în care să lucreze şi care să-l încurajeze şi să-l ajute la aceasta, folosindu-se el însuşi de lucrarea fiecăruia.

Astfel, prin faptul că Duhul Sfânt împărtăşit în această Taină ajută

pe om în dezvoltarea unor daruri speciale, el promovează caracterul distinctiv personal al lui. Dar prin faptul că acesta e Duhul Bisericii întregi, se arată că persoana nu se poate dezvolta ca persoană decât în comunitatea bisericească, cu ajutorul ei şi lucrând în favoarea ei. Mai e de menționat că Taina aceasta, stând în strânsă legătură cu cea a Botezului, nu se repetă.

b) Primitorul Tainei Mirungerii

Primitorii tainei ungerii cu Sfântul Mir sunt toți cei care au fost botezați, administrarea acesteea făcându-se îndată după Botez.

În Biserica Ortodoxă, Mirungerea se administrează independent de Botez numai în cazul în care unii creștini de alte confesiuni, cărora Biserica Ortodoxă le socotește Botezul valid, adică săvârșit în numele Sfintei Treimi, își exprimă dorința de a deveni membrii ei. Actul prin care aceștia devin membrii ai Bisericii Ortodoxe comportă administarea ungerii cu Sfântul și Marele Mir, întrucât prin îndepărtarea de la învățătura ortodoxă au fost lipsiți de darurile Sfântului Duh. Celor care au ieșit din Biserică și rămân în afara ei, adică eterodocșilor, nu li se poate recunoaște calitatea de membri ai Bisericii, indiferent dacă au sau nu aceeași învățătura.

Tainele în general nu împărtășesc caracter indelebil necondiționat. Recunoașterea calității de membru ca și chestiunea validității tainelor este condiționată întotdeauna de rămânerea sau revenirea în Biserica Ortodoxă. Pe cei cărora le-a recunoscut Botezul - cu motivarea că este săvârșit în numele Sfintei Treimi - Biserica Ortodoxă i-a primit, administrandu-le Taina Mirungerii (canonul 7 al Sinodului II ecumenic; 95 Trulan; 7 Laodiceea; 57 Cartagina etc), după ce în prealabil eterodocșii au anatematizat eresul lor. Ungerea cu Sfântul Mir este considerată de tradiția canonică a Bisericii Ortodoxe, drept al doilea ceremonial ce se aplică eterodocșilor. Actul Mirungerii eterodocșilor produce efecte

juridice, întrucât cel întors la Biserica Ortodoxă își redobândește statutul său de membru al Bisericii, fiind reîncorporat în harul Sfântului Botez. După învățătura canonică a Bisericii Ortodoxe, cei care s-au rupt de comuniunea cu ea n-au mai avut puterea nici de a mai boteza și nici de a administra darurile Sfântului Duh.

Recunoașterea prin iconomie a Tainei Botezului săvârșit de unele Biserici creştine, în afara ei, în cazul când eterodocșii respectivi sau grupările lor ar cere să stabilească întercomuniune ,,în sacris" cu ea sau ar voi să se întoarcă la ea, părăsind erezia sau schisma în care s-au născut, nu înseamnă o nerespectare a învățăturii dogmatice și canonice a Bisericii Ortodoxe. Aplicarea iconomiei trebuie înțeleasă ca o excepție de la rânduiala canonică a Bisericii, urmărindu-se binele duhovnicesc al tuturor, și al fiior ei, și al celor ce au căzut de la ea și vor să se reîntoarcă, și al celor care vor să se apropie de ea cu încredere, părăsind erezia în care s-au născut.

În practica Bisericii Ortodoxe de astăzi se ține încă seama de decizia Sinodului constantinopolitan, din anul 1756, semnată și de patriarhul Alexandru al Ierusalimului. În hotărârea Sinodului constantinopolitan se preciza că în privința rânduielii eterodocșilor urmăm ,,...sfintelor Sinoade ecumenice, al II-lea și al V - VI-lea, care au dispus să considerăm ca nebotezați pe cei ce vin la Ortodoxie, dacă nu au fost botezați cu trei afundări și scoateri și nu s-a rostit la fiecare afundare numele câte unei persoane divine, ci în alt fel oarecare au fost botezați... botezurile ereticilor deoarece nu sunt în consonanță și potrivnice dumnezeieștilor așezăminte apostolice... îi botezăm fără de nici un pericol în conformitate cu canoanele apostolice și sinodale". Așadar, cei care au primit botezul " ...săvârșit împotriva Sfinților Apostoli și dumnezeieștilor Părinți, precum și împotriva obiceiului și așezămintelor Bisericii catolice (ortodoxe) și ecumenice" se cheamă că nu au primit ,,botezul predanisit de Dumnezeu Sfinților Apostoli...". Putem deci afirma că, indiferent dacă Botezul se repetă sau nu, ungerea cu Sfântul Mir s-a administrat

întotdeauna eterodocșilor, așa după cum prevede și legislația canonică a Bisericii Ortodoxe. Hotărârea Părinților intruniți la Sinodul de la Laodiceea a rămas normativă, autoritativă și actuală. Potrivit dispoziției canonului 7 al acestui sinod, ,,cei ce se întorc din eresuri... să nu se primească înainte de a anatematiza tot eresul, și mai ales de cel care țineau; și apoi pe cei ce se aduceau la dânșii credincioși, învățându-i simboalele credinței și ungându-i cu Sfânta ungere, așa să se împărtășească cu Sfintele Taine".[125]

După Sfântului Vasile cel Mare cunoașterea și respectarea întocmai a dispozițiilor și normelor canonice privind administrarea Sfintelor Taine, dă posibilitatea slujitorilor Bisericii sa fie vrednici îndeplinători ai sfintelor canoane. Grija de a administra corect Sfintele Taine, implicit Taina ungerii cu Sfântul Mir, și de a fi vrednici îndeplinători ai sfintelor canoane a fost o preocupare pastoral-canonică constantă și pentru slujitorii Bisericii noastre.

c) Timpul și locul săvârșirii Mirungerii

Rânduiala ortodoxă prevede că administrarea Tainei Mirungerii se face imediat după primirea Botezului, în această privință având numeroase mărturii biblice, care au fost înscrise și în canoanele Bisericii. Printre aceste mărturii biblice amintim:

1. Duhul Sfânt S-a pogorât peste Hristos îndată dupa Botez **(Matei 3, 16)** ;

2. Sfinții Apostoli au administrat aceast sfântă taină prin actul punerii mâinilor, îndată după Botez **(Fapte 8, 14-17; 19, 5-6)**;

[125] Pr. N. Dură, Dispozitii si norme canonice privind administrarea Sfantului si Marelui Mir http://www.crestinortodox.ro/liturgica/viata-liturgica/dispozitii-norme-canonice-privind-administrarea-sfantului-marelui-mir-70636.html

3. Întrucât copiii sunt vrednici de a primi harul Botezului nu există nici un motiv de a-i impiedica să primească taina ungerii cu Sfântul Mir îndată după Botez;

4. În Sfânta Scriptură ni se spune că unii copii erau plini de Duhul Sfânt încă din pântecele mamei lor, de exemplu Sfântul Ioan Botezatorul **(Luca 1, 15)**.

Potrivit rânduielii statornicite de canonul 48 de la Laodiceea, ,,se cuvine ca cei ce se luminează după Botez să se ungă cu harisma cereasca...". Canonul 7 al sinodului 2 ecumenic prevede că Mirungerea se administrează și eterodocșilor care vin la Botez. Vârsta primirii Mirungerii este legată de vârsta la care se botează primitorul sau la vârsta în care vine la ortodoxie.

Din punct de vedere teologic Tainei Mirungerii se face imediat după primirea Botezului pentru că între cele două există o legătură tainică. Darurile primite de noul creștin la botez sunt desăvârșite prin mirungere. Lucrarea Duhului Sfânt în Sfânta Taină a Botezului înseamnă naşterea la o nouă viață virtuoasă în Hristos, iar prin Sfânta Taină a Mirungerii se pune în valoare această viață tocmai prin rodul pe care îl are, adică de a ajuta pe primitor să păstreze legătura cu Dumnezeirea și de a ajuta în dezvoltarea puterilor spirituale din fiecare om botezat. Adică, chiar dacă aceste puteri primite la Sfânta Taină a Botezului subzistă, acestea sunt puse în funcțiune de harul Duhului Sfânt care le trezesc și le dezvoltă, tocmai prin Sfânta Taină a Mirungerii.

Sfântul Maxim Mărturisitorul vorbește despre șapte duhuri care se odihnesc în cel miruit: duhul înțlepciunii, duhul înțelegerii, duhul cunoștinței, duhul științei, duhul sfatului, duhul tăriei, duhul temerii de Dumnezeu.[126]

În afară de aceste duhuri sau daruri ale Duhului Sfânt, creștinul nou botezat primește prin pecetluirea Marelui Mir chemarea la slujirea

[126] Sfântul Maxim Mărturisitorul, Răspunsuri către Talasie, p. 251-152

preoției universale în cadrul careia Sfântul Ioan Gură de Aur identifică trei misiuni: „ Duhul care ni se dă acum în parte ca o arvună, dar care în slavă va fi deplină. El, Duhul, ne-a făcut deodată și prooroci și preoți și împărați, fiindcă aceștia se ungeau în Legea Veche. Noi însă nu mai avem nici una din aceste demnități ci pe toate trei cu prisosință.“[127]

Împărat se face cel care leapădă jos toate faptele cele rele și jertfește păcatele; preot, cel care se aduce pe sine lui Dumnezeu jertfindu-și trupul iar prooroc se face cel care află de cele viitoare din poruncile Domnului. Părintele Alexander Schmemann vorbește despre o hirotonie a creștinului atunci când primește Taina Mirungerii, de o Cincizecime a creștinului prin care inaugurează o nouă viață în Duhul Sfânt.

Ungerea cu mir a mădularelor principale ale omului are la Sfântul Chiril al Ierusalimului și o semnificație duhovnicească, deoarece creștinul primește în acel moment o armură a Duhului Sfânt pe care trebuie să o folosească în războiul nevăzut împotriva duhurilor răutății.

Pecetluirea se face în semnul crucii deoarece astfel se retrăiește puterea dumnezeiască de răbdare a Mântuitorului Hristos a chinurilor suferite pe Sfânta Cruce, și prin acest semn plin de putere totul se curăță și se binecuvintează. Clava 141 din Pravila Mare prevede că mirungerea se face cu trei degete sau doar cu degetul mare.

Canonul 47 apostolic prevede că botezul nu se repetă de aici deducem că nici Mirungerea. Ea este o taină care se administrează o singură dată în viață, unită cu Botezul. Totuși pot apărea situații de excepție, mirungerea apostaților care revin la Biserica Ortodoxă așa cum prevede canonul 1 al Sfântului Ioan Postitorul.

Canonul 7 al sinodului II ecumenic prevede mirungerea arienilor

[127] Sf. Ioan Gură de Aur, Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni, p. 42

.

care se întorc la Biserica dreptmăritoare. Prin urmare mirungerea se administrează o singură dată, pruncului botezat, dar în situații de excepție ea poate fi administrată din nou. La administrarea mirungerii în Biserica primară un rol important l-au avut diaconițele. Acestea purtau mâna preotului pe trupul femeilor, pentru a evita orice ispită. Odată cu generalizarea pedobaptismului rolul diaconițelor a dispărut. Ele nu au fost interzise ci au dispărut în mod firesc. Dacă ele ar fi fost hirotonite misiunea lor s-ar fi continuat până azi, legat de sfânta liturghie.

Canonul 57 Trulan prevede că locul săvârşirii este legat de locul botezului, adică Biserica. Din punct de vedere teologic, sub influența teologiei scolastice, Tainele Bisericii sunt puse în strânsă legătură cu căderea omului în păcat. Prin această separare a Tainelor într-o realitate nouă, sui generis, în definirea scolastică ele apar ca fiind întemeiate numai din cauza căderii omului şi a mântuirii lui de către Iisus Hristos. În starea nevinovăției primare, omul nu avea nevoie de Sfinte Taine. Ele au devenit necesare numai pentru că omul a greşit şi are nevoie de medicamente pentru vindecarea rănilor păcatului.

În viața multor creştini, Tainele Bisericii şi implicit Taina Mirungerii au devenit acte ce au menirea de a le vindeca anumite „boli spirituale" sau de a le rezolva anumite probleme. Acest mod de a înțelege şi de a trăi Sfintele Taine este străină experienței ortodoxe pierzând caracterul unitar.

Sfintele Taine (şi Mirungerea) trebuiesc puse în strânsă relație, nu cu căderea omului în păcat, ci cu starea primordială, cu creația; omul, încă de la creație, a fost chemat să mănânce şi să bea în Împărăția lui Dumnezeu, vocația lui principală fiind aceea de a fi preot şi de a primi şi oferi la rându-i lumea lui Dumnezeu în stare de mulțumire[128]. „În trăirea şi în tradiția bisericească ortodoxă taina se percepe, în primul rând, ca

[128] Drd. Stelian Gomboș, Dumnezeiasca liturghie – centrul vieții liturgice și duhovnicești a creștinilor, p.6
*www.**sfanta**cruce.org/.../Dumnezeiasca%20**Euharistie**%20-%20centrul%2..*

fiind descoperirea lumii, adevăratei nature a creației, căci oricât de văzută ar fi lumea aceasta ea rămâne lumea lui Dumnezeu care aşteaptă mântuire, răscumpărare, vindecare şi schimbare într-un pământ nou şi un cer nou. Cu alte cuvinte, Taina, în trăirea ei ortodoxă, descoperă înainte de toate însăşi Taina creației, fiindcă lumea a fost creată şi dată omului pentru a preface viața făpturii în viață părtaşă dumnezeirii."[129] În acest fel, înțelegând Tainele, înțelegem şi deschiderea cosmică pe care o au ele, şi îndeosebi Taina Mirungerii.

Cea care ne conduce către Împărăție este Biserica, în sensul de ecclesia (adunare), în care suntem toți chemați la viața în Hristos. Locaşul însuşi ne ajută să înțelegem că Biserica nu-i un loc în care să intrăm din când în când, pentru a ne rezolva problemele, ci este Împărăția lui Dumnezeu, deschisă deja, în care noi parcurgem împreună drumul către Împrăția Sfintei Treimi. „Locaşul apare ca un întreg ce uneşte toate elementele: spațiul şi forma locaşului, aşezarea icoanelor şi relația ori legătura dintre ele, tot ce poate fi numit organizarea şi construirea locaşului. Prin acelaşi simbol al Împărăției, prin „epifania" lui se descoperă făptura transfigurată şi preamărită, în ideea ei inițială, care este întrupată în icoană."[130]

Locaşul bisericesc, chip al creației cosmice şi umane, este cerul pe pământ ori centrul liturgic al creației. De aceea Biserica poartă numele de Trupul tainic al lui Iisus Hristos, iar credincioşii – de membre şi mădulare ale acestui Trup. În acest înțeles al Bisericii şi al locului fiecăruia în ea, credincioşii se simt şi se raportează la Biserică întocmai ca la un trup din care fac parte şi de care, dacă s-ar rupe, ar suferi şi ei, dar şi trupul.

[129] Ibidem, p.6
[130] Ibidem, p.7

4. TAINA MITUNGERII SUB ASPECT MORAL

b) Rolul Tainei Mirungerii în pastoraţia individuală a credincioşilor
c) Roadele duhovniceşti ale mirungerii

b) Rolul Tainei Mirungerii în pastoraţia individuală a credincioşilor

În variatele ei forme de manifestare, viaţa creştină reprezintă o reflectare a relaţiilor intratrinitare. Orice argumentare a unui aspect sau altul al vieţii teologice conduce invariabil la a folosi drept model Sfânta Treime care devine modelul vieţii pământeşti după chipul căreia a fost plămădită fiinţa umană. Indubitabil, motivaţia oricărei acţiuni a lui Dumnezeu pre om ca fapt istoric sau generic, precum şi mandatul comuniunii naturii umane unice, este iubirea.[131]

Misiunea este forma vizibilă a iubirii Sfintei Treimi faţă de om, actualizată în cel mai eficient mod de Iisus Hristos şi lăsată ca moştenire Bisericii Sale, pentru mântuirea omului. Dumnezeu se revelează pentru a intra în relaţie directă şi liberă cu omul[132], trimite pe Fiul în lume pentru a-l readuce la izvoarele comuniunii şi dă urmaşilor ca misiune: ,,Să vă iubiţi unul pe altul precum Eu v-am iubit" (**Ioan13, 34; 15,17)** şi ,,Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura; cel ce va crede şi se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede, se va osândi" **(Marcu 16, 15-16).**

Din această perspectivă, ,,misionarul" este cel ce iubeşte pe semenul său pe care voieşte să-L mântuiască. Misiunea, apostolatul sau trimiterea

[131] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, nota 5, la Sfântul Maxim Mărturisitorul, Ambigua, p.51
[132] Ibidem, nota 309, p.241

spre lume evocă dinamica Bisericii lui Hristos care nu este un organism static, reflectând un stadiu în istorie, ci un organism viu care se adaptează la condițiile de viață urmărind în permanență slujirea lui Hristos, capul nevăzut al trupului. Avându-şi originea în jertfa lui Hristos, eficientă pentru întreaga lume, Biserica a primit adevărul Lui prin Apostoli, devenind ,,apostolească", adică misionară, păstrătoarea adevărului revelat direct apostolilor care L-au vestit: ,,Ceea ce era la început, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noştri am văzut, ceea ce am privit şi mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții ,,şi viața S-a arătat şi noi am văzut-o şi mărturisim şi vă vestim viața de veci care la Tatăl era şi care nouă ni s-a arătat, ceeace am văzut şi ceeace am auzit, aceea vă vestim şi vouă, pentru ca şi voi să aveți părtăşie cu noi, iar părtăşia noastră, din parte ne, este cu Tatăl şi cu Fiul Său, Iisus Hristos. Şi pe acestea vi le scriem pentru ca bucuria noastră să fie deplină. Şi aceasta este vestea pe care noi de la el am auzit-o şi v-o vestim: că Dumnezeu este lumină" **(Ioan1, 1-5)** ,,Dumnezeu este iubire" **(I Ioan 4, 8)**. Misiunea are ca obiectiv predarea adevărului mântuitor respectiv pe Duhul Sfânt care ,,Le mărturisea mai înainte despre patimile lui Iisus Hristos şi despre măririle cele de după ele, lor le-a fost descoperit că nu pentru ei înşişi, ci pentru voi slujeau ei aceste lucruri, care acum vis-au vestit prin cei ce, întru Duhul Sfânt trimis din cer, v-au propovăduit Evanghelia" **(I Petru 1, 11-12).**

Biserica întemeiată ontologic prin jertfa şi învierea Mântuitorului Hristos – ca organism dumnezeiesc uman –a intrat in istorie ca o comuniune şi comunitate sacramentală a oamenilor cu Dumnezeu, la pogorârea Duhului Sfânt peste Apostoli în Ierusalim. De existența văzută a Bisericii este legată şi lucrarea Duhului Sfânt prin Sfintele Taine săvârşite, chiar din ziua Cincizecimii când, primind Evanghelia, s-au adăugat apostolilor, prin botez, ca la trei mii de suflete **(Faptele Apostolilor 2,1-4,38,41)**. Aceşti primi fii şi fiice ai Bisericii stăruiau în învățătura apostolilor, în frângerea pâinii, în comuniune şi în rugăciune

(Faptele Apostolilor 2, 42). De atunci, toți cei născuți nu doar trupeşte din părinți, ci şi născuți din Duh şi intrați în Biserică prin Botez sunt chemați să meargă pe aceeaşi cale: comuniune, rugăciune şi cuminecare cu Sfânta Euharistie. Toți cei care merg pe această cale sunt nu doar făpturi biologice, ci devin ființe eclesiale, căci ei sunt născuți prin Duh, în Taina Mirungerii, şi vieţuiesc întru Duh. Duhul Sfânt transformă indivizii în persoane, oamenii în copii ai lui Dumnezeu.

Prin evenimentul Cincizecimii, cincizeci de zile după învierea Mântuitorului, s-a descoperit în Sfinții Apostoli prezența, cunoştința şi mărturisirea Domnului Hristos în Duhul Sfânt. Până atunci Hristos-Domnul a fost cu Apostolii, lângă ei, îl ascultau, îl vedeau savârşind minuni, şi arătau totuşi momente de îndoială şi frică; când nu îl recunoaşteau ca Fiu al lui Dumnezeu, când se îndoiau, chiar până la a se lepăda: „Nu-L cunosc pe Omul Acesta!”**(Matei 26, 72)**. Şi când Domnul nu mai era prezent fizic, alături de Apostoli, când S-a înălțat de-a dreapta Tatălui în ceruri, atunci Apostolii L-au mărturisit fără frică şi cu curaj supraomenesc ca Domn şi Mântuitor. Aici numai pogorârea şi ajutorul SfântuluiDuh ne sprijină să putem înțelege. Până la Înălțarea la cer, Domnul era trupeşte, lângă şi cu Sfinții Apostoli.

Acum însă, când Duhul Sfânt s-a revărsat asupra lor, Domnul nu mai era doar lângă ei, ci în ei, înăuntru, întru duhul lor. În loc de suflet omul duhovnicesc îl are pe Duhul Sfânt întru el şi în Duhul, pe Hristos. Sfântul Duh a luminat şi a făcut duhul Apostolilor vase vii al înțelegerii, înțelepciunii, credinței, cunoştinței lui Hristos. Numai aşa putem înțelege cum ei au putut învăța şi pe alții, au putut comunica propria lor experiență, îndemnând şi pe alții: „Pe Domnul, pe Hristos să-L sfințiți în inimile voastre”**(I Petru 3, 15)**. Iisus Cel răstignit şi înviat a devenit sensul şi viața vieții lor. După cum a mărturisit şi marele Apostol Pavel:„Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte întru mine” **(Galateni 2, 20).**

Lucrarea Duhului lui Dumnezeu s-a manifestat de la început în creație, prin revelația proorocilor, în mântuirea, în sfințirea oamenilor şi

în păstrarea lumii întru ființă **(Psalmul 103, 31)**. Duhul Sfânt este „Izvorul cel pururea izvorâtor de viață şi de lumină... Care omoară păcatul din mădularele noastre cele pământeşti”[133]. Sfântul Duh ne-a fost descoperit ca: „Domn şi de viață făcător... Care împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit“.Aşa-L mărturisim, credem şi ne rugăm noi în Biserica Ortodoxă la Sfânta Liturghie, la Botez şi în rugăciunile noastre zilnice. Aşa cum sufletul este pentru trup sau soarele pentru lumea materială astfel este şi lucrarea şi importanța Sfântului Duh în viața Bisericii şi a fiilor ei.

Prin Sfintele Taine se împărtăşeşte credincioşilor harul Duhului Sfânt, această putere sau energie necreată care se revarsă asupra noastră întărindu-ne pe calea mântuirii. În mod special prin Sfânta Taină a Mirungerii se împărtăşeşte harul divin pentru creşterea şi împlinirea duhovnicească a omului. Creştinul primeşte prin şi în această taină „pecetea darului Duhului Sfânt”.

Despre această pecete îndeamnă dumnezeiescul Apostol Pavel: „Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării” **(Efeseni 4, 30)**. Harul dumnezeiesc, în împreună-lucrarea sa cu omul, restaurează şi reînnoieşte chipul lui Dumnezeu în om şi susține la realizarea asemănării acestuia cu Dumnezeu, unindu-l tot mai strâns cu Hristos. Din lucrarea harului, cu participarea omului prin credință şi fapte bune rodesc darurile Duhului Sfânt în viața credinciosului: „dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția”**(Galateni 5, 22-23)**. Prin deschiderea omului la lucrarea Duhului Sfânt, creştinul trăieşte în prezența şi lucrarea sfințitoare a Duhului Sfânt.

Sfântul Serafim de Sarov definea scopul vieții omeneşti prin dobândirea Duhului Sfânt, trăirea în Duhul, înseamă şi viețuire întru

[133] Sfântul Vasile cel Mare, Rugăciunea de la Vecernia Rusaliilor,

Duhul Sfânt **(Galateni 5, 25)**. Condiția autentică şi reală a creştinului e dată în şi prin cea de-a doua naşterea a lui: naşterea din Duh. „Ce este născut din trup, trup este, şi ce este născut din Duh, duh este”**(Ioan 3, 5-6)**. Sfinții lui Dumnmezeu au trăit şi au experiat în viața şi lucrarea lor prezența binefăcătoare şi sfințitoare a harului dumnezeiesc. Tocmai datorită acestei legături profunde între lucrarea harului divin şi simbioza participării umane, Biserica a rânduit pomenirea tuturor Sfinților, ştiuți şi neştiuți, în prima Duminică de după Rusalii.

Evenimentul Pogorârii Duhului Sfânt reprezintă pentru noi nu doar un eveniment al trecutului, al amintirii sau comemorării, ci Rusaliile trebuie să fie un eveniment al continuității şi al prezenței în viața Bisericiii a creştinului ortodox. Cum ar mai putea sta un botezat departe de Sfânta Liturghie duminicală, dacă ar conştientiza că la ora nouă s-a revărsat Duhul Sfânt peste Apostoli, în zi de Duminică? Acelaşi Duh Sfânt ne dă nouă putere, sens, bucurie şi mântuire în viață. Pentru aceasta şi începem dumnezeiasca Liturghie rostind de trei ori rugăciunea Împărate ceresc, invocând stăruitor pe Duhul Sfânt: „vino şi Te sălăşlueşte întru noi”. În rugăciunea de invocare a Duhului Sfânt de la epicleză, din centrul dumnezeieştii Liturghii, preotul se roagă către Hristos Mântuitorul şi Domnul nostru: Duhul trimis Apostolilor în Ierusalim „nu-L lua de la noi, ci ni-L înnoieşte nouă, celor ce ne rugăm Ție” şi mai stăruitor „Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi (cler şi credincioşi) şi peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte”[134]. Tot în cadrul Sfintei Liturghii primim binecuvântarea treimică: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi, cu toți” **(II Corinteni 13, 13)**. Harul Dumnezeiesc este lucrarea celor trei Persoane ale Sfintei Treimice ni se revarsă nouă de la şi prin Duhul cel Sfânt. „Căci în har sunteți mântuiți, prin credință, şi aceasta nu este de la voi: este darul lui Dumnezeu”

[134] Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, Liturghier, p. 176

(Efeseni 2, 5-8).

Harul divin este mijlocul prin care Dumnezeu coboară la om pentru ca omul să se ridice la Dumnezeu. Harul este comuniunea omului cu Dumnezeu în Hristos Domnul, pentru a deveni astfel „părtaş dumnezeieştii firi" **(II Petru 1, 4)**, adică să ajungem la desăvârşirea sau îndumnezeirea noastră. „Unde este Duhul Domnului acolo este libertatea" **(II Corinteni 3, 17)** pentru că Sfântul Duh săvârşeşte, în omul care acceptă împreună-lucrarea cu Dumnezeu, o lucrare permanentă de curățire şi desăvârşire, făcând să dispară patimile ce țin în robie trup şi suflet, dăruindu-i omului libertatea de a nu păcătui şi bucuria vieţuirii în Duh.

Adeseori omul modern, numit post-modern, secularizat sau post-creştin, se împrăştie în lumea păcatului care vine asupra lui ca un tăvălug. Se vorbeşte mult în vremea aceasta despre criza amplă a lumii de azi. Criza este o consecință a lipsei de duh şi sens a vieții care defineşte existența omului îndepărtat de Dumnezeu, este o urmare a tristeții, a răcelii spirituale, a fricii, a stării de deznădejde care cuprinde sufletele slăbite de credință.

Omul întorcându-se la Dumnezeu primeşte darul Duhului Sfânt **(Faptele Apostolilor 2, 38).** Creştinul este chemat să fie un hristofor, purtător şi trăitor în har, este un om însufleţit şi entuziasmat, căci trăieşte în Duh. Se cuvine ca toți oamenii să vieţuim şi să creştem ca făpturi zidite după chipul divin cu şansa de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu prin har, credință şi fapte bune. Duhul cel Sfânt ca Persoană a Sfintei Treimi „este Dumnezeu... prin ființa Lui umple toate, ține toate, umple lumea cu ființa Lui şi este necuprins de lume din pricina puterii Lui... El este putere sfințitoare, purcede în chip nedespărțit din Tatăl şi se odihneşte în Fiul, deoființă cu Tatăl şi cu Fiul"[135]. Duhul Sfânt este puterea care susține şi întăreşte în noi, prin rugăciunea Bisericii, trăirea în

[135] Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, p.24-32

perspectiva învierii, călătoria pe cărarea împărăției lui Dumnezeu. „Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie, ci Însuşi Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite.” **(Romani 8, 26)**

Rugăciunea Împărate ceresc este cea dintâi rugăciunepe care o rostim şi este potrivit să se rostească de mai multe ori pe zi. De asemenea, ne rugăm împreună cu psalmistul şi proorocul David: „Dumnezeule duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele... Duhul Tău cel Sfânt nu-l lua de la mine... şi cu duh stăpânitor mă întăreşte”. **(Psalmul 50, 11-13)**. Lucrarea şi puterea harului divin este o realitate profundă şi absolut necesară existenței noastre creştine, ea defineşte identitatea şi permanenta noastră înnoire duhovnicească. Aşa cum pruncul Iisus „sporea cu înțelepciunea şi cu vârsta şi cu harul la Dumnezeu şi la oameni” **(Luca 2, 52)** suntem chemați şi noi la o sporire şi o creştere permanentă pe calea viețuirii „în Hristos” prin puterea şi ajutorul Duhului Sfânt.

c) Roadele duhovniceşti ale Mirungerii

Prin Mirungere începe epifania sau arătarea lui Hristos în comportarea omului botezat, sau a luminii Duhului lui Hristos asupra ființei lui, arătându-l ca un chip activ al lui Hristos şi ca un locaş viu al Lui, întrucât îl ajută să actualizeze chipul Lui imprimat virtual în el. Astfel, s-ar putea spune că prin Mirungere ni se face arătat faptul că nu numai cu puterile noastre vom actualiza darurile primite la Botez, ci cu ajutorul Duhului. Acest ajutor începe imediat după Botez prin primirea Sfântului Duh. Dacă de la Sfântul Duh primim pe Hristos, dacă pogorârea Lui peste noi ne face părtaşi la viața Lui Hristos, mădulare ale Trupului Său, participanți la opera Lui de mântuire, de la Hristos primim pe Sfântul Duh trimis de El nouă de la Tatăl, ca dar ultim şi ca realitate a împărăției Sale.

1. Sfântul Duh ca dar al lui Hristos

Teologia defineşte Sfântul Duh ca fiind a treia Persoană în Treime. În Simbolul de Credinţă noi mărturisim că El purcede de la Tatăl. Evanghelia ne învaţă că El este trimis de Hristos pentru a fi Mângâietor, pentru a ne „conduce la tot adevărul" **(Ioan 16, 13)** şi pentru a ne uni cu Hristos şi cu Tatăl. Noi începem fiecare slujbă liturgică printr-o rugăciune de invocare a Sfîntului Duh ca: „Împărat ceresc, Mângâietorule, Duh al adevărului, pretutindeni prezent şi plinitor a toate. Vistier de bunătăţi şi Dătător de viaţă".

Sfîntul Apostol Pavel defineşte împărăţia lui Dumnezeu ca „dreptate, pace şi bucurie în Duhul Sfânt" **(Romani 14, 17).** Noi spunem că sfinţii sunt purtătorii Sfântului Duh şi vrem ca viaţa noastră să fie duhovnicească, adică plină de Duh.

Într-adevăr, Sfântul Duh se află chiar în inima Revelaţiei divine şi a vieţii creştine. Totuşi, când vrem să vorbim de El, ne este foarte greu să găsim cuvintele potrivite atât de greu încât pentru mulţi dintre creştini, învăţătura Bisericii asupra Sfântului Duh ca persoană a pierdut orice semnificaţie concretă, existenţială în măsura conceperii Lui doar ca o putere divină: nu ca El sau Tu, ci ca Acel ceva divin. Chiar teologia, cu toate că păstrează evidentă doctrina clasică a celor trei Persoane divine, atunci cînd ea vorbeşte de Dumnezeu, preferă, atunci când ea tratează despre Biserică şi despre viaţa creştină, să vorbească despre har şi nu despre cunoaşterea şi experienţa personală a Sfântului Duh.[136]

În Taina Mirungerii, noi primim pe însuşi Sfântul Duh şi nu numai harul, ceea ce Biserica a învăţat totdeauna. Este vorba de Sfântul Duh şi nu de o putere divină oarecare coborâtă la Cincizecime peste apostoli. Pe Duhul Sfânt şi nu harul îl chemăm în rugăciuni şi-l câştigăm printr-un efort duhovnicesc. Astfel este clar că taina ultimă a Bisericii constă în

[136] Origen, Despre principii, p.69

cunoaşterea Sfîntului Duh, primirea Lui, împărtăşirea cu El. Şi desăvârşirea botezului în Mirungere, înseamnă venirea personală a Sfântului Duh, care se descoperă omului şi rămâne în el. Aşadar, adevărata întrebare este următoarea: ce înseamnă a cunoaşte pe Sfântul Duh, a avea pe Sfântul Duh, a fi în Duhul?

Cea mai bună cale de a răspunde la această întrebare este aceea de a compara cunoaşterea Sfântului Duh cu cea a lui Hristos. Se înţelege de la sine că pentru a-L cunoaşte, a-L iubi şi a-L primi pe Hristos ca sprijinitor şi bucurie a vieţii noastre, noi trebuie mai întâi să ştim anumite lucruri referitoare la Hristos. Nimeni nu poate crede în Hristos, fără să fi auzit vorbindu-se de El şi de învăţătura Lui şi tocmai această cunoaştere referitoare la Hristos o primim în predica apostolică, în Evanghelie şi în Biserică. Dar nu este exagerat să spunem că în ceea ce priveşte pe Sfântul Duh această cunoaşterea nu este inversată.

Noi nu putem întru nimic să avem o simplă cunoaştere asupra Sfântului Duh. Chiar şi mărturia celor care L-au cunoscut şi au fost în comuniune cu El nu înseamnă nimic pentru noi dacă nu am avut noi înşine aceeaşi experienţă, lucru care reiese din cuvintele rugăciunii euharistice a Liturghiei Sfântului Vasile cel Mare, care desemnează pe Sfântul Duh: „...Darul înfierii, Făgăduinţa moştenirii ce va să vină, Arvuna bunătăţilor veşnice, Puterea făcătoare de viaţă, Izvorul sfinţeniei...?”[137]

Când un prieten al Sfântului Serafim de Sarov, pe numele său Nikolai Motovilov un credincios ortodox foarte evlavios, i-a cerut să-i explice cum se dobândeşte harul Sfântul Duh, acesta nu i- a dat nici o explicaţie ci l-a făcut să se împărtăşească de o experienţă pe care ucenicul lui a descris-o ca fiind „o dulceaţă extraordinară”, o „extraordinară bucurie în toată inima”, o „căldură extraordinară” şi o „blândeţe extraordinară", care însemna experienţa Sfîntului Duh; căci, aşa cum

[137] Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, Liturghier, p.248

spunea Sfântul Serafim „când Duhul lui Dumnezeu coboară peste om şi-l acoperă de plinătatea Sa, sufletul omenesc este inundat de o bucurie nespusă, fiindcă Duhul lui Dumnezeu transformă în bucurie tot ce atinge”[138].

Toate acestea înseamnă că nu putem cunoaşte pe Sfântul Duh decât în interiorul ființei nostre prin prezența Lui cu noi, prezență care se manifestă mai ales printr-o bucurie, o pace şi o plinătate negrăită. Chiar în limbajul obişnuit, aceste cuvinte: bucurie, pace, plinătate, implică ceva anume care nu poate fi exprimat, care prin natura lui este dincolo de cuvinte, de definiții şi descrieri. Este vorba de acele momente ale vieții când viața este plină de viață, unde nu există nici lipsă, nici dorință de ceva, unde nu există nici nelinişte, nici frică, nici frustrare.

Omul vorbeşte totdeauna de fericire şi, într-adevăr, viața înseamnă dobândirea fericirii, aspirația către plinătate. Se poate spune că prezența Sfântului Duh înseamnă împlinirea adevăratei fericiri. Şi cum această fericire nu rezultă dintr-o „cauză” identificabilă şi exterioară, aşa cum se întâmplă cu sărmana şi fragila noastră fericire pământească care dispare îndată ce dispare şi cauza care a produs-o, întrucât fericirea adevărată nu rezultă din nimic care să fie din acestă lume, şi totuşi se traduce printr-o bucurie față de toate lucrurile, această fericire este rodul venirii în noi, a prezenței şi a rămânerii în noi a cuiva care, El însuşi este Viață, Bucurie, Pace, Frumusețe, Plinătate, Fericire.

Acest Cineva este Sfântul Duh. Nu există o imagine a lui, nici o reprezentare întrucât El nu s-a făcut trup, nu s-a făcut om. Şi totuşi, când vine El şi este prezent în noi, totul devine icoană a Lui şi descoperire a Lui, comuniune cu El, cunoaştere a Lui. Căci El face ca viața să fie viață, bucuria să fie bucurie, iubirea să fie iubire şi frumusețea, frumusețe. Acesta fiind deasupra şi dincolo de orice lucru, face din ansamblul

[138] http://saraca.orthodoxphotos.com/biblioteca/sf_serafim_dobandirea_duhului.htm

creației simbolul, taina, experiența prezenței Sale: întâlnirea omului cu Dumnezeu şi comuniunea cu El. El se descoperă în această sfințire ca fiind dincolo de lume, dincolo de tot ceea ce există.

Datorită sfințirii noi îl cunoaştem cu adevărat pe El şi nu un Ceva divin şi impersonal, chiar dacă cuvintele omeneşti nu pot defini şi deci nu pot separa sub formă obiectivă pe Cel a cărei revelație ca Persoană este aceea de a revela pe fiecare şi pe toate lucrurile ca fiind unice şi personale, ca subiecte şi nu ca obiecte transformă toate lucrurile într-un prilej de întâlnire personală cu divinul şi inefabilul Tu.

Hristos a făgăduit că încununarea Lucrării Lui de mântuire va fi coborârea sau venirea Sfântului Duh. Hristos a venit pentru a restaura în noi viața pe care am pierdut-o în păcat, pentru a ne reda viața din belşug" **(Ioan 10, 10)**. Conținutul acestei vieți este împărăția lui Dumnezeu şi Sfântul Duh. Când El vine, se inaugurează cu adevărat viața din belşug şi împărăția lui Dumnezeu, adică ni le comunică fiecăruia în mod personal. Sfântul Duh, pe Care Hristos l-a avut din veşnicie ca pe viața Lui, ne este acum dat ca viață a noastră. Acest lucru este explicat limpede de Sfântul Vasile cel Mare: „Dacă trăim în Duhul, în Duhul să şi umblăm **(Galateni 5,25)**, şi astfel să devenim capabili a-L primi în noi pe Duhul Sfânt, pentru a-l mărturisi pe Hristos, fiindcă „nimeni nu poate să spună: << Domn este Iisus>>, decât în Duhul Sfânt" **(I Corinteni 12,3)**. În acest chip, Domnul, prin învățătura Sa şi prin cea a apostolilor, ne-a învățat că aceia care au fost născuți din Duhul trebuie să devină şi ei Duh."[139]

Noi rămânem în această lume şi continuăm să împărtăşim viața ei muritoare. Totuşi, deoarece am primit Duhul Sfânt, viața noastră adevărată este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu" **(Coloseni 3, 3)**, şi suntem deja de pe acum participanți ai împărăției veşnice a lui Dumnezeu, împărăție care, pentru această lume, este încă în aşteptare. Înțelegem acum pentru ce, atunci când vine Sfântul Duh ne uneşte cu Hristos, ne

[139] Sfântul Vasile cel Mare, Despre Botez, în Colecția „PSB" vol 4, serie nouă, traducere de Policarp Pârvuloiu, Editura Basilica, Bucureşti 2011, p.233

face să intrăm în Trupul lui Hristos, face din noi participanți la Împărăția, Preoția şi Profeția lui Hristos, deoarece Sfântul Duh, fiind Viața lui Dumnezeu este cu adevărat viața lui Hristos. El este, într-o manieră unică, Duhul Lui Hristos, dâruindu-ne viața Lui, ne dă pe Duhul Sfânt şi Sfântul Duh, coborând peste noi şi rămânând cu noi, ne dă pe Cel a cărui viață este ,,pentru a putea să spunem că în ceruri este cetățenia noastră **(Filipeni 3, 20)**, în timp ce pe pământ ne purtăm trupul ca o umbră.[140]

Acesta este darul Sfântului Duh, semnificația Cincizecimii noastre personale în Taina Mirungerii. El ne pecetluieşte, adică ne arată şi ne confirmă ca mădulare ale Bisericii, Trupul lui Hristos, cetățeni ai împărăției lui Dumnezeu, părtaşi ai Sfântului Duh. Prin această pecete, ne redă cu adevărat propria noastră identitate, ne hirotoniseşte pe fiecare dintre noi spre a fi ceea ce Dumnezeu, din veşnicie, vrea ca noi să fim, revelând personalitatea noastră autentică şi deci desăvârşirea noastră unică. Darul se acordă plenar, din belşug, cu revărsare. „Dumnezeu nu dă harul cu măsură" **(Ioan 3, 34)** şi „din plinătatea Lui noi toți am luat şi har peste har" **(Ioan 1, 16)**. Acum nouă ne revine să-L impropriem, să-L primim cu adevărat, să-L facem al nostru.

Acesta este scopul vieții creştine. Spunem „viață creştină" şi nu ,,spiritualitate",fiindcă acest cuvânt a devenit astăzi ambiguu şi înşelător. Pentru mulți aceasta implică o activitate misterioasă şi autonomă, un secret pe care-l poți pătrunde prin studiul unor tehnici spirituale. Lumea este astăzi teatrul unei căutări plină de neliniște spirituală şi de misticism Prea mulți înțelepți şi aşa zişi conducători spirituali, exploatând ceea ce este adesea o autentică şi arzătoare căutare a Duhului, au antrenat de fapt pe discipolii lor în impasuri spirituale periculoase. Este bine deci, să afirm încă odată că esența însăşi a spiritualității creştine este aceea de a se manifesta în întreaga viață. Viața cea nouă, pe care Sfântul Apostol Pavel o defineşte ca fiind: „trăirea în Duhul şi umblarea cu Duhul" **(Galateni 5,**

[140]Ibidem, p.233

25), nu înseamnă altă viaţă ci este aceeaşi viaţă pe care ne-a dat-o Dumnezeu, dar reînoită, transformată şi transfigurată prin Duhul Sfânt. Orice creştin, fie că este călugăr într-un schit, fie că este angajat în activitatea lumii, este chemat să nu-şi împartă viaţa în materială şi spirituală, ci să-i redea integralitatea, să o sfinţească în întregime prin prezenţa Sfântului Duh. „Rodul Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, bunăvoinţa, credinţa, blândeţea, stăpânirea de sine” **(Galateni 5, 22).**

Acestea sunt elementele unei spiritualităţi autentice, ţinta oricărui efort spiritual veritabil, calea sfinţeniei care este scopul ultim al vieţii creştine. Şi pentru că este numele Duhului Divin, este imposibil a i se da o definiţie în limbaj omenesc. El nu este sinonimul perfecţiunii şi bunătăţii, al Virtuţii şi credincioşiei, deşi El le conţine şi le implică pe toate acestea. El este sfârşitul oricărui limbaj omenesc, pentru că El este realitatea însăşi în care tot ce există îşi află împlinirea. Totuşi, din sfinţenia Lui am primit şi noi ca fiind cu adevărat noul conţinut al vieţii noastre în sfinţirea Sfântului Duh însuşi. Prin sfinţenia Sa, ridicându-ne fără încetare în ea, noi putem cu adevărat să ne transformăm şi să ne transfigurăm, să facem plină şi sfântă viaţa pe care Dumnezeu ne-a dat-o.

Fără această lucrare de ajutorare a Duhului, cu greu am putea actualiza darurile Botezului, sau nu le-am putea actualiza deloc. Fără comunicarea continuă a Duhului cu noi, începută prin Taina Sfântului Mir, greu am putea să dezvoltăm viaţa noastră în Dumnezeu. Dialogul nostru, de fapte, cu Dumnezeu implică lucrarea ambilor parteneri, comunicarea activă continuă a ambilor, în Duhul Sfânt.

Aşa cum moartea omului vechi prin naşterea celui nou prin Botez[141] nu este un dat static, ci un dat plin de interminabile virtualităţi, aşa şi coborârea Duhului Sfânt la Cincizecime este începutul coborârii Lui continue pentru fiecare om care intră în Biserică şi rămâne în ea. Este

[141] Ibidem, p.219

punerea şi menținerea în mişcare, prin comuniune reciprocă, a acelei morți şi naşteri de care ne-am împărtăşit la Botez.

Sfântul Chirii al Ierusalimului merge atât de departe în afirmarea completării Botezului prin Mirungere, încât declară că, de abia prin primirea Mirungerii, cel botezat se numeşte creştin: ,,După ce ați fost învredniciți de ungerea cu Sfântul Mir, vă numiți creştini; acum renaşterea voastră este întărită şi de numele ce-l purtați. într-adevăr, înainte de a fi învredniciți de acest han propriu-zis nu erați vrednici de acest nume, ci erați doar pe cale de a ajunge creştini."[142] Ceea ce spune Sfântul Chirii se explică prin faptul că Botezul nu era privit şi practicat atunci ca o Taină separată de Taina Mirului, cum s-a petrecut mai târziu în Occident. Pe de altă parte în afirmația Sfântului Chirii se mai implică şi faptul că pentru el nu se poate distinge între calitatea de membru al Bisericii sau de creştin şi calitatea de om deplin unit cu Hristos, lucru care se săvârşeşte prin Mirungere. Prin Sfânta Taină a Mirungerii, credinciosul devine şi el un alt Hristos, asemenea lui Hristos, Care înseamnă Unsul. Deci devine şi el un uns, sau un creştin.[143]

Ungerea cu Mir a fost socotită şi în Vechiul Testament mijlocul de comunicare al unei puteri dumnezeieşti proorocilor, preoților şi regilor pentru a ține poporul în legământul cu Dumnezeu. Hristos este Unsul prin excelență, pentru că El ca om nu primeşte numai o putere a Duhului, ci Duhul ipostatic întreg, pentru a fi Proorocul, Arhiereul şi împăratul suprem, Care introduce şi ține în familiaritatea lui Dumnezeu poporul lui Dumnezeu,ca alcătuit din fiii Lui în Hristos Fiul, şi a-1 conduce la deplina viață în Duhul iubirii lui Dumnezeu şi al iubirii de Dumnezeu, în viața veşnică. Sfântul Chirii din Ierusalim spune că după ce S-a botezat Iisus şi a ieşit din apă: ,,S-a coborât peste El Duhul Sfânt în chip ipostatic, odihnindu-Se Cel asemenea peste Cel asemenea."[144]

---

[142] Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheza III mistagogică, p. 558
[143] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol. 3, p.50
[144] Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheza III mistagogică, p.246

Hristos este uns prin aceasta cu Duhul deplin, iar această ungere o anunță şi o interpretează El însuşi, prin aplicarea la Sine a unui loc din Isaia **(Isaia 61, 1)**, ca o trimitere a Sa ca om la activitatea Sa în slujba lui Dumnezeu şi în favoarea mântuirii oamenilor: ,,Duhul Sfânt este asupra Mea, pentru că M-a uns, trimițându-Mă să binevestesc săracilor, să vestesc celor robiți slobozirea şi orbilor vederea, să dau drumul celor asupriți şi să vestesc anul milei Domnului" **(Luca 4, 18-19)**.

Mărturie despre ungerea lui Hristos cu Duhul, spre slujirea şi activitatea Lui, o dă şi comunitatea din Ierusalim **(Faptele Apostolilor 4, 27)** şi Apostolul Petru, care între altele arată în cuvântul despre Iisus, către Corneliu ,,cum L-a uns Dumnezeu cu Duhul Sfânt şi cu putere, cum a umblat din loc în loc făcând bine şi vindecând pe toți cei asupriți de diavolul" **(Faptele Apostolilor 10, 38)**.

Ca urmare a sălăşluirii lui Hristos la Botez în cei ce cred, se împărtăşesc şi ei de ungerea cu Duhul Lui, în acelaşi scop al întăririi lor în viața cea nouă, al pecetluirii lor în ea. Mărturia că acest lucru se făcea chiar de la începutul Bisericii o dă şi Sfântul Apostol Pavel, spunând: ,,Iar Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi, întru Hristos, şi Cel ce ne-a uns pe noi Dumnezeu este, Care ne-a şi pecetluit pe noi şi a dat arvuna Duhului în inimile noastre" **(II Corinteni 1, 21-22)**. Mărturia lui se adaugă la aceea a Sfântului Apostol Petru: ,,Să se boteze fiecare din voi şi veți primi darul Duhului Sfânt" **(Faptele Apostolilor 2, 38)** dar şi la cea din Faptele Apostolilor, unde se spune că apostolii Petru şi Ioan, trimişi de toți apostolii din Ierusalim, şi-au pus mâinile peste cei botezați de diaconul Filip: ,,şi au luat Duh Sfânt" **(Faptele Apostolilor 8, 15-17)**. Exemplul Domnului şi practica Apostolilor pot fi socotite o dovadă suficientă pentru instituirea acestei Taine de către Domnul însuşi.

După pilda Domnului, şi noi, ieşind din apa Botezului, ieşim având pe Hristos în noi, dar încă nearătat la suprafața noastră, iar drept urmare Duhul lui Hristos Se pogoară sau iradiază din Hristos şi în noi ca să ne arate şi pe noi ,,fii ai lui Dumnezeu", dar şi ca să confirmăm această

calitate prin activitatea noastră de după aceea, ajutați de El, așa cum a făcut Iisus după Botez. Cu ajutorul Duhului primit, începem să activăm totodată calitatea noastră de învățători-prooroci ai împărăției lui Dumnezeu, de preoți ce ne aducem pe noi şi natura ca jertfă lui Dumnezeu, de împărați peste natura noastră şi natura lumii, ca să nu mai fim stăpâniți de ea spre o folosire pătimaşă şi neliberă a puterilor firii noastre.

Dacă odată cu coborârea Duhului Sfânt peste Hristos ca om s-au redeschis cerurile peste al doilea Adam, rămânând mereu deschise, sau s-au deschis deplin cum nu au fost deschise nici chiar lui Adam dinainte de cădere, prin ungerea cu Sfântul Mir plin de Duhul Sfânt fiecăruia i se arată cerurile deschise, întrucât e unit cu Hristos, fiindcă nu mai e o graniță între viața creaturii unite cu Hristos şi ordinea cerească a Duhului. Precum Tatăl a recunoscut pe Fiul Său şi ca om, după întrupare, ca Fiu al Său în mod arătat, prin coborârea Duhului Sfânt peste El, aşa ne recunoaşte şi pe noi, cei ce ne-am unit cu Hristos în Botez, dându-ne această calitate prin ungerea cu Sfântul Duh, şi ajutorul să ne arătăm ca atare în fapt. Având prin coborârea Duhului peste noi şi „cerurile deschise", sau tainele vieții viitoare, nesfârşite, superioare legilor naturii, într-o descoperire ce ni se actualizează treptat, de care ne vom împărtăşi deplin în viața viitoare, putem prooroci toți venirea deplină a acelei vieți, putem tălmăci toți experiența arvunii ei, aşa cum au proorocit Apostolii la Cincizecime, ne putem arăta prin viața nouă pe care o ducem, chiar în ființa noastră ca prooroci ai vieții viitoare.

O dată cu Hristos şi cu primirea Duhului Lui s-a arătat pentru oameni că viața limitată în cadrele naturii şi a veacului de acum, care sfârşeşte în moarte, nu e totul, ci în ea a izbucnit lumina şi puterea vieții viitoare şi veşnice în Duh, a început arătarea sfârşitului acestui eon. Toate acestea le spune Sfântul Petru în ziua pogorârii Sfântului Duh: „Aceasta este ceea ce s-a spus prin proorocul Ioil: „Iar în zilele de pe urmă, zice Domnul, voi turna Duhul Meu peste tot trupul şi feciorii voştri şi fetele

voastre vor prooroci, copiii voştri vor avea vederi şi bătrânii voştri vor visa vise. Şi peste robii Mei şi peste roabele Mele voi turna, în acele zile, din Duhul Meu şi vor prooroci" **(Faptele Apostolilor 2, 17-18).**

În general, Duhul Sfânt primit în Taina Mirungerii este puntea de comunicare în iubire între noi şi Tatăl, comunicare veşnic nouă şi mereu mai sporită. Aceasta înseamnă ,,cerurile deschise" şi calitatea de ,,fii", pe care ne-o comunică. El ne dă prin aceasta sensibilitatea filială, de tot mai mare delicatețe fată de Tatăl, ca şi cea de frățietate în Dumnezeu, cu semenii noştri. Duhul, Care este purtătorul iubirii părinteşti a Tatălui față de Fiul, devenit purtătorul aceleiaşi iubiri şi între Tatăl şi Hristos ca om, Se face şi pentru noi în Hristos purtătorul aceleiaşi iubiri şi sensibilități, pe de o parte înfocate, pe de alta delicate. Numai prin aceasta El pune în mişcarea de înălțare continuă puterile primite în Botez pentru a împlini voia Tatălui, făcându-ne vii şi prin voință, şi pentru a întipări şi prin voință chipul Fiului tot mai adânc în ființa noastră totală, iubind ca El pe Tatăl şi făcându-ne ascultători Tatălui asemenea Lui. În acest sens Duhul primit în această Taină ne sfințeşte. Dar prin aceasta însuşi chipul personal al omului se face tot mai clar, mai luminos, ieşind din ceata generală a naturii sau din simpla virtualitate. Căci Duhul Sfânt e Duhul puterii[145].

Faptul că, prin Taina ungerii cu Sfântul Mir, se inaugurează pentru creştini o continuă şi tot mai sporită conlucrare a Duhului Sfânt cu ei pentru dezvoltarea vieții noi primite la Botez, creştinii devotați lui Hristos trăiesc o continuă Cincizecime, o continuă împărtăşire de Duhul Lui, lucru pe care îl descoperim în Faptele Apostolilor, unde comunitatea din Ierusalim, după ce mulțumeşte lui Dumnezeu că ,,a uns pe Fiul Său Iisus", îi cere să-i dea şi ei putere ,,să propovăduiască cuvântul cu toată îndrăzneala"**[146]**. Drept urmare, încă în timpul rugăciunii, ,,s-au umplut toți

[145] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol. 3, p.50

[146] Ibidem, p.50

de Duhul Sfânt şi vesteau cu îndrăzneală cuvântul lui Dumnezeu" **(Faptele Apostolilor 4, 29, 31)**.

Pecetea Sfântului Duh este, în mod evident, un act nou care, deşi pregătit şi făcut posibil prin botez, dă slujbei de iniţiere o dimensiune atât de radical nouă încât Biserica a precizat că este vorba de o altă taină - un dar şi un sacrament distinct de botez. Această nouă dimensiune se revelează, mai întâi de toate în formula pe care o pronunţă oficiantul atunci când, după rugăciune, unge cu luare aminte pe cel botezat cu Sfântul Mir, făcând chipul crucii: la frunte, la ochi, la nări, la gură, la amândouă urechile, pe piept, pe spate, la mâini şi la picioare, zicând: „Pecetea Darului Sfântului Duh"[147].

Dacă sensul real al acestei formule, sau mai degrabă darul pe care el îl revelează, scapă tuturor teologilor, este pentru că, fiind influenţaţi de propriile lor concepţii, ei nu mai înţeleg ce spune Biserica, ei numai văd ceea ce face Ea. Este foarte semnificativ că, atunci cînd formula sacramentală foloseşte şi a folosit întotdeauna singularul, teologii când definesc acest sacrament, vorbesc toţi, aproape fără excepţie, de daruri la plural. Taina, spun ei, acordă neofitului darurile Sfântului Duh. Pentru ei, cele două cuvinte - dar şi daruri- par a fi echivalente. Ori, în terminologia şi experienţa Bisericii, aceste cuvinte se referă la două realităţi diferite. Expresia (darurile Sfântului Duh, daruri spirituale) este frecventă în Noul Testament ca şi în toată tradiţia creştină veche. Într-adevăr, diversitatea darurilor venind de la Sfântul Duh „există daruri diferite, dar acelaşi Duh" **(I Corinteni 12, 4)**, este unul din aspectele cele mai adînci, mai fericite ale experienţei Bisericii vechi. Se poate presupune că, dacă obiectivul specific al mirungerii ar fi acela de a acorda anumite daruri precise sau harul necesar omului pentru a duce o viaţă creştină (acest dar fiind acordat de fapt în botez, taina iluminării şi renaşterii), este tocmai pentru că noutatea şi caracterul unic al acestei

[147] Slujba Sfântului Boterz, Molitfelnic, p.48

taine este acela că ea acordă celui botezat nu numai un dar sau altul, sau anumite daruri ale Sfântului Duh, ci pe însuşi Sfîntul Duh ca dar.

Darul Duhului Sfânt, Duhul Sfânt ca dar! Suntem noi încă în stare să sesizăm negrăita profunzime a acestei taine, adevăratele ei implicații teologice şi spirituale? Sîntem noi în stare să înțelegem că paradoxala realitate a acestei Cincizecimi personale este că noi primim în dar pe Acela pe care numai Hristos îl posedă în mod substanțial: Sfântul Duh, revărsat dintotdeauna de către Tatăl peste Fiul şi care, în Iordan s-a coborât peste Hristos şi numai peste El, revelând pe Hristos ca Uns, Fiu iubit şi Mântuitor? Suntem noi în stare să înțelegem că noi primim în dar Duhul care aparține lui Hristos ca Duh al Lui, care rezidă în El ca viață a Lui? Ei bine, în această ungere a cincizecimii personale, Sfântul Duh coboară peste noi şi rămâne în noi ca dar personal al lui Hristos, dar venind de la Tatăl său, darul vieții Lui, al calității Lui de Fiu, al comuniunii Lui cu tatăl. „Duhul, spune Hristos, făgăduind venirea Lui, va lua din ceea ce este al meu şi vă va împărtăşi vouă. Tot ceea ce are Tatăl este al meu; de aceea v-am zis că vă va da ceea ce va primi de la Mine” **(Ioan 16, 14-15)**.

Şi noi primim acest dar personal al propriului Duh al lui Hristos nu pentru că aparținem lui Hristos prin credință şi iubire, ci pentru că această credință şi iubire ne-a făcut să dorim viața Lui, să dorim a fi în El şi pentru că prin botez, fiind botezați în Hristos, am fost îmbrăcați în El. Hristos este Unsul, şi noi primim ungerea Lui. Hristos este Fiul şi noi suntem adoptați ca fii; Hristos are în El Duhul care este viața Lui şi noi suntem primiți să participăm la viața lui.

Astfel, prin această unică, minunată şi divină ungere, Duhul Sfânt, pentru că este Duhul lui Hristos, ne dă pe Hristos, şi Hristos pentru că Duhul Sfânt este viața Lui, ne dă pe Duhul Sfânt: „Duhul adevărului, duhul înfierii, făgăduința moştenirii viitoare, pregustarea bunătăților celor

veşnice, puterea de viaţă făcătoare, izvorul sfinţeniei...”[148] sau conform unei alte formule liturgice vechi, „Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh”[149], darul şi descoperirea lui Dumnezeu întreit însuşi, făcută omului, cunoaşterea lui Dumnezeu, comuniunea cu El ca împărăţie şi ca viaţă veşnică.

Devine acum clar că pecetea darului Sfîntului Duh este deodată împlinire a botezului şi de asemenea o nouă taină care-l poartă pe neofit dincolo de botez. Este împlinirea botezului pentru că numai omul care, în Hristos a restabilit adevărata fire, s-a eliberat de boldul păcatului, s-a reîmpăcat cu Dumnezeu şi cu creaţia Lui şi a redevenit el însuşi, poate primi acest dar şi este chemat la o treaptă şi mai înaltă. Totodată aceasta este o nouă taină, este o nouă taină şi o altă epifanie, pentru că această dăruire a însuşi Duhului lui Hristos şi a propriei vocaţii a lui Hristos este cu adevărat un dar. Acest dar nu ţine de natura umană în sine, chiar dacă ea a fost creată pentru a-l primi. Pregătit şi făcut posibil prin botez, care se împlineşte astfel în el, acest dar poartă pe om dincolo de botez, dincolo de mântuire: făcându-l hristos în Hristos, ungându-l cu Ungerea Celui care este Unsul, el deschide omului uşa dumnezeirii. Aceasta este semnificaţia acestei negrăite taine..

În Biserica veche, cuvântul sigiliu (pecete) avea numeroase conotaţii. Dar sensul său esenţial, aşa cum este revelat în mirungere, este clar: este amprenta în noi a Celui căruia îi aparţinem; este pecetea care păzeşte şi apără în noi preţioasa prezenţă şi mireasma lui Hristos, este marca celei mai înalte vocaţii a noastre în Hristos, care este pecete a naturii părinteşti. Noi aparţinem Tatălui, noi suntem fii adoptivi în Hristos, templu adevărat şi unic, noi devenim temple ale Sfântului Duh, în Hristos, care este Rege, Preot şi Profet, noi suntem făcuţi, regi, preoţi şi profeţi.

Totuşi, noi suntem astăzi total îndepărtaţi de Tradiţia veche, încât în spiritul nostru nici una din aceste trei demnităţi nu mai este asociată cu

[148] Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, Liturghier, p.213
[149] Ibidem, p. 211

concepția vieții noastre creştine, a spiritualității noastre. Noi le aplicăm la Hristos: El este împărat, Preot şi Profet. În manualele de teologie dogmatică sistematică slujirea lui Hristos este împărțită în general în aceste trei categorii: împărătească, preoțească şi profetică[150].

Dar când este vorba de noi înşine, de viața noastră nouă, de a afirma că viața lui Hristos este în noi şi viața noastră în Hristos, atunci nici măcar nu se mai pune problema. Într-adevăr, noi atribuim împărăția numai lui Hristos, asociem demnitatea preoțească numai clerului. Cât despre profeție, considerăm că este vorba de un dar extraordinar acordat unui mic număr şi, desigur, nu ar fi o dimensiune esențială a vieții şi spiritualității creştine. Dar este evident că pentru aceasta s-a ajuns ca Taina Mirungerii, într-un anumit sens, să fie considerată ca un act auxiliar: sau cel puțin subordonată botezului, dacă nu cumva identificată cu acesta sau total distinctă de el, numindu-se confirmare. Aceasta a condus, în final, la o concepție sărăcită asupra Bisericii însăşi, asupra vieții noastre în ea. Ceea ce trebuie să facem este să regăsim, în toată plinătatea ei semnificația reală a acestor dimensiuni esențiale ale unei spiritualități creştine autentice: dimensiunea împărătească, preoțească şi profetică.

2. Demnitatea împărătească

Aceasta ne-a fost dăruită nouă în Taina Mirungerii. Mântuitorul Iisus Hristos „a făcut din noi o împărăție de preoți pentru Dumnezeu Tatăl Său" **(Apocalipsa 1, 6)**, în El noi am devenit „preoție împărătească" **(I Petru 2, 9)**. Întrebarea care se pune este următoarea: ce înseamnă acest lucru pentru viața noastră în Biserică şi în lume, pentru existența noastră concretă şi personală?

Primul şi principalul sens al ideii de împărăție este acela de putere şi autoritate - dar acestea sînt acordate de sus, date de Dumnezeu şi mărturisind puterea Lui. În Vechiul Testament, simbolul originii divine a

[150] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, p.73-121

împărăției este ungerea, care prezintă pe împărat ca purtător şi executor al hotărârilor şi al autorității divine. Prin această ungere, împăratul devine binefăcătorul celor care îi sunt supuşi, cel care este însărcinat să protejeze viața lor, să le asigure bunăstarea, să le dea biruință şi fericire. Dar dacă această concepție şi această experiență asupra noțiunii de împărat este comună tuturor societăților primitive şi tuturor monarhiilor, revelația unică a Sfintei Scripturi este că împărăția aparține omului însuşi, vocației şi demnității lui. Într-adevăr, Dumnezeu dă omului pe care-l crează o putere împărătească: El îl crează după chipul Său şi aceasta înseamnă după chipul împăratului împăraților, al Aceluia care are toată puterea şi toată autoritatea. .

De aici rezidă şi puterea originară dată omului: „să stăpânească pământul şi să supună peştii mărilor, păsările cerului şi toate fiarele care se mişcă pe pământ" **(Facere 1, 26-28)**. Omul a fost creat împărat al făpturii: acesta este deci primul şi esențialul adevăr cu privire la om, sursa şi fundamentul spiritualității creştine[151]. A fi împărat, a poseda darul împărăției este propriu naturii însăşi a omului. El însuşi vine de sus, căci de sus primeşte chipul lui Dumnezeu şi puterea de a face din Creație ceea ce doreşte Dumnezeu ca aceasta să fie şi să devină. El este purtătorul puterii divine, binefăcătorul pământului care i-a fost dat ca împărăție pentru binele lui propriu şi pentru desăvîrşirea lui.[152]

Acest maximalism antropologic a fost întotdeauna afirmat de către tradiția ortodoxă şi apărat de ea împotriva tuturor tentativelor făcute pentru a minimaliza omul, împotriva tuturor minimalismelor antropologice venite fie din est ca şi din vest. Chiar în starea lui de cădere, cînd el abdică de la demnitatea sa împărătească, omul continuă să poarte însemnele demnității lui împărăteşti originare[153].

---

[151] Pr. Dr. Nicolae Răzvan Stan, Antropologia din perspectivă hristologică, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța 2007, p.134

[152] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, p.242

[153] Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh , p.135

Al doilea adevăr spiritual privind omul este că a ajuns un împărat decăzut. Căderea lui este în principal pierderea demnității împărăteşti. În loc să fie împăratul făpturii, el devine sclavul ei pentru că respinge puterea de sus, încetând să mai fie unsul lui Dumnezeu şi, totodată nu mai este nici binefăcătorul creației, în loc să o conducă spre desăvârşirea ei, el vrea să o posede şi să dispună singur de ea. Cum nici omul nici creația nu au viață în sine, căderea lui inaugurează împărăția morții. El devine sclavul împărăției morții. De unde al treilea adevăr esențial: răscumpărarea omului ca împărat. În Hristos, Mântuitor şi Răscumpărător al lumii, omul îşi regăseşte natura lui esențială, iar aceasta înseamnă că el redevine împărat.

Noi uităm adesea că titlul de împărat este al lui Hristos, titlul pe care-l confirmă El însuşi cînd intră în Ierusalim în mod triumfal şi unde este primit ca împărat, ce vine întru numele Domnului, titlu pe care-l acceptă de asemenea în fața lui Pilat: „Tu zici că sunt împărat" **(Ioan 18, 37)** - acesta fiind titlul lui uman şi nu numai divin. El este împărat şi se arată astfel pentru că este noul Adam, Omul perfect, pentru că El restabileşte în Sine însuşi natura umană în slava negrăită şi în puterea ei.

Toate acestea sunt descoperite şi împlinite în taina baptismală. Botezul regenerează omul, iar mirungerea îl face iarăşi împărat, căci însăşi natura lui este aceea de a fi împărat. În binecuvîntarea euharistică a apei, am văzut deja, tot universul este iarăşi revelat ca un dar al lui Dumnezeu făcut omului, ca împărăție a omului.[154]

În ungerea cu untdelemnul bucuriei, viața cea nouă este anunțată ca fiind putere şi stăpânire. Este îmbrăcat cu veşminte împărăteşti şi este chiar demnitatea împărătească a lui Hristos pe care o primeşte prin pecetea Mirungerii. Deci, dacă viața şi spiritualitatea creştină îşi au izvorul în renaşterea baptismală şi dacă spiritualitatea este mai întâi de toate împlinirea prin om a darului pe care el l-a primit la botez, primul şi

[154] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică ortodoxă, p.234

esențialul fundament al acestei spiritualități este aşezat aici, în această reaşezare a omului în demnitatea lui împărătească.

Aceasta înseamnă că este vorba de o spiritualitate pozitivă şi nu negativă, că ea este alcătuită din bucurie, din acceptare şi din afirmare şi nu din teamă, din refuz şi negație, că ea este cosmică şi doxologică în conținutul şi în orientarea ei însăşi.

Este necesar să se spună toate acestea deoarece această spiritualitate pozitivă a avut întotdeauna şi continuă să aibă, ca pe o umbră a ei, chiar în sânul creştinității, o spiritualitate negativă a cărei cauză profundă este tocmai frica şi deci respingerea creației lui Dumnezeu ca împărăție a omului, negarea profund înrădăcinată a binelui ontologic.

Acest lucru la determinat pe marele teolog Alexandru Schmemann să considere că: ,,epoca noastră este în mod particular receptivă la această spiritualitate negativă şi aceasta din motive clare. Obosit şi descurajat de haosul şi confuzia pe care el însuşi le-a provocat, strivit sub propriu-i progres, înfricoşat de triumful aparent al răului, dezamăgit de toate teoriile şi explicațiile, depersonalizat şi aservit de tehnologie, omul caută instinctiv o scăpare, o ieşire din această lume rea fără egal spre un liman spiritual, către o spiritualitate care l-ar confirma şi l-ar justifica în dezgustul lui pentru lume şi în frica lui de această lume, dându-i totodată siguranța şi satisfacția spirituală pe care el o caută. De unde înmulțirea şi uimitorul succes al spiritualităților evazioniste, creştine sau neo- creştine, a căror tonalitate comună este exact negația, apocalipticul, frica şi un dezgust realmente manihean față de lume. Orice spiritualitate de acest gen, chiar dacă capătă o aparență creştină şi împrumută terminologia creştină, nu este spiritualitate creştină, într-adevăr, este o trădare. Mântuirea nu va putea fi o evaziune, o simplă negație, o autojustificare şi delectare a retragerii dintr-o lume perversă. Hristos ne mântuieşte reconstituind natura noastră, făcând din noi în mod obligatoriu o parte integrantă a Creației şi ne face să fim împărați în ea. El este Mântuitorul lumii şi nu în

afara lumii. Şi el mântuieşte lumea făcându-ne iarăşi ceea ce suntem."[155]

Dar dacă aceasta este situația, actul spiritual esențial - de unde purcede de fapt toată spiritualitatea - nu constă în a identifica lumea cu răul, esența lucrurilor cu deformarea şi trădarea acestei esențe, cauza ultimă cu efectele denaturate şi corupte ale acestei cauze. Nu constă în a face o simplă distincție între bine şi rău, ci exact în a discerne bunătatea care este esențială de tot ceea ce există, oricât de alterată şi supusă răului ar fi existența. „Lumea întreagă zace sub stăpânirea celui rău" **(I Ioan 5, 19)**, dar lumea în sine, ca creație a lui Dumnezeu, nu este rea.[156]

Dacă prima tentație spirituală constă în a identifica creația lui Dumnezeu cu imperiul răului, spiritualitatea creştină începe prin discernământ. Desigur, noi trăim într-o lume pervertită. Se pare că nu există limită a perversității, a suferinței şi a cruzimii, a dezordinei şi a minciunii, a păcatului şi a crimei, a nedreptății şi a tiraniei. Disperarea şi dezgustul par să vină de la sine; par chiar a fi semnul înțelepciunii şi al rectitudinii morale. Şi totuşi, primul fruct în noi al demnității împărăteşti restaurate este că, deşi trăind în această lume pervertită, nu numai că putem, dar chiar suntem datori, pe plan spiritual, să ne bucurăm de bunătatea ei fundamentală, să ne bucurăm de dărnicia lui Dumnezeu, descoperind iubirea Sa[157] şi să facem din această bucurie, din această gratitudine, din această cunoaştere a bunătății creației, însăşi temelia vieții noastre, fiindcă în spatele oricăror deviații, oricăror alterații, oricărui rău, noi putem să discernem natura şi vocația esențială a omului şi a tot ceea ce există şi i-a fost dăruit omului ca împărăție. Omul face cel mai adesea o rea utilizare a vocației lui şi în această oribilă deformare riscă să se automutileze şi să mutileze lumea; totuşi, vocația în sine este bună.

Putem să punem întrebarea: Cum vom împlini această chemare împărătească? Această întrebare ne conduce către a doua dimensiune sau,

---

[155] Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh , p.135
[156] Pr. Dr. Nicolae Răzvan Stan, Antropologia din ..., p.192
[157] Ibidem, p.193

mai degrabă, în inima Tainei Mirungeriii: locul central ocupat aici de Crucea lui Hristos.

Prin Crucea lui Hristos, conținutul acestei demnități a fost revelat şi puterea ei a fost acordată. Ungerea împărătească ne face realmente împărați, dar este vorba aici de demnitatea împărătească crucificată a lui Hristos însuşi - Crucea ca împărăție şi împărăția ca Cruce - şi pe aceasta o revarsă Sfîntul Duh peste noi în Taina Mirungerii. Crucea însemnând întronizarea lui Hristos ca împărat ne este descoperită ca fiind singura modalitate pentru noi de a fi întronizați cu El, de a ne regăsi demnitatea noastră împărătească.

O descriere perfectă a acestui fapt o face Sfântul Apostol Pavel: „însă mie, să nu-mi fie a mă lăuda, fără numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine şi eu pentru lume!" **(Galateni 6, 14).** Aceste cuvinte exprimă o concepție nouă, specific creştină, asupra lumii şi asupra vocației vieții omului în lume. Noutatea constă în puterea de a transcende această lume, ceea ce nu pot face celelalte curente religioase, care nu fac decît să accepte sau să respingă lumea şi fac din religie, fie un activism social, fie o evadare spre o altă lume. În toate aceste religii, Crucea lui Hristos este, după expresia Sfîntului Apostol Pavel: „sminteală" pentru unii şi „nebunie" pentru alții **(I Corinteni 1, 23)**.

A zice: „ Iar mie, să nu-mi fie a mă lăuda, decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine şi eu pentru lume." **(Galateni 6, 14)** înseamnă să înțelegi în Cruce criteriul absolut şi universal, măsura ultimă a întregii vieți şi a întregii acțiuni. Aceasta înseamnă respingerea lumii în forma ei actuală, adică pe cea aservită de către om păcatului şi morții, a lumii ca poftă a cărnii, poftă a ochilor şi încrederea îngîmfată în bogăție, care caracterizează societatea secularizată în care trăim. Putem spune că este corupția şi perversitatea lumii sub chipul ei actual, aşa cum a dezvăluit-o Hristos pe Crucea Sa şi această judecată şi condamnare rămân pentru

totdeauna. Dar această lume este judecată şi condamnată nu în numele vreunei alte lumi, ci în nu mele propriei sale naturi şi vocații care şi ele au fost descoperite prin Cruce în credință, iubirea şi ascultarea Fiului omului. Astfel Crucea, pe de altă parte, face posibilă acceptarea lumii ca un dar a lui Dumnezeu, ca obiect al iubirii şi al îndurării infinite a lui Dumnezeu.[158]

Aceasta este semnificația cuvintelor „lumea este răstignită pentru mine". Este coexistența antinomică, interdependența şi întrepătrunderea în credința şi concepția creştină, a respingerii şi a primirii lumii: respingere ca singură cale spre acceptare, această acceptare revelînd sensul şi obiectivul real al respingerii.[159]

Aceasta este descrierea şi definiția veritabilă a demnității noastre împărăteşti ce ne este oferită prin ungerea împărătească, prin Duhul Sfânt. „Toate sunt ale voastre, dar voi sunteți ai lui Hristos şi Hristos este al lui Dumnezeu" **(I Corinteni 3, 22-23)**. Lumea ne aparține iarăşi, putem din nou să o stăpânim cu adevărat; fiecare vocație umană este binecuvântată şi sfințită, orice lucru poate şi trebuie să ducă la cunoaşterea lui Dumnezeu şi la comuniunea cu El, să exprime bunătatea, adevărul şi frumusețea împărăției lui Dumnezeu. Oricât de paradoxală şi neînțeleasă ar putea să apară în fața logicii acestei lumi, legea interioară a acestei împărății şi a acestei noi puteri este exact opusul legii acceptate ca evidentă de către „generația prezentă"[160].

Puterea nouă şi cu adevărat împărătească dată omului de către Hristos, este puterea de a transcende şi a depăşi finalitatea acestei lumi[161], limitele ei naturale, orizontul ei închis, puterea de a face iarăşi lumea să fie divină şi nu de a reduce pe Dumnezeu la nivelul lumii. Este puterea de

---

158 Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol 1, p.234-237

159 Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh , p.145

160 Ibidem, p.145

161 Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Iisus Hristos sau restaurarea omului, Editura Basilica, Bucureşti 2013, p. 83

a respinge constant această lume ca scop în sine, ca valori în sine, frumusețe în sine, şi să o recreezi statornic ca ascensiune spre Dumnezeu. Căci păcatul nu este pur şi simplu reaua folosire a acestei puteri, tinzând să o deturnezi parțial de la finalitatea ei, ci exact faptul că omul iubeşte lumea ca scop în sine şi vrea ca Dumnezeu însuşi să devină robul acestei lumi.

Astfel, a reda omului demnitatea împărătească nu constă simplu în a-l dota cu oarecare putere sau cunoaştere supranaturală, nu în a da activității sale terestre o nouă orientare, nu simplu a face din el un mai bun inginer, medic sau scriitor. în toate acestea, necredincioşii pot fi, şi adesea chiar sunt efectiv, mai abili. A reda omului demnitatea împărătească înseamnă, în primul rînd, a-l elibera de convingerea că toate acestea sunt rațiunea ultimă de a fi şi valoarea supremă a întregii existențe umane, singurul orizont al vieții omului. De această eliberare, omul modern şi secularizat are nevoie mai mare decât orice: căci dacă el ştie din ce în ce mai bine cum să facă să meargă aceste lucruri, el a pierdut astăzi orice noțiune despre ceeace sunt aceste lucruri, el a devenit sclavul idolilor pe care i-a creat el însuşi.

Aceasta este noua demnitate împărătească pe care o primim prin ungerea împărătească a Mirungerii, a demnității împărăteşti a celor pentru care „o împărăție a fost dăruită” **(Luca 22, 29)**. Cei care au gustat bucuria, pacea şi dreptatea acestei împărății pot să depăşească această lume prin puterea biruitoare a Crucii, pot să ofere această lume lui Dumnezeu şi astfel să o transforme cu adevărat. Aceasta ne conduce la o a nouă demnitate ce ne-a fost dăruită în Taina Mirungerii şi anume demnitatea sacerdotală

3. Demnitatea sacerdotală

Dimensiunea sacerdotală a vieții creştine, primită prin darul Sfântului Duh, a fost uitată încă şi mai mult decât cea a demnității împărăteşti, redobîndită de om în Hristos. Ea a fost uitată pentru că a fost

absorbită treptat şi dizolvată în dihotomia de altădată, precreştină, care creează opoziţie între cler şi laici şi punând accentul pe natura nesacerdotală a celor ce sunt numiţi laici. Acceptând această reducere la categoriilevechi, respingând transformarea în Hristos şi deci reînnoirea radicală a tuturor lucrurilor, a tuturor categoriilor, gândirea creştină a descins într-o falsă dilemă: ori preoţia instituţională exclude caracterul sacerdotal al tuturor creştinilor în calitatea lor de creştini, ori caracterul sacerdotal al laicilor şi, în fapt, al întregii Biserici (definită de Apostol ca „preoţie împărătească"), exclude mai mult sau mai puţin preoţia instituţională.

Odată mai mult, logica pur umană, aplicată tainei Bisericii, a antrenat o mutilare a acestei taine şi inevitabil, o sărăcire a teologiei, a cultului şi a credinţei. În ceea ce priveşte Biserica veche, ea era ferm convinsă şi a afirmat întotdeauna aceasta, că atât preoţia instituţională în Biserică, precum şi cea împărătească (harică) a Bisericii constituiau cele două dimensiuni esenţiale şi complementare ale vieţii însăşi: esenţială pentru că rezultau din experienţa ei în Hristos şi a preoţiei Lui unice, complementară pentru că revela în interdependenţa aceasta locul şi importanţa acestor două dimensiuni în viaţa şi în activitatea Bisericii.

Ceea ce trebuie aşadar redescoperit este sensul adevărat al preoţiei lui Hristos. Într-adevăr, atunci cînd Preoţia Lui a început să fie redusă la categoriile clericale, să fie socotită ca izvor doar al preoţiei instituţionale, deteriorarea progresivă menţionată mai sus şi-a făcut apariţia, ducând la uitarea experienţei Bisericii vechi şi la ruptura de tradiţie. Trebuie să înţelegem bine că preoţia lui Hristos ca şi demnitatea Lui împărătească şi, aşa cum vom vedea, cea profetică, ţin mai ales de natura Lui umană, fiind un element integral şi o expresie a umanităţii Lui, tocmai pentru că El este Noul Adam, omul perfect, Preot şi Profet. În termeni teologici, semnificaţia soteriologică a acestor trei funcţii se explică prin caracterul lor ontologic, adică prin faptul că ele sunt rezultatul naturii umane pe care

Hristos a luat-o pentru mântuirea omului[162]. Aceasta înseamnă că natura omului are o dimensiune sacerdotală care, după ce a fost trădată şi pierdută prin păcat, este restabilită şi desă vârşită în Hristos.[163]

Prima întrebare care pe care o putem pune este următoarea: ce înseamnă pentru om faptul de a fi preot? Răspunzând la această întrebare, lucru care se leagă de semnificația pe care o are pentru noi preoția lui Hristos, vom putea înțelege semnificația, pe de o parte a preoției împărăteşti ca mod de viață creştină, şi pe de altă parte, a preoției „instituționale" ca formă esențială a Bisericii.

Omul, ca şi complexitate rațională creată, are sădită în ființa sa chemarea de înaintare spre dezvoltarea acestui conținut. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că fiecare om are şi o rațiune preexistentă în Dumnezeu pe care nu a primit-o prin creație, dar la care poate ajunge prin iubirea față de Dumnezeu, prin aceasta împlinindu-se ca persoană. Comuniunea cu Dumnezeu şi realizarea omului autentic se condiționează reciproc, neputându-se realiza una fără alta: „Fiecare dintre îngeri şi dintre oamenii mintali şi raționali este şi se numeşte parte a lui Dumnezeu prin însăşi rațiunea după care a fost creat, care este în Dumnezeu şi la Dumnezeu, pentru rațiunea lui care preexistă în Dumnezeu....Şi dacă nu vrea să se prindă cu dorința de nimic altceva decât de obârşia sa proprie, nu care de la Dumnezeu, ci devine, întinzându-se tot mai mult după El, dumnezeu şi se numeşte parte a lui Dumnezeu, prin faptul că se împărtăşeşte, potrivit cu firea, în chip înțelept şi rațional, printr-o mişcare cu bun chip, obârşia şi cauza proprie."[164]„Omul devine cu atât mai mult el însuşi, cu cât înaintează mai mult în Dumnezeu, cu cât se îndumnezeieşte mai mult...părticică a lui Dumnezeu, prin însăşi rațiunea după care a fost creat...În rațiunea după care a fost făcut fiecare om, se reflectă rațiunea comună a naturii umane,

[162] Ibidem, p.254
[163] Ibidem, p.256-257
[164] Sfântul Maxim Mărturisitorul, Ambigua, p 81

iar pe de altă parte ea nu poate fi separată de Logosul Divin, ci este manifestarea perpetuă a cugetării şi voinţei Lui, sau în ea se manifestă Logosul personal divin. Astfel unirea şi conformarea omului cu propria raţiune înseamnă unirea şi conformarea cu Logosul sau Raţiunea divină însăşi."[165]

Dacă însuşirea împăratului este aceea de a avea puterea şi de a stăpâni, aceea a preotului este de a oferi jertfe, adică de a fi mijlocitorul între Dumnezeu şi creaţie, sfinţitorul vieţii prin includerea ei în voinţa şi ordinea divină. Această dublă funcţie este aceea a omului din începuturile timpului, dar tocmai acea funcţie prin care demnitatea împărătească naturală a omului se desăvîrşeşte în preoţie, prin care îl face cu adevărat stăpân al universului. El are putere de stăpînire asupra lumii, dar el exercită această stăpânire sfinţind lumea, făcând-o părtaşă la dumnezeire. Omul nu înlocuieşte pe Dumnezeu în relaţia sa cu lumea. El nu este legiuitorul şi stăpânul autonom al lumii. Stăpâneşte lumea numai în măsura în care acţiunea pe care o întreprinde asupra acesteia poate fi considerată drept componentă a dialogului cu Dumnezeu.[166]

Menirea omului este de a fi responsabil faţă de lume. Omul este cel care răspunde de creaţie: de menţinerea ei în perfecţiunea pe care Dumnezeu i-a imprimat-o prin aducerea la existenţă şi de transfigurarea ei. El este inelul care face legătura între lume şi Dumnezeu, este ,,axa spirituală a oricărei fiinţe create."[167]

Omul are această putere de la Dumnezeu şi stă sub autoritatea Lui, dar această putere chiar şi la Dumnezeu, aşa cum am văzut, reprezintă legea internă a oricărei puteri. De asemenea, această putere se desăvîrşeşte în jertfa care, cu mult timp înainte de a deveni aproape

---

[165] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Natură şi har în teologia bizantină, revista ,,Ortodoxia", nr. 3 (1974), p.394

[166] Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh. Popescu, Raţionalitatea creaţiei şi ….p.33

[167] Olivier Clement, Întrebări asupra omului, traducere de Ierom. Iosif Pop şi Pr. Ciprian Şpan, Alba-Iulia 1997, p.140

sinonimă cu ispăşirea, era şi este totdeauna expresia esențială a dorinței omului de a comunica cu Dumnezeu, aspirația Creației de a se împlini în Dumnezeu şi care este esențialmente o mişcare, o acțiune de mulțumire, de laudă şi de unire. Astfel, omul este chemat să se aplece mai cu seriozitate şi cu mai multă atenție față de contemplarea lumii, descoperind în cele din urmă sensurile spirituale ce le ascunde. În acest sens, Cuviosul Nichita Stithatul spune că prin raționalitatea ei, lumea se prezintă omului ca o scară ce duce la Dumnezeu: „Cel ce cercetează rațiunile şi mişcările întregii zidiri cu o minte netulburată şi cu o cugetare liberă de împătimirea de cele văzute şi se hrăneşte cu înțelegerea mai dumnezeiască din toate rațiunile ce răsar din cele supuse simțurilor, îndată ce şi-a împuținat grija şi preocuparea de viață şi s-a ridicat mai presus de toată pofta dulceților lumii, urcă prin ele la Făcătorul şi cauza tuturor, cum spune dumnezeiescul Pavel...Aşa ne-a voit Dumnezeu să fim: nepătimitori, fără griji şi având numai lucrarea îngerilor, ne-a voit adică să lăudăm fără sfârşit şi veşnic pe Făcătorul şi să ne desfătăm numai de privirea Lui din singura cercetare a făpturilor Lui.”[168]

Aşadar, omul este împărat şi preot prin natură şi prin chemare. Căderea omului înseamnă renunțarea la această chemare sacerdotală, refuzul lui de a fi preot. Păcatul originar constă în alegerea omului de a avea relații nesacerdotale cu Dumnezeu şi cu lumea.

Nici un cuvânt nu pare să exprime mai bine esența acestui mod de viață nou, decăzut, nesacerdotal decât acela care cunoaşte în epoca noastră o carieră extraordinară, care a devenit cu adevărat simbolul culturii noastre moderne: cuvântul consumator. După ce s-a glorificat că este homo faber, apoi homo sapiens, omul pare să-şi fi descoperit ultima vocație de consumator. Este într-adevăr trista vocație a erei noastre - foarte sinceră în acest punct - aceea de a afirma cu mândrie ceea ce

[168] Cuviosul Nichita Stithatul , Vederea dumnezeiască a Raiului, în Filocalia vol. 6, traducere de Pr. Prof dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, Bucureşti 1977, p.320-321

civilizațiile anterioare căutaseră să ascundă cu ipocrizie. Adevărul este, de fapt, că acest consumator nu s-a născut în veacul XX şi nici la începutul acestui mileniu. Primul consumator a fost însuşi Adam. El a ales primul de a nu fi preotul lumii, ci de a se comporta ca un consumator; să caute în lume alimentul său, să o utilizeze şi să o stăpânească pentru el însuşi, să tragă folos şi nu să o sfințească, adică să o ofere ca jertfă lui Dumnezeu şi în Dumnezeu. Omul este pus în fața marii răvăşeli ontologice. [169]

Neascultarea omului aduce după sine o alienare a acestuia față de propria sa ființă lăuntrică, o îndepărtare de Dumnezeu, o întunecare a chipului, a Cuvântului dumnezeiesc sălăşluit în om. Alcătuirea omenească unitară şi duhovnicească este antrenată într-o dezagregare lăuntrică, într-o disociere, o răzvrătire a puterilor inferioare față de duh şi de Logos, şi, ca urmare, creația cea bună şi frumoasă devine la rândul său alienată şi aservită, ajunsă sub stăpânirea răului şi a morții.[170]

Fărădelegea pe care omul a înfăptuit-o față de Dumnezeu, încălcarea cuvintelor Acestuia, din care se nasc toate nelegiuirile este în acelaşi timp şi deformarea, desraționalizarea structurii noastre teologice.[171] Rodul cel mai tragic al acestui păcat originar este acela de a fi transformat însăşi religia în bun de consum destinat să satisfacă nevoile religioase, să servească drept umbrelă spirituală şi de leac pentru a ne justifica în fața noastră înşine, punându-ne la dispoziție o spiritualitate egocentristă şi comodă al cărei furnizor vizibil este preotul care-şi asumă misiunea specială şi sacră de a garanta utilitatea religiei, aceasta într-o societate şi o civilizație care, la urma urmelor, nu se interesează nici un pic de lume, de vocația ei divină şi a omului, a creației întregi.

Nici măcar nu este nevoie să insistăm în a arăta, că nu aceasta a

[169] Pr. Dr. Nicolae Răzvan Stan, Antropologia din Perspectiva Hristologică, p.215

[170] Pr. Prof. Dr. Boris Bobrinskoy, Împărtăşirea Sfântului Duh, traducere de Măriuca şi Adrian Alexandrescu, EIBMBOR, Bucureşti 1999, p. 114

[171] Pavel Florenski, Stâlpul şi Temelia Adevărului. Încercare de teodicee ortodoxă în douăsprezece scrisori, traducere Emil Iordache, Pr. Iulian Friptu şi Pr. Dimitrie Popescu, Editura Polorom, Bucureşti 1999, p.112-113

fost concepția creştină asupra omului, asupra religiei şi asupra preoției. Prin întruparea Sa, prin ofranda pe care El a adus-o lui Dumnezeu pentru mîntuirea lumii, Hristos a revelat adevărata natură a omului - natura lui sacerdotală - şi prin darul Vieții Lui pe care-l face nouă – în botez şi în Mirungere - El ne restabileşte în demnitatea noastră de preoți. El ne permite iarăşi să ne oferim pe noi înşine „jertfă vie, sfîntă şi plăcută lui Dumnezeu" **(Romani 12, 1)**, ne dă posibilitatea să facem din întreaga noastră viață un „cult spiritual" **(Romani 12, 1)**, o ofrandă, o jertfă, o comuniune. Şi atunci, Biserica, fiind darul şi prezența vieții noi în lume, care este de asemenea ofrandă, jertfă şi comuniune, este şi ea, prin forța lucrurilor, sacerdotală în totalitatea ei ca trup al lui Hristos şi în fiecare din membrii ei ca mădulare ale acestui trup. Ea este sacerdotală în raport cu ea însăşi, căci viața ei constă în a se oferi lui Dumnezeu şi este sacerdotală şi în raport cu lumea, căci misiunea ei este aceea de a aduce lumea jertfă lui Dumnezeu şi astfel să o sfințească: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate şi pentru toate."[172]

Dacă această ofrandă se situează în chiar inima Euharistiei - taină prin care Biserica devine totdeauna ceea ce este, asta înseamnă că ofranda exprimă şi desăvârşeşte întreaga viață a Bisericii, însăşi esența vocației omului şi a lumii. Această vocație constă în a sfinți şi a ne transforma pe noi înşine şi viața noastră, precum şi lumea ce ne-a fost oferită de Dumnezeu. Pe noi înşine mai întâi, oferind neîncetat viața noastră, munca noastră, bucuriile noastre şi necazurile noastre lui Dumnezeu, deschizându-le mereu voiei şi harului divin, fiind ceea ce am devenit în Hristos - templu al Sfântului Duh, transformând viața noastră în ceea ce Sfântul Duh a făcut din ea: o liturghie, o slujbă lui Dumnezeu şi o împărtăşire cu El.

Lumea o oferim dacă suntem realmente oameni pentru ceilalți, nu în sensul unui angajament statornic în afaceri sociale şi politice - realitate

[172] Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, Liturghier, p. 150

la care adesea reducem astăzi creştinismul - ci fiind totdeauna, în toate ocaziile, martorii adevărului lui Hristos, singura viaţă adevărată şi purtători ai acestei iubiri jertfelnice care constituie esenţa şi conţinutul ultim al preoţiei omului.

În sfîrşit, numai în lumina acestei preoţii împărăteşti pe care noi o primim în Taina Mirungerii, noi putem înţelege semnificaţia reală, creştină şi deci nouă a preoţiei instituţionale, preoţia celor pe care Biserica din început i-a ales şi sfinţit, într-o continuitate neclintită cu apostolii, ca să fie preoţi, păstori şi învăţători. Deoarece Biserica, membrii ei şi întreaga ei viaţă, au un caracter sacerdotal, este necesar să existe preoţi care să răspundă chemării sacerdotale a lumii.

4. Demnitatea profetică

Descoperită şi reaşezată în Hristos şi dată nouă prin Hristos, o primeşte fiecare prin Taina Mirungerii, numai că noi trebuie să descoperim dimensiunea ultimă a spiritualităţii creştine. În manualele de teologie, a treia slujire a lui Hristos se cheamă profetică. Fiind împlinirea tuturor profeţiilor, El este profetul. Dar, tot în această definiţie, ceea ce trebuie să înţelegem este că, paralel cu demnitatea împărătească şi cu preoţia, slujirea profetică a lui Hristos înseamnă plinirea în El a firii lui umane, adică El este profet pentru că este Omul total şi perfect.[173]

Creat împărat şi preot, omul este chemat, de asemenea, să fie profet. Dacă în Vechiul Testament, acest titlu este rezervat doar cîtorva oameni, special chemaţi de Dumnezeu şi dotaţi cu talente şi puteri extraordinare, aceasta se întâmpla pentru că, în păcat, omul a refuzat şi a pierdut darul natural al profeţiei, a încetat să mai fie profet. Dar, la început în Rai, Dumnezeu a vorbit lui Adam „în adierea zilei” **(Facere 3, 8)** şi Adam a auzit glasul Lui şi i-a răspuns. În plus, mântuirea este anunţată ca reaşezarea omului în vocaţia lui profetică: „Atunci, în zilele

[173] Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh, p.145

de pe urmă", zice Domnul, „voi turna din Duhul meu peste tot trupul şi fiii şi fiicele voastre vor fi profeți..." **(Faptele Apostolilor 2, 17).**

Ce este profeția? În loc să o reducem, cum facem de obicei, la o aptitudine misterioasă de a prezice viitorul, noi trebuie să vedem în aceasta ceea ce descoperă Scriptura: puterea dată omului de a discerne totdeauna voia lui Dumnezeu, de a auzi glasul Lui şi de a fi - în sânul creației, în lume - martori şi agenți ai înțelepciunii divine. Profetul este acela care aude pe Dumnezeu şi poate să comunice lumii voința Lui, acela care vede toate evenimentele, toate situațiile cu ochii lui Dumnezeu, cu alte cuvinte acela pentru care lumea este transparentă pentru Dumnezeu. Profetul fiind un mijlocitor al lui Dumnezeu către oameni, e o demonstrație a păcătoşeniei lor, a separației între Dumnezeu şi oameni. Profeții fac pe oameni să creadă, nu să ştie, sau le tramsmit o cunoaştere întemeiată pe credință.[174]

Aceasta este adevărata vocație a omului, adevărata lui natură. Dar aşa cum el a lepădat demnitatea împărătească şi sacerdotală, omul a lepădat şi darul profeției. În mândria lui „veți fi ca Dumnezeu" - omul a crezut că, într-adevăr, va reuşi să cunoască lumea şi să o stăpânească fără profeție, adică fără Dumnezeu. Această cunoaştere aprofetică a ajuns să o numească finalmente, obiectivă şi să vadă în ea singura sursă a adevărului întreg.[175]

Realitatea tristă şi ironică este că după ce a negat şi lepădat darul profeției care-i fusese dat de Dumnezeu în vederea unei cunoaşteri adevărate şi a unei adevărate libertăți, omul s-a încurcat în tot felul de false profeții - dintre care cea dintâi este tocmai credința în cunoaşterea obiectivă şi în capacitatea lui de a transforma şi salva lumea. Rareori lumea a fost atât de saturată ca astăzi de ideologii care promit rezolvarea tuturor problemelor, rareori au fost atâtea soteriologii aşa-zise capabile

[174] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Iisus Hristos sau restaurarea omului, p. 268
[175] Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh, p.145

să vindece - ştiinţific şi obiectiv - toate relele.

Într-adevăr, epoca noastră este cea a impostur ii profetice - a pseudo-profeţiei, a pseudo-ştiinţei, a pseudo-religiei. Cu cât eşecul pseudo-profeţiei raţionale şi ştiinţifice devine evident, cu atât se intensifică lupta pantru o pseudo- profeţie iraţională, pseudo-religioasă, al cărei semn neîndoielenic este reapariţia - în sânul societăţii noastre raţionale şi tehnologice - a unor fenomene ca astrologia, magia, esoterismul, precum şi a intereselor oculte de tot felul, toate acestea dovedind simplu că profeţia, fiind firească la om, rezidă în el de o manieră indestructibilă şi că atunci când ea este ocultată în esenţa ei pozitivă dată de Dumnezeu, reapare inevitabil sub forma unor obsesii degradate, întunecoase şi demoniace.

Restaurarea omului prin Hristos în demnitatea lui de profet este deci inerentă ideii creştine despre mântuire.[176] Darul profeţiei pe care noi îl primim în taina Mirungerii nu este darul vreunei stranii şi misterioase puteri, al unei ştiinţe supranaturale diferită de cea naturală sau opusă ei. Nu este o facultate iraţională supraimpusă raţiunii umane pe care să o înlocuiască, făcând din creştin un un ghicitor religios. Fără îndoială, cea mai corectă definiţie a acestui dar este de a spune că avem de-a face cu darul sobrietăţii care, în literatura ascetică veche este totdeauna indicat ca prima calitate esenţială a oricărei spiritualităţi reale: ori, sobrietatea este opusul pseudo-profeţiei, care, este totdeauna rodul unui om cu dezordine interioară, în care există mereu un divorţ între diferitele lui talente şi facultăţi. Sobrietatea este plinătatea şi integritatea interioară, armonia între suflet şi trup, între minte şi inimă şi numai aceasta permite omului să discearnă şi să înţeleagă, să stăpânească realitatea în totalitatea ei, aşa cum este, şi să-l conducă spre singura obiectivitate reală. Sobrietatea înseamnă pricepere integrală fiindcă ea discerne mai întâi şi în toate - în mişcările aproape inconştiente ale sufletului ca şi în marile evenimente -

[176]Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Iisus Hristos sau restaurarea omului, p. 272

binele şi răul, pentru că ea are intuiția răului chiar la începutul apariției lui chiar atunci când acesta îmbracă, aşa cum face în general, haine luminoase[177].

Sobrietatea este stăpânire pentru că, fiind deschiderea totală a omului spre Dumnezeu, spre voia şi prezența Lui, fiind cunoaşterea statornică a prezenței lui Dumnezeu, ea îl face pe om capabil să primească totul ca venind de la Dumnezeu şi conducând la Dumnezeu, sau cu alte cuvinte, îl face pe om capabil să atribuie sens şi valoare oricărui lucru.

Acesta este darul profeției pe care-l primim la Mirungere: darul deosebirii şi al înțelegerii, al adevăratei stăpâniri, în Hristos şi cu El, peste noi înşine şi peste viața noastră. A discerne şi a înțelege nu înseamnă a şti totul. Aşa se explică faptul că nu ne este dat să „cunoaştem vremile şi soroacele pe care Tatăl le-a pus în a Sa stăpânire" **(Faptele Apostolilor 1, 7)**. Biserica a avut întotdeauna o atitudine prudentă şi rezervată cu privire la diversele profeții răspândite în rândul oamenilor religioşi. Darul profeției nu face din noi specialişti miraculoşi în toate domeniile. Hristos însuşi „creştea cu înțelepciunea şi cu vârsta" **(Luca 2, 52)** şi Biserica a afirmat mereu că rațiunea umană este cea mai înaltă facultate dată de Dumnezeu. Biserica a refuzat totdeauna şi a condamnat exaltarea „iraționalului" care disprețuieşte orice cunoaştere, orice ştiință şi orice rânduială în toate expresiile.

Darul profeției nu este dincolo şi în afara adevăratei firi a omului restabilit în Hristos, el este mai degrabă dimensiunea esențială, verticală a tuturor acestor elemente fireşti din om, a tuturor darurilor şi chemărilor omului. În Hristos ni s-a dat cunoaşterea esențială: cunoaşterea Adevărului, cu privire la om şi la Dumnezeu, cu privire la lume şi la destinul ei final. Acest adevăr ne face cu adevărat liberi, capabili de discernământ şi de pricepere, care ne dă puterea să fim - în toate

[177] Alexandru Schmemann, Din apă şi din Duh , p.145

circumstanțele şi situațiile, în toate profesiunile şi vocațiile noastre şi în folosirea tuturor talentelor omeneşti, totdeauna şi pretutindeni - martori ai lui Hristos, Care este sensul, conținutul şi finalitatea a tot ceea ce suntem şi a tot ceea ce facem.

Astfel, ungerea cu Sfântul Mir este pentru noi ridicarea la demnitatea împărătească, hirotonia în preoția împărătească şi obținerea darului profeției. Noi primim toate acestea fiindcă Sfântul Duh este darul pe care ni-l face Hristos, El însuşi fiind împărat, Arhiereu şi Profet.

5. DIFERENTE CONFESIONALE CU PRIVIRE LA TAINA MIRUNGERII

a) Sacramentul Mirului în Biserica Catolică
b) Doctrina protestantă despre Mirungere

a) Sacramentul Mirului în Biserica Catolică

Împreună cu Botezul şi Euharistia, sacramentul Mirului formează ansamblul „sacramentelor iniţierii creştine”[178], a căror unitate trebuie păstrată. Aşadar trebuie să li se explice credincioşilor că primirea acestui sacrament este necesară pentru desăvârşirea harului baptismal. Prin sacramentul Mirului credincioşii sunt legaţi mai desăvârşit de Biserică, sunt întăriţi cu o putere specială a Duhului Sfânt şi, prin aceasta, au obligaţia mai strictă de a răspândi şi de a apăra, prin cuvânt şi faptă, credinţa, ca adevăraţi martori ai lui Hristos.

1. Mirul în economia mântuirii

În Vechiul Testament, profeţii au vestit că Duhul Domnului se va odihni peste Mesia cel aşteptat, în vederea misiunii sale mântuitoare. Coborârea Duhului Sfânt peste Iisus în momentul în care era botezat de Ioan a fost semnul că El era cel ce avea să vină, Mesia, Fiul lui Dumnezeu. Zămislit de la Duhul Sfânt, întreaga sa viaţă şi întreaga sa misiune se înfăptuiesc într-o comuniune totală cu Duhul Sfânt, pe care Tatăl i-l dăruieşte „fără măsură” **(Ioan 3, 34)**.

Dar această plinătate a Duhului Sfânt nu trebuia să rămână doar a

[178] Catehismul bisericii Catolice, PARTEA ÎNTÂI, Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti 1993, p. 326

lui Mesia, ci trebuia să fie împărtăşită întregului popor mesianic. Hristos a făgăduit în mai multe rânduri această revărsare a Duhului Sfânt, făgăduință pe care a împlinit-o prima dată în ziua de Paşti, şi apoi, în chip mult mai strălucitor, în ziua de Rusalii. Plini de Duhul Sfânt, apostolii încep să proclame ,,aptele minunate ale lui Dumnezeu" **(Faptele Apostolilor 2, 11)**, iar Petru afirmă că această revărsare a Duhului Sfânt este semnul timpurilor mesianice. Cei care au crezut atunci în propovăduirea apostolilor şi s-au botezat au primit, la rândul lor, darul Duhului Sfânt.

,,De atunci, pentru a împlini voința lui Cristos, apostolii le-au împărtăşit neofiților, prin impunerea mâinilor, darul Duhului Sfânt, care duce la desăvârşire harul Botezului. De aceea, în Scrisoarea către Evrei, printre elementele primei instruiri creştine se află învățătura despre Botezuri şi, de asemeni, despre impunerea mâinilor. Impunerea mâinilor este pe bună dreptate recunoscută de tradiția catolică drept originea sacramentului Mirului, care perpetuează, într-un fel, în Biserică, harul Rusaliilor"[179].

Foarte curând, pentru a semnifica mai bine darul Duhului Sfânt, la impunerea mâinilor s-a adăugat ungerea cu ulei parfumat (crismă). Această ungere ilustrează numele de ,,creştin", care înseamnă ,,uns" şi care îşi trage originea din numele lui Hristos însuşi, pe care ,,Dumnezeu l-a uns cu Duhul Sfânt" **(Faptele Apostolilor 10, 38)**. Acest rit al ungerii există până în zilele noastre, atât în Orient, cât şi în Occident. De aceea, în Orient acest sacrament se numeşte miruire, ungerea cu crismă, sau mir, care înseamnă ,,crismă". În Occident, denumirea de Confirmațiune sugerează în acelaşi timp confirmarea Botezului, care completează inițierea creştină, şi întărirea harului baptismal, toate roade ale Duhului Sfânt.

[179] Catehismul Bisericii catolice, p. 328

Două tradiții: Orientul şi Occidentul

În primele secole, Confirmațiunea constituie, în general, o unică celebrare împreună cu Botezul, formând cu acesta, după expresia Sfântului Ciprian, un ,,sacrament dublu". Printre alte motive, creşterea numărului de Botezuri de copii – în tot timpul anului – şi creşterea numărului parohiilor (rurale), care extind diecezele, nu mai îngăduie prezența episcopului la toate celebrările baptismale. În Occident, deoarece se dorea ca desăvârşirea Botezului să fie rezervată episcopului, se instituie separarea în timp a acestor două sacramente. Orientul a păstrat unite cele două sacramente, chiar dacă mirul este conferit de preotul care botează. El nu poate face însă aceasta decât cu ,,mirul" consacrat de un episcop.

Un obicei al Bisericii Romei a facilitat dezvoltarea practicii occidentale: dubla ungere cu sfânta crismă după Botez. Prima ungere, înfăptuită de preot asupra neofitului la ieşirea din baia baptismală, este desăvârşită printr-o a doua ungere făcută de episcop pe fruntea fiecăruia dintre noii botezați. Prima ungere cu sfânta crismă, aceea pe care o dă preotul, a rămas legată de ritul Botezului: ea semnifică participarea celui botezat la funcția profetică, preoțească şi regească a lui Cristos. Dacă Botezul este conferit unui adult, există o singură ungere postbaptismală: aceea a Confirmațiunii.

Practica Bisericilor orientale, ortodoxe subliniază mai mult unitatea inițierii creştine. Cea a Bisericii latine exprimă mai clar comuniunea noului creştin cu episcopul său, garant şi slujitor al unității Bisericii sale, al catolicității şi al apostolicității ei, şi, prin urmare, exprimă legătura cu originile apostolice ale Bisericii lui Hristos.

2. Semnele şi ritualul Mirului

În ritualul acestui sacrament se cuvine să luăm în considerare semnul ungerii şi ceea ce ungerea desemnează şi imprimă: pecetea spirituală. În simbolismul biblic şi antic, ungerea este bogată în

semnificații: uleiul este semnul abundenței şi al bucuriei, el curăță (ungerea înainte şi după baie) şi dă suplețe (ungerea atleților şi a luptătorilor); este semn de vindecare, fiindcă alină loviturile şi rănile şi te face strălucitor de frumusețe, de sănătate şi de forță.

Toate aceste semnificații ale ungerii cu ulei se regăsesc în viața sacramentală. Ungerea înainte de Botez cu uleiul catehumenilor înseamnă purificare şi întărire; ungerea bolnavilor exprimă vindecarea şi alinarea. Ungerea cu sfânta crismă după Botez, la Mir şi la Preoție, este semnul unei consacrări. Prin Mir, creştinii, adică cei unşi, participă în mai mare măsură la misiunea lui Iisus Hristos şi la plinătatea Duhului Sfânt, de care El este plin, pentru ca toată viața lor să răspândească ,,buna mireasmă a lui Hristos".

Prin această ungere, cel miruit primeşte ,,însemnul", pecetea Duhului Sfânt. Pecetea este simbolul persoanei, semnul autorității ei, al proprietății asupra unui obiect – aşa erau însemnați soldații cu sigiliul comandantului lor, precum şi sclavii cu acela al stăpânului lor; ea legalizează un act juridic sau un document, făcându-l, eventual, secret.

Iisus însuşi spune despre El că este însemnat cu pecetea Tatălui său. Creştinul este însemnat şi el cu o pecete: ,,Cel care ne întăreşte pe noi împreună cu voi în Hristos şi ne-a uns pe noi este Dumnezeu, care ne-a şi pecetluit şi a dat zălogul Duhului în inimile noastre" **(II Corinteni 1, 22)**. Această pecete a Duhului Sfânt marchează apartenența totală la Hristos, punerea pentru totdeauna în slujba lui, dar şi făgăduința ocrotirii divine în marea încercare eshatologică.

Celebrarea Mirului

Un moment important, care precede celebrarea Mirului, dar care, într-un fel, face parte din ea, este consacrarea sfintei crisme. Episcopul este acela care, în Joia Sfântă, în timpul Liturghiei crismale, consacră sfânta crismă pentru întreaga dieceză. În Bisericile Ortodoxe, după cum am arătat această sfințire a mirului este făcută de către soborul

episcopilor Bisericii autocefale.

Liturgia siriacă din Antiohia exprimă astfel epicleza consacrării sfintei crisme (mirului): „Părinte, (...) trimite-l pe Duhul Sfânt asupra noastră şi asupra acestui ulei care se află în faţa noastră şi consacră-l, ca să fie pentru toţi cei ce vor fi unşi şi însemnaţi cu el: mir sfânt, mir preoţesc, mir regesc, mir al bucuriei, veşmântul luminii, haina mântuirii, darul spiritual, sfinţirea sufletelor şi a trupurilor, fericirea nepieritoare, pecetea neştearsă, scutul credinţei şi coiful înfricoşător împotriva tuturor uneltirilor Celui Potrivnic”[180].

Când Mirul este celebrat separat de Botez, liturgia sacramentului începe cu reînnoirea făgăduinţelor de la Botez şi cu profesiunea de credinţă a celor ce vor primi Mirul. Apare astfel evident faptul că Mirul este continuarea Botezului. Când un adult primeşte Botezul, i se conferă imediat şi Mirul şi participă la Euharistie.

În ritul roman, Episcopul întinde mâinile asupra grupului celor ce vor primi Mirul, gest care, încă din vremea apostolilor, semnifică darul Duhului Sfânt. Episcopul este cel care invocă revărsarea Duhului:

“Dumnezeule atotputernic, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, care din apă şi Duh Sfânt i-ai renăscut pe aceşti fii ai tăi, eliberându-i de sub jugul păcatului, Doamne, Tu însuţi trimite-l asupra lor pe Duhul Sfânt, Mângâietorul. Dăruieşte-le lor Duhul înţelepciunii şi al înţelegerii, Duhul sfatului şi al tăriei, Duhul ştiinţei şi al pietăţii, şi umple-i de Duhul temerii de Dumnezeu. Prin Hristos, Domnul nostru”.

Urmează ritul esenţial al sacramentului. În ritul latin, sacramentul Mirului este conferit prin ungerea cu sfânta crismă pe frunte, făcută cu impunerea mâinii şi însoţită de cuvintele: Primeşte pecetea darului Duhului Sfânt. În Bisericile orientale, ungerea cu mir se face, după o rugăciune de epicleză, asupra părţilor celor mai importante ale corpului: fruntea, ochii, nasul, urechile, buzele, pieptul, spatele, mâinile şi

[180] Catehismul Bisericii Catolice, p. 329

picioarele, fiecare ungere fiind însoțită de formula: ,,Pecetea darului Duhului Sfânt".

Semnul păcii, care încheie ritualul sacramentului, semnifică şi arată comuniunea eclezială cu Episcopul şi cu toți credincioşii.[181]

3. Roadele Mirului

Din celebrare rezultă că rodul sacramentului Mirului este revărsarea deplină a Duhului Sfânt, aşa cum le-a fost dăruită şi apostolilor în ziua de Rusalii.

Prin aceasta, Mirul aduce creşterea şi aprofundarea harului baptismal:

- ne înrădăcinează mai adânc în filiația divină, prin care spunem ,,Abba, Tată" (Romani 8, 15);
- ne uneşte mai strâns cu Hristos;
- sporeşte în noi darurile Duhului Sfânt;
- ne leagă mai desăvârşit de Biserică;
- ne dăruieşte o putere specială a Duhului Sfânt pentru a răspândi şi a apăra credința prin cuvânt şi faptă, ca adevărați martori ai lui Hristos, pentru a mărturisi cu curaj numele lui Hristos şi pentru a nu ne ruşina niciodată de crucea lui.

Aminteşte-ți că ai primit pecetea spirituală, Duhul înțelepciunii şi al înțelegerii, Duhul sfatului şi al tăriei, Duhul ştiinței şi al pietății, Duhul fricii sfinte, şi păstrează ceea ce ai primit. Dumnezeu Tatăl te-a însemnat cu pecetea sa, Hristos Domnul te-a întărit şi a pus în inima ta zălogul Duhului.[182]

Ca şi Botezul, a cărui împlinire este, Mirul se dă o singură dată. Într-adevăr, Mirul imprimă în suflet o pecete spirituală de neşters, ,,caracterul", care este semnul că Iisus Hristos l-a marcat pe

[181] Sfântul Ipolit al Romei, Tradiția Apostolică, p. 387

[182] Sfântul Ambrozie al Milanului, Despre sfintele Taine, 7, 42, p.19

creştin cu pecetea Duhului său, îmbrăcându-l cu puterea de sus, ca să-i fie martor.

„Caracterul” desăvârşeşte preoția comună a credincioşilor, dobândită prin Botez, iar „cel miruit primeşte puterea de a mărturisi public credința creştină, ca o misiune (quasi ex officio)”.

4. Cine poate primi acest sacrament?

Oricine a fost botezat şi nu a fost încă miruit poate şi trebuie să primească sacramentul Mirului. Deoarece Botezul, Mirul şi Euharistia formează o unitate, credincioşii au obligația de a primi acest sacrament la timpul potrivit”, fiindcă, fără Mir şi Euharistie, sacramentul Botezului este, desigur, valid şi eficient, însă inițierea creştină rămâne neterminată.

Tradiția latină stabileşte ca punct de referință pentru primirea Mirului „vârsta puterii de discernământ”. Totuşi, în pericol de moarte, copiii trebuie să fie miruiți, chiar dacă nu au ajuns la acea vârstă.

Dacă vorbim uneori despre Mir ca despre ‚sacramentul maturității creştine”, nu trebuie totuşi să confundăm vârsta adultă a credinței cu vârsta adultă a creşterii naturale, nici să uităm că harul baptismal este un har de alegere gratuită şi nemeritată, care nu are nevoie de o “ratificare” ca să devină efectiv. Sfântul Toma aminteşte acest lucru:

Vârsta trupului nu condiționează sufletul. Astfel, chiar în copilărie, omul poate primi desăvârşirea vârstei spirituale, despre care vorbeşte (Înțelepciunea 4, 8): „Bătrâneţile cinstite nu sunt cele aduse de o viață lungă, nici nu le măsori după numărul anilor”. De aceea, mulți copii, prin puterea Duhului Sfânt pe care l-au primit, au luptat curajos şi până la sânge pentru Hristos.

Pregătirea pentru Mir trebuie să aibă ca scop îndrumarea creştinului spre o unire mai intimă cu Hristos, spre o familiaritate mai vie cu Duhul Sfânt, cu acțiunea lui, cu darurile şi chemările lui, ca să-şi poată asuma mai bine responsabilitățile apostolice ale vieții creştine. De aceea, cateheza pentru Mir se va strădui să trezească simțul apartenenței la

Biserica lui Iisus Hristos, atât la Biserica universală, cât şi la comunitatea parohială. Aceasta din urmă are o responsabilitate deosebită în pregătirea celor ce vor primi Mirul.

Pentru a primi Confirmarea este necesară starea de har. Pentru purificarea în vederea primirii darului Duhului Sfânt, se cuvine să se recurgă la sacramentul Pocăinței. Primirea puterii şi a harurilor Duhului Sfânt cu docilitate şi disponibilitate trebuie pregătită printr-o rugăciune mai intensă.

Pentru Mir, ca şi pentru Botez, candidații se cuvine să caute ajutorul spiritual al unui naş sau al unei naşe. Se recomandă să fie aceeaşi persoană ca şi la Botez, pentru a sublinia mai bine unitatea dintre cele două sacramente.

5. Oficiantul Confirmării

Oficiantul originar al Confirmării este episcopul.

În Biserica Ortodoxă se obişnuieşte ca preotul ce botează să dea imediat şi Mirul, în una şi aceeaşi celebrare. Aceasta o face totuşi cu Sfântul Mir consacrat de patriarh sau episcop, ceea ce exprimă unitatea apostolică a Bisericii, ale cărei legături sunt întărite prin sacramentul Confirmării. În Biserica de rit latin se aplică aceeaşi disciplină la Botezul adulților sau când o persoană botezată, făcând parte dintr-o altă comunitate creştină, care nu are sacramentul Confirmării valid, este admisă la comuniunea deplină cu Biserica.

În ritul latin, oficiantul Confirmării este de drept episcopul. Chiar dacă, pentru motive grave, episcopul poate da unor preoți facultatea de a administra Mirul, se cuvine, pentru însăşi semnificația sacramentului, să-l confere el însuşi, aducându-şi aminte că tocmai pentru acest motiv celebrarea Confirmării a fost despărțită în timp de cea a Botezului. Episcopii sunt urmaşii apostolilor, ei au primit plinătatea sacramentului Preoției. Administrarea acestui sacrament de către ei marchează faptul că el are drept efect unirea mai strânsă a celor ce îl primesc cu Biserica, cu

originile ei apostolice şi cu misiunea ei de a-l mărturisi pe Hristos.

Dacă un creştin se află în pericol de moarte, oricare preot trebuie să-i dea Mirul. Într-adevăr, Biserica doreşte ca toţi fiii ei, oricât de mici ar fi, să nu plece din lumea aceasta fără să fi fost desăvârşiţi de Duhul Sfânt prin darul plinătăţii lui Hristos.

Dacă ar fi să facem o prescurtare a celor redate până aici putem spune că Occidentul creştin, lăsându-se conduşi de aceleaşi divizări raţionale exacte ale etapelor vieţii omeneşti, care au dus în unele denominaţiuni la amânarea Botezului până la o vârstă ,,conştientă" individuală, mai bine zis individualistă, a amânat ,,confirmarea" - cum numesc ei această Taină - până la începutul adolescentei, când omul poate începe de fapt - zic ei - să militeze pentru Hristos, neobservând că şi un copil înainte de această vârstă poate iradia, prin frumuseţea lui spirituală cea după chipul lui Hristos, pe Hristos în jurul lui.

De fapt, cine poate indica momentul precis de când începe conlucrarea flinţei umane cu Dumnezeu pentru a străbate drumul desăvârşirii ei şi, prin aceasta, pentru a face pe Hristos cunoscut, după puterea ei, în mijlocul celor cu care trăieşte? Nu începe acest dialog, al omului cu Hristos, încă dintr-o fază ascunsă celor maturi, pentru că el încă nu are posibilităţile de exprimare prin cuvinte prea bogate a ceea ce trăieşte, adică din faza celei mai fragede copilării? Nu se roagă copilul lui Dumnezeu într-un chip adeseori mai curat decât adultul, nu se aprinde de un sfânt elan şi de o minunată curăţie împotriva răului, nu se entuziasmează pentru ceea ce e bun cu mult mai mult decât mulţi din cei maturi? Nu trebuie ajutat el de mic să se deprindă în cele bune? Ce-ar fi dacă ne-am reţine de la orice îndemn, ce simţim că trebuie să li-1 dăm, de a-i deprinde în cele bune? Dar dacă socotim necesare şi folositoare asemenea îndemnuri, înseamnă că copilul poate de fapt să le dea urmare. Fiindu-le greu să amâne împărtăşania până după Confirmare, adică până la 14 ani, romano-catolicii împărtăşesc copiii la 7 ani, deci înainte de Confirmare.

b)Doctrina protestantă despre Mirungere

Protestanții recunosc ungerea cu Sfântul Mir ca o simplă ceremonie cu character instructiv, numind-o tot confirmațiune și o administrează la copii de paisprezece ani, după un examen sumar de religie. Din aceste motive unii creștini influențați de spiritul protestant, neagă această taină chiar ca simbol. Ei afirmă că Taina Mirungerii nu are nici un temei scripturistic, nu se aminteste despre ea în Sfânta Scriptură ca ungere cu Sfântul Mir, ci cel mult prin punerea mâinilor.

Într-adevăr, nu se arată un moment precis în Sfânta Scriptură când creștinii au primit harul Duhului Sfânt prin ungere de la Sfinții Apostoli, ci prin puerea mâinilor **(Faptela Apostolilor 8, 17; 19, 6)**. Însâ se aminteste în general despre faptul că cei botezați, creștinii, prin ungere, totuși au primit harul Duhului Sfânt, ,,voi ungere aveți de la Cel sfânt și știți toate" **(I Ioan 2, 20)**. Sau: ,,Ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi și n-aveți trebuință ca să vă învețe cineva, ci precum ungerea Lui vă învață despre toate și învățătura aceasta adevărată este și nu este minciună, rămâneți întru El, așa cum v-a învățat" **(I Ioan 2, 27**). Sau, cum spune Sfântul Apostol Pavel: ,,Iar cel care ne întărește pe noi împreună cu voi, în Hristos și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului în inimile noastre" **(II Corinteni 1, 21-22)**. Aici, prin ,,ungere" înțelegem aceeași acțiune a Duhului Sfânt care se împărtășește creștinului, ca și prin punerea mâinilor. Adică, știința adevărului credinței (,,știți toate", ,,vă învață despre toate"), prin care Însuși Dumnezeu ne –a uns și ,,ne întărește în Hristos" și care ,,ne-a pecetluit" și a dat arvuna Duhului în inimile noastre. Toate aceste expresii ne arată că prin ungere se transmit harurile Duhului Sfânt care ne întăresc în credință și prin care se confirmă, ,,se pecetluiește" apartenența celui botezat ca fiu al lui Dumnezeu: ,,Duhul insuși mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu" **(Romani 8, 15).** Ungerea, deci, întărește pe

cel botezat în credința în Dumnezeu, în urmarea lui Hristos, Ungerea, deci, este sinonimă cu punerea mâinilor. Forma este diferița, însă fondul este același, ambele forme împărtășesc același har.

Se mai afirmă de aceiași creștini că mirungerea este inutilă, nu are nici un rost, deoarece ea se administrează noului botezat, care la botez primește harul Duhului Sfânt. Acest fapt îl confirmă și Sfântul Apostol Pavel când spune: ,,Și așa erați unii dintre voi, dar v-ați spălat, dar v-ați sfințit, dar v-ați îndreptăți nnumele Domnului Iisus Hristos și în Duhul Dumnezeului nostru" **(I Corinteni 6, 11).** Deci, din cuvintele amintite urmează că cei botezați au primit harul Duhului Sfânt necesar viețuirii, urmării lui Hristos. Însă există o deosebire între harul care se împărtășește la botez și acela care se dă prin Taina Mirungerii. Ele sunt două taine deosebite care oferă haruri diferite. Prin botez se împărtășește iertarea păcatului strămoșesc și a păcatelor proprii, până la acea dată, iar prin mirungere se oferă harul Duhului Sfânt spre a putea stărui și a dezvolta puterile sufletești ale credincioșilor în tot cursul vieții sale. Botezul ne transmite harul iertării păcatelor. ,,Pocaiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos spre iertarea păcatelor voastre"... **(Faptele Apostolilor 2, 38)**, iar mirungerea ne întărește duhovnicește. Sfântul Apostol Pavel face deosebire între botez și mirungere spunând: ,,De aceea lăsând începuturile cuvântului despre Hristos, să ne ridicăm spre ceea ce este desăvârșit, fără să mai punem din nou temelia învățurii despre botez, a punerii mâinilor, a învierii morților și a judecății vesnice" **(Evrei 6, 1-2)**. Deci, precum se deosebește învierea morților de judecata universală, tot astfel se deosebește botezul de mirungere (punerea mâinilor).

Deosebirea dintre botez și mirungere a sesizat-o și Simon magul, care după ce s-a botezat **(Faptele Apostolilor 8, 13)**, ,,văzând că prin punerea mâinilor Apostolilor se dă Duhul Sfânt, le-a adus bani, zicând: dați –mi și mie puterea aceasta, ca acela pe care voi pune mâinile să primească Duh Sfânt" **(Faptele Apostolilor8, 18-19)**. Deci botezul

împărtășește iertarea păcatelor, iar punerea miinilor (mirungerea) o altă putere, adică întărirea duhovnicească.

În sfirșit, se mai afirmă de cei ce neagă rostul și rolul mirungerii, că Sfântul Duh cu harurile Sale se împărtășește fără ungere cu sfântul Mir și fără punerea mâinilor, ci e necesară doar credința și fapte bune. Astfel, sutașul Corneliu a primit harul Duhului Sfânt inainte de botez. ,,Încă pe când Petru vorbea aceste cuvinte, Duhul Sfânt a venit peste toți cei care ascultau cuvântul. Iar credincioșii tăiați împrejur, care veniser ă cu Petru au rămas uimiți văzând că darul Duhului Sfânt s-a revărsat și peste păgâni. Căci îi auzeau pe ei vorbind în limbi și slăvind pe Dumzeu. Atunci a răspuns Petru: Poate oare cineva să oprească apa, ca să nu fie botezați aceștia care au primit Duhul Sfânt ca și noi? Și a poruncit ca aceștia să fie botezați în numele Domnului Iisus Hristos" **(Faptele Apostolilor 10, 44-48)**. Trebuie să observăm că harul Duhului Sfânt s-a împărtășit celor din Samaria, după ce au crezut în predica diaconului Filip și după ce s-au botezat de acesta. Atunci, -după botez- au venit la ei Sfântul Petru și Sfântul Ioan și ,,își puneau mâinile peste ei și luau Duh Sfânt" **(Faptele Apostolilor 8, 17)**.

De asemenea, pe ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul din Efes –botezați cu botezul lui Ioan, I-a întrebat Sfântul Apostol Pavel: ,,Pimit-ați voi Duhul Sfânt când ați crezut? Iar aceștia au zis către el: Dar nici n-am auzit dacă este Duh Sfânt... Și auzind ei, s-au botezat în numele Domnului Iisus. Și punându-și Pavel mâinile peste ei, Duhul Sfânt a venit asupra lor și vorbeau în limbi și pooroceau" **(Faptele Apostolilor 19, 2-6)**.

Deci, în mod obișnuit, Sfântul Duh s-a primit, după botez, prin punerea mâinilor. Dar Corneliu a primit darurile Duhului Sfânt înainte de botez, în mod neobisnuit, minunat fără punerea mâinilor, pentru a convinge pe Petru să nu socotească pe nici un om necurat, deși ar fi păgân; pentru a-I arăta printr-un semn că el trebuie să primească botezul creștin. Corneliu a primit în mod neobișnuit Duhul Sfânt, precum au primit și Apostolii Domnului pe Duhul Sfânt și au început a vorbi în alte limbi **(Faptele**

Apostolilor 2, 4). Acestea au fost minuni, cazuri speciale, pe care Dumnezeu le săvârșește când binevoiește. În mod obișnuit, însă, harurile Duhului Sfânt se împărtășesc prin Sfintele Taine, iar harul Duhului Sfânt pentru întărirea duhovnicească, pentru a deveni adevărat creștin, uns, urmaș al lui Hristos se împărtășește prin Taina Mirungerii care se administrează celui nou botezat imediat după afundarea în apă, împreună cu Taina Botezului.

Taina Mirungerii este foarte necesară pentru creștini pentru că ea ne ajută să ne păstrăm la înălțimea numelui de creștin, ea încununează eforturile noastre pe calea virtuții. Totuși, depinde și de noi ca să nu slăbim și să ne păzim de greșeli spre a nu îndepărta de la noi Duhul cel dumnezeiesc, spre a nu ne face vrednici de pedeapsa necinstirii și călcării harului Duhului Sfânt. Căci spune Sfântul Apostol Pavel: ,,Să nu întristați pe Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării **(Efeseni 4, 30)**.

Despre originea dumnezeiască a tainei, necesitatea și utilitatea ei, săvârșirea ei numai de preoți, ca și săvârșirea ei imediat după botez, dau mărturie Sfântul Teofil al Antiohiei, Tertulian, Origen, Ciprian, Sfântul Chiril al Ierusalimului, Sfântul Ioan Gură de Aur, Fericitul Ieronim ca și Fericitul Augustin, sinodul II Ecumenic (381) și sinodul IV ecumenic (451). Toate atestă existența Tainei Mirungerii de la începutul Bisericii creștine, săvârșirea ei sub ambele forme la început și statornicirea și practicarea ei numai sub forma ungerii cu Sfântul Mir, așa precum o avem astăzi.

BIBLIOGRAFIE GENERALÃ

I.Cărți fundamentale – Izvoare

1. Biblia Sau Sfânta Scriptură - Editura Institutului Biblic şi De Misiune Al Bisericii Ortodoxe Romane, Bucureşti

II.Sfinți Părinți şi Scriitori Bisericeşti

1. Sfântul Ambrozie al Milanului, Despre sfintele Taine, în colecția ,,PSB", vol 53, traducere de Pr. Prof. Dr. Ene Branişte, EIBMBOR, Bucureşti 1994
2. Sfântul Ciprian al Cartaginei, Scrisori, traducere de Ion Diaconescu, Ovidiu Pop, Editura Sophia, București 2011
3. Sfântul Chiril al Alexandriei, Închinare şi slujire în duh şi adevăr, în colecția ,,PSB", vol 38, traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, Bucureşti 1991
4. Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheze Mistagogice, traducere de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București 2003
5. Clement Alexandrinul, Scrieri, în colectia ,,P.S.B." vol 4, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR Bucureşti 1982
6. Sfântul Dionise Areopagitul, Opere complete şi Scoliile Sfântului Maxim Mărturisitorul, traducere pr. prof. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București 1996
7. Eusebiu de Cezarea, Scrieri-Istoria Bisericească. Martirii din Palestina, traducere de Pr. Prof. T. Bodogae, EIBMBOR, Bucureşti 1987
8. Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, traducere de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București 2005

9. Sfântul Ioan Gură de Aur, Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni, Editura Sophia, București 2007
10. Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful, Apologia I, în colecția ,,PSB" vol 2, traducere de T. Bodogae, O. Caciulă şi D. Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 1997
11. Sfântul Ipolit al Romei, Tradiția Apostolică, în: Ioan I. Ică jr, Canonul Ortodoxiei. I. Canonul apostolic al primelor secole, Editura Deisis / Stavropoleos, Sibiu 2008
12. Sfântul Grigorie de Nazianz, Cele 5 Cuvântări Teologice, traducere de Pr. Prof. Acad. Dumitru Stăniloae, Editura Anastasia, București 1997
13. Sfântul Grigorie de Nyssa,Scrieri, în ,,P.S.B." vol 30, traducere de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, EIBMBOR,Bucureşti 1998
14. Sfântul Macarie Egipteanul, Omilii duhovniceşti, în colecția ,,PSB" vol. 34, traducere de C. Iordăchescu, EIBM BOR, Bucureşti 1992
15. Marc Ascetul, Despre Botez, în Filocalie, vol 1, traducere de Pr Dumitru Stăniloae, Institutul de arte grafice ,,Dacia Traiană" S.A., Sibiu 1947
16. Sfântul Maxim Mărturisitorul, Răspunsuri către Talasie, în Filocalia, vol. III, Editura Arhidiecezană, Sibiu 1947
17. Idem, Mystagogia, traducere de Pr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, Bucureşti 2000
18. Sfântul Nicolae Cabasila, Despre viaţa în Hristos, traducere de Pr. Prof. dr. Teodor Bodogae, Bucureşti 1989
19. Cuviosul Nichita Stithatul, Vederea dumnezeiască a Raiului, în Filocalia vol. 6, traducere de Pr. Prof dr. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București 1977
20. Origen, Despre rugăciune, în colecția ,,PSB" vol 7, traducere de pr. Prof. Teodor Bodogae, EIBMBOR, București 1982
21. Idem, Despre Principii, în colecția ,,PSB" vol 8, traducere de pr. Prof. Teodor Bodogae, EIBMBOR, București 1982
22. Păstorul lui Herma, în colecția ,,PSB" vol 1, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București 1976

23.Scrierile Părinților Apostolici, în colecția ,,P.S.B.”, vol 1, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 1979
24.Serafim de Sarov, Despre dobândirea Duhului Sfânt, http://www.sufletortodox.ro/arhiva/carti-documente/Serafim%20de%20Sarov%20-%20Despre%20dobandirea%20Duhului%20Sfant.pdf
25.Teofil al Antiohiei, Trei cărți către Autolic, în colecția ,,PSB” vol 2, traducere, de T. Bodogae, O. Caciulă şi D. Fecioru, EIBMBOR, Bucureşti 1997
26.Tertulian, Despre Botez, Colecția ,,Credința ortodoxă”, traducere de Ieromonah Policarp Pîrvuloiu, EIBMO, Bucureşti 2012
27.Sfântul Vasile cel Mare, Despre Botez, în Colecția ,,PSB” vol 4, serie nouă, traducere de Policarp Pârvuloiu, Editura Basilica, Bucureşti 2011

III.Lucrări teologice

1. †Arhiepiscopul Andrei Andreicuț, Dinamica despătimirii, Editura Reîntregirea, Alba Iulia 2001
2. Andrew, Louth, Dionisie Areopagitul – o introducere, traducere de Sebastian Moldovan, Editura Deisis, Sibiu 1997
3. Bel, Pr. Prof. Dr. Valer, Misiunea Bisericii în lumea contemporană, vol. I, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca 2004
4. Berdiaev, Nikolai, Spirit şi libertare- Încercare de filosofie creştină, traducere de Vasile Manea, Editura Paideia, Bucureşti 2009
5. Bobrinskoy, Pr. Boris, Taina Bisericii, traducere de Vasile Manea, Editura Reîntregirea, Alba Iulia 2004
6. Idem, Împărtăşirea Sfântului Duh, traducere de Măriuca şi Adrian Alexandrescu, EIBMBOR, Bucureşti 1999
7. Buchiu, Pr. Ştefan, Întrupare şi unitate, Editura Libra, Bucureşti 1997

8. Catehismul Bisericii Catolice, PARTEA ÎNTÂI, Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti 1993
9. Christos, Yannaras, Abecedar al Credinţei, traducere de Prof. Dr. Constantin Coman, Editura Bizantină, Bucureşti 2007
10. Clement, Olivier, Întrebări asupra omului, traducere de Ierom. Iosif Pop şi Pr. Ciprian Şpan, Alba-Iulia 1997
11. Coman, Pr. Prof. Ioan G, Manual de Patrologie pentru uzul studenţilor Institutelor Teologice, Bucureşti 1956
12. Evdokimov, Paul, Ortodoxia, traducere de P.S. dr. Irineu Ioan Popa, EIBMBOR, Bucureşti 1996
13. Felea, Pr. Ilarion V., Spre Tabor, vol. I, Editura Crigarux, Piatra Neamț 2007
14. Idem, Sfintele Taine, Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu 1947
15. Florenski, Pavel, Stâlpul şi Temelia Adevărului. Încercare de teodicee ortodoxă în douăsprezece scrisori, traducere Emil Iordache, Pr. Iulian Friptu şi Pr. Dimitrie Popescu, Editura Polorom, Bucureşti 1999
16. Gondikakis, Arhim. Vasilios, Intrarea în Împărăţie, traducere de Pr. Ioan Ică şi Protos. Paisie, Edititura Deisis, Sibiu 2007
17. Kuraev, Andrei, Moştenirea lui Hristos, traducere de Nadejda Stahovski, Editura Sophia, București 2009
18. Liturghier, EIBMO, București 2012
19. Molitvelnic, EIBMO, Bucureşti 2013
20. Nellas, Panayotis, Omul-animal îndumnezeit, traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu 1999
21. †Î.P.S. Nicolae Mladin, Valoarea morală a Sfintelor Taine, în ,,Studii de teologie morală", Sibiu 1969
22. Papadopoulos. Dr. Stylianus G., Patrologie vol. I, traducere de Pr. Lect. Adrian Marinescu, Editura Bizantină, București 2006
23. Pomazanski, Pr. Mihail, Teologia Dogmatică ortodoxă, traducere de Florin Caragiu, Editura Sofia, Bucureşti 2009

24. Romanides, Pr. Ioannis, Dogmatica patristică ortodoxă- o expunere concisă, traducere de Dragoș Dâscă și Lect. Protos Dr. Vasile Bîrzu, Edititura Ecclesiast, Sibiu 2010
25. Todoran, Pr. Prof. Dr. Isidor, Simbolul credinței- o sinteză dogmatică, Editura Renașterea, Cluj Napoca 2008
26. Schmemann, Pr. Prof. Alexander, Pentru viața lumii. Sacramentele și Ortodoxia, traducere de Pr. Prof. Dr. Aurel Jivi, EIBMBOR, București 2001
27. Idem, Din apă și din Duh . Studiu liturgic al botezului, traducere de Pr. Prof. Ioan Buga, Editura Symbol 1992
28. Stan, Pr. Dr. Nicolae Răzvan, Antropologia din perspectivă hristologică, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța 2007
29. Spidlik, Tomas, Spiritualitatea Răsăritului creștin, traducere de Diac. Ioan Ică jr., Editura Deisis, Sibiu 2005
30. Stăniloae, Pr. Prof. Dr. Dumitru, Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol.I, EIBMBOR, Bucureşti 1996
31. Ibidem, vol. II, EIBMBOR, Bucureşti 1997
32. Ibidem, vol. III, EIBMBOR, București 1997
33. Idem, Iisus Hristos sau restaurarea omului, Editura Basilica, Bucureşti 2013
34. Zizioulas, Ioannis, Euharistie, Episcop, Biserică, traducere de Pr. Dr. Ioan V. Istrati și Geanina Chiriac, Ed. Basilica, București 2009

IV.Articole site şi ziare

1. Adrian, Agachi, Prima mărturie patristică asupra Tainei Mirungerii, în ziarul „Lumina”, marți 25 octombrie 2011, http://ziarullumina.ro/anul-sfantului-botez/prima-marturie-patristica-asupra-tainei-mirungerii
2. Coman Pr. prof. loan G., Personalitatea Sfântului Ciprian, în „Studii Teologice”, nr. 5-6/1959, p. 267 – 296

3. Dinu, Natalia Manoilescu, Sfântul Duh în spiritualitatea ortodoxă, în revista ,,Studii Teologice", nr. 3-4/1993, p. 76
4. Dură, Pr. Nicolae, Dispozitii si norme canonice privind administrarea Sfantului si Marelui Mir http://www.crestinortodox.ro/liturgica/viata-liturgica/dispozitii-norme-canonice-privind-administrarea-sfantului-marelui-mir-70636.html
5. Gomboș, Drd. Stelian, Dumnezeiasca liturghie – centrul vieții liturgice și duhovnicești a creștinilor, p.6 www.**sfanta**cruce.org/.../Dumnezeiasca%20**Euharistie**%20-%20centrul%2..
6. Popescu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh., Raţionalitatea creaţiei şi implicaţiile ei, revista ,,Ortodoxia", Nr. 3-4/1993, p.33
7. Sandu, Drd. Ştefan Fiinţa Bisericii după doctrina celor trei confesiuni Creştine, în revista ,,Ortodoxia", nr. 4/1970, p. 542
8. Sabău, Drd. Alexandru-Marcel, Expunere catehetică a Sfintelor Taine:Botezul şi Mirungerea, în revista ,,Studii Teologice" nr. 5-6/1982, p. 368
9. Paul, Pr. Conf. Dr. Adrian Gh., Taina Sfântului Mir - pecete Dumnezeiască a omului în Iisus Hristos, în revista Bibliotecii Județene ,,Petre Dulfu" Baia Mare nr. 2 (39)/ 2012, p.13
10. Nellas, Pannayiotis, Biserica- un loc pentru a renaște, traducere de Maria-Otilia Oprea, în revista ,,Credința ortodoxă", nr. 2/2000
11. Stăniloae, Pr. Prof. Dr, Dumitru, Din aspectul sacramental al Bisericii, în revista ,,Studii Teologice", nr.9-10/ 1966, p. 530-562
12. Idem, Natură şi har în teologia bizantină, revista ,,Ortodoxia", nr. 3 (1974), p.392-439
13. ttps://teologiepastorala20102014.files.wordpress.com/2013/10/mirungerea-ca-taina-1.pdf

.

CUPRINS

1. Prezentare biblico-patristică:

a) Taina Mirungerii în Sfânta Scriptură
b)Taina Mirungerii în scrierile şi în lucrarea pastorală a Sfinţilor Părinţi
c) Sensurile şi semnificaţiile Mirungerii în teologia şi spiritualitatea ortodoxă contemporană.
d)Taina Mirungerii ca mijloc de vindecare spirituală şi apropiere de Dumnezeu într-o lume secularizată.

2. Taina Mirungerii sub aspect dogmatic

a) Mirungerea ca Taină a Bisericii şi ca act de renaştere spirituală
b) Elementele constitutive ale Mirungerii

3. Taina Mirungerii sub aspect liturgic

a) Săvârşitorul Tainei Mirungerii
b) Primitorul Tainei Mirungerii
c) Timpul și locul săvârșirii Mirungerii

4. Taina Spovedaniei sub aspect moral

a) Rolul Mirungerii în pastoraţia individuală a credincioşilor
b) Roadele duhovniceşti ale Mirungerii

5. Diferențe confesionale cu privire la Taina Mirungerii

a) Sacramentul mirului în Biserica Catolică
b) Doctrina protestantă despre Mirungere